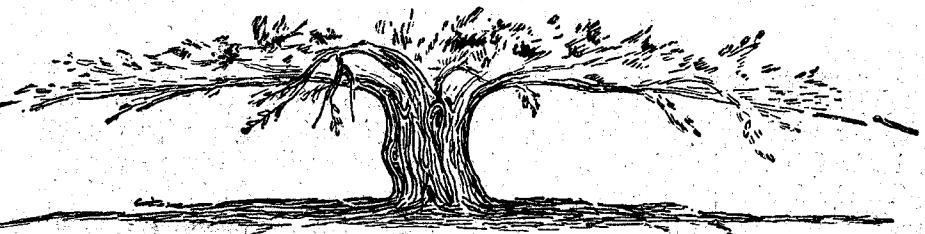

ΕΡΓΟΝ Ν. ΓΥΣΗ

ΜΑΘΗΜΑ ΧΟΡΟΥ

ΠΑΝΔΑΘΗΝΑΙΑ

ΕΤΟΣ Γ'
15 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1903

Η ΦΩΝΙΣΣΑ

Κοινωνικὸν μυθιστόρημα

A'

ΜΙΣΟΠΛΑΓΙΑΣΜΕΝΗ κοντά εἰς τὴν ἑστίαν, μὲ σφαλιστά τὰ δύματα, τὴν κεφαλήν ἀκουμβῶσα εἰς τὸ κράσπεδον τῆς ἑστίας, τὸ λεγόμενον «φουγοπόδαρο», ἡ θειὰ Χαδούλα, ἡ κοινῶς καλουμένη Γιαννοῦ ἡ Φράγκισσα, δὲν ἔκοιμάτο, ἀλλ' ἐθυσίαζε τὸν ὑπὸν πλησίον εἰς τὸ λέκυον τῆς ἀσθενούσης μικρᾶς ἐγγονῆς της. «Οσεν διὰ τὴν γλεχώ, τὴν μητέρα τοῦ πάσχοντος βρέφους, αὕτη πρὸ δλίγου είχεν ἀποκοιμηθῆ ἐπὶ τῆς χθαμαλῆς, πενιχρᾶς κλίνης της.

Ο μικρὸς λύχνος, κρεμαστὸς ἐτρεμόσβυνε κάτω τοῦ φατνώματος τῆς ἑστίας. «Ἐρριπτέ σκιὰν ἀντὶ φωτὸς εἰς τὰ δλίγα πενιχρὰ ἔπιπλα, τὰ ὅποια ἐφαίνοντο καθαριώτερα καὶ κοσμιώτερα τὴν νύκτα. Οἱ τρεῖς μισοκακώμενοι δαυλοί, καὶ τὸ μέγα δριθὸν κούτσουρον τῆς ἑστίας, ἐρριπτὸν πολλὴν στάκτην, δλίγην ἀνθρακιὰν καὶ σπανίως βρέμουσαν φλόγα, κάμνουσαν τὴν γραπτὴν νὰ ἐνθυμῆται μέσα εἰς τὴν νύσταν τῆς τὴν ἀπούσαν μικροτέραν κόρην της, τὴν Κρινιώ, ἥτις ἀν εὐφίσκετο τώρα ἐντὸς τοῦ δωματίου θὰ ὑπεψιθύριζε μὲ τόνον λογαριδικόν. «Ἀν εἴνε φίλος, νὰ χαρῇ, ἀν εἴν' ἐχθρός, νὰ σκάσῃ...».

Η Χαδούλα, ἡ λεγομένη Φράγκισσα, ἡ ἄλλως Φραγκογιαννοῦ, ἥτο γυνὴ σχεδὸν ἔξηκον-

τοῦτις, καλοκαμωμένη, μὲ ἀδροὺς χαρακτῆρας, μὲ ἥθος ἀνδρικόν, καὶ μὲ δύο μικρὰς ἄκρας μύστακος ἀνω τῶν χειλέων της. Εἰς τοὺς λογισμούς της, συγκεφαλαιοῦσα ὅλην τὴν ζωήν της, ἔβλεπεν ὅτι ποτὲ δὲν εἶχε κάμη ἄλλο τί ποτε εἰμὶ νὰ ὑπηρετῇ τοὺς ἄλλους. «Οταν ἥτο παιδίσκη, ὑπηρέτει τοὺς γονεῖς της. «Οταν ὑπανδρεύθη, ἔγεινε σκλάβα τοῦ συζύγου της— καὶ δύμως, ὡς ἐκ τοῦ χαρακτῆρος της καὶ τῆς ἀδυναμίας ἐκείνου, ἥτο συγχρόνως καὶ κηδεμών αὐτοῦ ὅταν ἀπέκτησε τέκνα, ἔγεινε δούλα τῶν τέκνων της ὅταν τὰ τέκνα της ἀπέκτησαν τέκνα, ἔγεινε πάλιν δουλεύτρια τῶν ἐγγόνων της.

Τὸ νεογνὸν εἶχε γεννηθῆ πρὸ δύο ἐβδομάδων. «Η μητέρα του εἶχε κάμη βαρειά λεχωσιά. Ἡτο αὔτη ἡ κοιμωμένη ἐπὶ τῆς κλίνης, ἡ πρωτότοκος κόρη τῆς Φραγκογιαννοῦς, ἡ Δελχαρὼ ἡ Τραχήλαινα. Εἶχαν βιασθῆ νὰ τὸ βαπτίσουν τὴν δεκάτην ἡμέραν ἐπειδὴ ἔπασχε δεινῶς εἶχε κακὸν βῆχα, κοκκίτην, συνοδευόμενον μὲ σπασμωδικὰ σχεδὸν συμπτώματα. Καθὼς ἐβαπτίσθη, τὸ νήπιον ἐφάνη νὰ καλλιτερεύῃ δλίγον, τὴν πρώτην βραδειάν, καὶ διῆχας ἐκόπασεν ἐπ' δλίγον. Ἐπὶ πολλὰς νύκτας, ἡ Φραγκογιαννοῦ δὲν εἶχε δώσει ὑπὸν εἰς

τοὺς ὀφθαλμούς της, οὐδὲ εἰς τὰ βλέφαρά της νυσταγμόν, ἀγρυπνοῦσα πλησίον τοῦ μικροῦ πλάσματος τὸ δόποιον οὐδ' ἐφαντάζετο ποίους κόπους ἐπροξένει εἰς τοὺς ἄλλους, οὐδὲ πόσα βάσανα ἔμελλε νὰ ὑποφέρῃ, ἔάν ἐπέξῃ, καὶ αὐτό. Καὶ δὲν ἦτο ἵκανὸν νὰ αἰσθανθῇ καν τὴν ἀπορίαν, τὴν δποίαν μόνη ἡ μάμψη διετύπωνε κρυφίως μέσα της. «Θέ μου, γιατί νὰ ἔλθῃ στὸν κόσμον κι' αὐτό;».

Ἡ γραῖα τὸ ἐναντοῦριζε, καὶ θὰ ἦτον ἵκανὴ νὰ εἴπῃ «τὰ πάθη τῆς τραγούδια» ἀποπάνω ἀπὸ τὴν κούνιαν τοῦ μικροῦ. Κατὰ τὰς προλαβούσας νύκτας, πρόγυμπι, εἶχε «παραλογίσει» ἀναπολοῦσα δλ' ἀντὰ τὰ πάθη τῆς εἰς τὸ πεζόν. Εἰς εἰκόνας, εἰς σκηνὰς καὶ εἰς ὁράματα, τῆς εἶχεν ἐπανέλθη εἰς τὸν νοῦν δλος δ βίος τῆς, δ ἀνωφελῆς καὶ μάταιος καὶ βαρύς.

Ο πατήρ τῆς ἦτον οἰκονόμος καὶ ἐργατικὸς καὶ φρόνιμος. Ἡ μάνα τῆς ἦτον κακή, βλάσφημος καὶ φθονερά. Ἡτον μία ἀπὸ τὰς στρίγιας τῆς ἐποχῆς τῆς. Ἡξευρε μάγια. Τὴν εἶχαν κυνηγήσει δύο—τρεῖς φοράς οἱ κλέφταις, τὰ παλληκάρια τοῦ Καρατάσου καὶ τοῦ Γάτσου καὶ τῶν ἄλλων ὀπλαρχηγῶν τῆς Μακεδονίας. Ἐπραξαν τοῦτο διὰ νὰ τὴν ἐκδικηθοῦν, ἐπειδὴ τοὺς εἶχαν κάμη μάγια, καὶ δὲν ἐπήγιαν καλὰ ἥ δουλειές των. Ἐπὶ τρεῖς μῆνας ἐσχόλαζον ἐν ἀργίᾳ, καὶ δὲν ἡμπόρεσαν νὰ κάμουν τίποτε πλιάτσικο, οὔτε ἀπὸ Τούρκους, οὔτε ἀπὸ χριστιανούς. Οὕτε ἡ Κυβέρνησις τῆς Κορίνθου τοὺς εἶχε στείῃ κανὲν βοήθημα.

Τὴν εἶχαν κυνηγήσει τὸν κατήφορον, ἀπὸ τὴν κορυφὴν τ' Ἀι-Θανασοῦ, εἰς τὸ δροπέδιον τοῦ Προφήτου Ἡλία, μὲ τὰς πελαργίας πλατάνους καὶ τὴν πλουσίαν βρύσιν, κ' ἐκεῖθεν εἰς τὸ Μεροβίλι, στὸ πλάγιο τοῦ βουνοῦ, ἀνάμεσα εἰς τὰ ὅρμανια καὶ τοὺς λόγγους. Αὐτὴ ἐδοκίμασε νὰ κρυφῇ εἰς μίαν λόχιην βαθεῖαν, πλὴν ἐκεῖνοι δὲν ἐγείρασθησαν. Ο ψροῦς τῶν φύλλων καὶ τῶν κλάδων, δ ἵδιος τρόμος τῆς δστις μετέδιδε τρομώδη κίνησις εἰς κλῶνας καὶ θάμνους, τὴν ἐπρόδωκεν. Ἦκουσε τότε ἀγρίαν φωνήν.

— «Ἄχ! μωρή τσουύπα, καὶ σ' ἐπιάσαμε! Αὐτὴ ἀνεπήδησε τότε μέσ' ἀπὸ τοὺς θάμνους; κ' ἔτρεξεν ὡς φοβισμένη τρυγῶν μὲ τὸ πτερύγισμα τῶν λευκῶν πλατειῶν χειρίδων τῆς. Δὲν ἦτο πλέον ἔπις νὰ γλυτώσῃ. «Αλλοτε, τὴν πρώτην φοράν δτε τὴν εἶχον κυνηγήσει εἶχε κατορθώσει νὰ κρυφῇ, κάτω εἰς τὸ Πυργί, ἐπειδὴ τὸ μέρος ἐκεῖνο εἶχε πολλὰ μονοπάτια. Ἐδῶ, στὸ Μεροβίλι, δὲν ὑπῆρχον δρομίσκοι

καὶ λαβύρινθοι, ἀλλὰ μόνον συστάδες δένδρων καὶ λόχιαι ἀπάτητοι. Ἡ τότε νεαρὰ Δελχάρω, ἡ μήτηρ τῆς Φραγκογιαννοῦς, ἐπήδη ὡς δορκάς ἀπὸ θάμνου εἶχε κοιλίαν, δινυόδητος, ἐπειδὴ πρὸ πολλοῦ εἶχε πετάξει τὰς ἐμβάδας τῆς ἀπὸ τοὺς πόδας, ὅπισθεν τῆς,—τὴν μίαν τῶν δποίων εἶχεν ἀναλάβη ὡς λάφυδον δ εἰς ἐκ τῶν διωκτῶν — καὶ τ' ἀγκάθια ἐχώνοντο εἰς τὰς πτέρνας τῆς, τῆς ἔσχιζον κ' αιμάτων τοὺς ἀστραγάλους καὶ ταρσούς. Τότε, ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ, τῆς ἥλθε μία ἐμπνευσίς.

Ἐκεῖθεν τοῦ λόγγου, εἰς τὸ πλάγιο τοῦ βουνοῦ, ἦτον εῖς καὶ μόνος καλλιεργημένης ἐλαιῶν, καλούμενος δ Πεῦκος τοῦ Μωραΐτη. Ὁ γέρο-Μωραΐτης, δ πάπτος τοῦ κτήτορος, εἶχε μεταναστεύσει ἀπὸ τὸν Μιστρᾶν εἰς τὸν τόπον αὐτὸν, περὶ τὰ τέλη τοῦ ἄλλου αἰῶνος—κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς Αἰκατερίνης καὶ τοῦ Ὁρολόφου. Ο φημισμένος πεῦκος ἴστατο εἰς τὸ μέσον τῶν ἐλαιῶν, ὡς γίγας μετεαὶν νάνων. Τὸ χιλιετὲς δένδρον ἦτον σκαφιδιασμένον κοντὰ εἰς τὴν ὁζεῖαν, κάτω, εἰς τὸν γιγαντιαῖον κορμόν, τὸν δποῖον δὲν ἡμποροῦσαν ν' ἀγκαλιάσουν πέντε ἄνδρες. Οἱ βοσκοὶ καὶ οἱ ἄλιεις τὸν εἶχον σκαφιδιάσει, τοῦ εἶχαν σκάψει τὴν καρδίαν, τοῦ εἶχαν κοιλάνει τὰ ἔγκατα, διὰ νὰ λάβωσιν ἐκεῖθεν ἄφθονον δῆδα. Καὶ μὲ τὴν φοβερὰν πληγὴν εἰς τὰς ἴνας, εἰς τὰ σπλαγχνά του, δ πεῦκος ἐπέξησεν ἀλλὰ τρία τέταρτα αἰῶνος, μέχοι τοῦ 1871. Κατὰ Ιούλιον τοῦ ἔτους ἐκείνον, μέγαν τοπικὸν σεισμὸν ἥσθιανθησαν οἱ κατοικοῦντες, εἰς ἀπόστασιν μιλίων, κάτω εἰς τὴν παραθαλασσίαν. Τὴν νύκτα ἐκείνην κατέρρευσεν δ γίγας.

Εἰς τὸ κοίλωμα ἐκεῖνο, ἐντὸς τοῦ δποίου ἥδυναντο νὰ καθίσωσιν ἀνέτως δύο ἀνθρώποι, ἔτρεξεν νὰ κρυψῇ ἥ τότε νεόνυμφος Δελχάρω, ἡ μήτηρ τῆς σημερινῆς Φραγκογιαννοῦς. Τὸ μέσον ἦτο ἀπελπι, καὶ σχεδὸν παιδαριῶδες. Ἐκεῖ δὲν ἐκρύπτετο ἄλλως, εἰμὶ κατὰ φαντασίαν, μὲ παιδικὸν τρόπον, δπως παῖζουσι τὸν κρυφτόν. Οἱ διώκται βεβαίως θὰ τὴν ἐβλεπον, δ' ἀνεκάλυπτιδὲν τὸ καταφύγιόν της. Μόνον ἐπ τῶν νώτων ἦτο ἀόρατος, ἀλλ' ὅχι κατὰ πρόσωπον. «Αμα οἱ τρεῖς κλέφται ἐφίλανον πέραν τοῦ πεύκου, θὰ τὴν ἐβλεπον ὡς καρφωμένην ἐκεῖ.

Οι τρεῖς ἀνδρες ἔτρεξαν, τὸ ἐπροσπέρασαν, κ' ἐηηκολούθησαν νὰ τρέχουν. Οἱ δύο ἔξ αὐτῶν οὐδ' ἐστράφησαν δπίσω νὰ ίδοιν. Ἐφαντάζοντο δτι ἡ «τσουύπα» ἔτρεχεν ἐμπόρος. Μόνον τὴν τελευταίαν στιγμήν, δ τρίτος ἐστράφη, δπωροῦν σκοτισμένος, πρὸς τὰ δπίσω, καὶ ἐκύ-

ταξε παντοῦ ἀλλοῦ, δχι ὅμως εἰς τὸν κορμὸν τοῦ πεύκου. Ἐβλεπε καὶ τὸν πεῦκον συλλήβδην, μὲ τ' ἄλλ' ἀντικείμενα, χωρὶς νὰ φαντάζεται δτι δ κορμός του εἶχε κοιλίαν, καὶ δτι ἐντὸς τῆς κοιλίας ἐκρύπτετο ἀνθρώπος. Καὶ ἀν ἐγνώριζε, καὶ ἀν ἥγνοει τὸ κοίλωμα τοῦ γιγαντιαίου κορμοῦ, ἐκείνην τὴν στιγμὴν δὲν ἐπέρασεν ἀπὸ τὸν νοῦν του. Ἐκύτταζε νὰ ίδῃ μὴ ἀνακαλύψῃ που τὸ χάσμα τῆς γῆς, τὸ δποῖον θὰ τὴν εἶχε καταπίη ἐξ ἀπαντος—διότι καμμία πτυχὴ γῆς δρατὴ δὲν ὑπῆρχεν δπου νὰ κρυψῇ τις. Αἱ Δρυάδες, αἱ νύμφαι τῶν δασῶν, τὰς δποίας αὐτὴ ἶσως ἐπεκαλεῖτο εἰς τὰς μαγειάς της, τὴν ἐπροστάτευσαν, ἐτύφλωσαν τοὺς διώκτας τῆς, ἔρωψαν πρασινωπὴν ἀχλύν, χλοερὸν σκότος, εἰς τὸν δφθαλμούς των — καὶ δὲν τὴν είδον.

Ἡ νεαρὰ γυνὴ ἀπὸ τοὺς δνυχάς των. Καὶ δλον τὸν καιρὸν ὑστερὸν ἐξηκολούθησε νὰ κάμη μάγια, μάγια ἐναντίον τῶν κλεφτῶν, καὶ νὰ φέρῃ εἰς αὐτὸν πολλὰ «κεσσάτια», δτε πουθενὰ πλέον δὲν ὑπῆρχε πλάτσικο—ἐωσδότου, ἔδωκεν δ Θεός καὶ ἡσύχασαν τὰ πράγματα, καὶ δ Σουλτάνος Μαχμούτ ἐχάρισε, καθὼς λέγουν τὰ «Διαβολονήσια» εἰς τὴν «Ἐλλάδα, κ' ἔκτοτε ἐπαυσαν νὰ είνε ἀσύδοτα. Τὴν πλατανιολογίαν διεδέχθη δ φροσολογία, καὶ ἔκτοτε δλος δ περιούσιος λαδὸς ἐξακολουθεῖ νὰ δουλεύῃ διὰ τὴν μεγάλην κεντρικὴν γαστέρα, τὴν «ῶτα οὐκ ἔχουσαν».

* *

Ἡ Χαδούλα ἡ Φραγκισσα, ἀν καὶ πολὺ μικρά, ἦτον γεννημένη τότε, καὶ τὰ ἐνευμεῖτο δλ' αὐτά, τὰ δποῖα διηγεῖτο ἀργότερα δ μάνα της. Ὅπερον, δταν ἐμεγάλωσε, κ' ἔγεινε δεκαεπτά χρόνων, καὶ εἰρήνευσαν δπωσοῦν τὰ πράγματα, κατὰ τὸν κοίλωμον τοῦ Κυβερνήτου, τὴν ὑπάνδρευσαν οἱ γονεῖς της, καὶ τῆς ἔδωκαν ἄνδρα τὸν Γιάννην τὸν Φράγκον, ἐκεῖνον τὸν δποῖον δ σύζυγός του ἐπωνύμασεν ἀργότερον «τὸν Σκούφον» καὶ «τὸν Λογαριασμόν».

Τὰ δύο ταῦτα παραγκώματα δὲν τὸν τὰ εἶχε δώσει ἄνευ λόγου δ σύζυγός του, δ Χαδούλα. Σκούφον τὸν εἶχεν δνομάσει, ἀκόμη πρὸ τὸν ὑπανδρευθῆ, δταν τὸν εἰρωνεύετο συνήθως, μὲ τὴν παρθενικὴν πονηρίαν της—χωρὶς νὰ προγνωρίζῃ δτι αὐτὸς θὰ ἦτον δ τύχη της καὶ δ καλός της—ἐπειδή, ἀντὶ φεσίου, ἐφόρει εἰδός μακροῦ σκούφου, τεφροκοκίνου, μὲ κοντὴν

φούνταν. «Λογαριασμὸν» τὸν ὠνόμασεν ἀργότερα, ἀφοῦ τὸν ὑπανδρεύθη, ἐπειδὴ συνειθίζε πολλάκις τὴν φράσιν, «αὐτὸς εἰν' δ λογαριασμός», καὶ διότι, ἀλλως, δὲν ἥδυνατο δρυθῶς νὰ λογαριάσῃ οὔτε ποσὸν δι' ὀλίγους παράδεις, οὔτε δύο ἡμεροκάματα. «Αν ἔλειπεν αὐτή, θὰ τὸν ἔγελοῦσαν καθημερινῶς ποτὲ δὲν θὰ τοῦ ἔδιδαν σωστὸν τὸν κόπον του εἰς τὰ πλοῖα, εἰς τὸ καρινάγιο δη τὸν καλαφάτης.

Εἶχεν ὑπάρξει ἐπὶ μακρὸν χρόνον μαθητής καὶ κάλφας τοῦ πατρός της, ἐξασκούντος τὴν ίδιαν τέχνην. «Οταν τὸν είδεν δ γέρων τόσον ἀπλοϊκόν, δλιγαρῷη καὶ μετοιόφρονα, τὸν ἐξετίμησε, καὶ ἀπεφάσισε νὰ τὸν κάμη γαμβρόν. Ός προῖκα τοῦ ἔδωκε μίαν οἰκίαν ἔρημον, ἐτοιμόρροπον, εἰς τὸ παλαιὸν Κάστρον, δπου ἐκαποικούσαν ἔνα καιρὸν μαθητής Μποστάνι, τὸ δποῖον εύρισκετο ἀκριβῶς ἔξω τοῦ ἔρημου Κάστρου, ἐπὶ τίνος κρημνώδους ἀκτῆς, καὶ ἀπεῖχε τρεῖς δρας ἀπὸ τὴν σημερινὴν πολίχην. Όμοιως κ' «ἔνα πινάκι χωράφι», ἐν ἀγριοχώραφον, τὸ δποῖον ἀμφεσθήτε δ γείτονας δς ίδικόν του οἱ δὲ ἄλλοι γείτονες ὅτι καὶ τὰ δύο χωράφια διὰ τὰ δποῖα ἐμάλωναν οἱ δύο ήσαν καταπατημένα, καὶ ήσαν «καλογερικά», ἀνήκοντα εἰς μίαν διαλυθεῖσαν Μονήν. Τοιαύτην προῖκα ἔδωκεν δ γέρο-Σταθμαρός εἰς τὴν θυγατέρα του. «Άλλως αὐτὴ ἦτο μοναχοκόρη. Διὰ τὸν ἔαυτόν του, τὴν συμβίαν καὶ τὸν υἱόν του, εἶχε κρατήσει τὰς δύο αἰμπέλια πλησίον ταύτης, δύο ἐλαιῶνας, καὶ δλίγα χωράφια — καὶ δσα μετρητὰ είχεν.

* *

«Εως ἐδῶ εἶχαν φθάσει αἱ ἀναμνήσεις τῆς Φραγκογιαννοῦς, τὴν νύκτα ἐκείνην. Ἡτον δηνδεκάτη ἐσπέρα δπὸ τοκετοῦ τῆς κόρης της. Τὸ δηνγάτριον είχεν ὑποτροπιάσει πάλιν, κ' ἔπασχε δεινῶς. Εἶχεν ἔληδη ὀφρωστὸν εἰς τὸν κόσμον. «Απὸ τὴν κοιλίαν τῆς μηρός του, δ φυρόδα τὸ εἶχε παρακολουθήσει... Τὴν στιγμὴν ἐκείνην, σπασμαδικὸς βίχας ἰκούσθη, καὶ τὰς ξυπνητὰ δνειρὰ, αἱ ἀναμνήσεις, διεκόπησαν. Ἐκινήθη ἐπὶ τῆς πενιχρᾶς στρωματῆς, δποὺ δητο ἀνακεκλιμένη, ἔκυψεν ἐπὶ τὸ παδίον, κ' ἐπροσπάθησε νὰ δώσῃ εἰς αὐτὸς πρόχειρον βοήθειαν. Ἐπλησίασεν εἰς τὸ φῶς τοῦ λύχνου μικράν φιάλην. Ἐδοκίμασε νὰ δώσῃ

μίαν κουταλιάν, εἰς τὰ χεῖλη τοῦ μωροῦ. Τὸ μικρὸν ἐγεύθη τὸ φευστόν, καὶ μετὰ μίαν στιγμὴν πάλιν τὸ ἔξερασε.

Ἡ λεχώνα ἐκινήθη ἐπὶ τῆς χαμηλῆς καὶ στενῆς κλίνης. Φαίνεται ὅτι δὲν ἐκοιμᾶτο καλά. Ἡτο μόνον ναρκωμένη, καὶ εἶχε κλειστὰ τὰ βλέφαρα. Ἡνοιξε τὰ ὅμιματα, ἀνεστρώμη δύο ἡ τρεῖς δακτύλους ἄνω τοῦ προσκεφάλου, καὶ ἥρωτησε.

— Πῶς πάει, μάνα;

— Πῶς νὰ πάῃ! . . . εἴπεν αὐστηρῶς ἡ γραῖα ἡσύχασε τόρα, καὶ σύ! . . . Τί θὰ κάμη! . . . δὲν θὰ βῆξῃ;

— Πῶς τὸ βλέπεις, μάνα;

— Πῶς νὰ τὸ ίδω; . . . Μωρὸ παιδί εἶνε . . . νά, ποὺ ἥρθε στὸν κόσμο κ' αὐτό! . . . ἐπρόσθετες μὲ στρυφνὸν καὶ ἀλλόκοτον ἥδος ἡ γραῖα.

Καὶ μετ' ὀλίγον ἡ λεχώνα ἀπεκοιμήθη ἡσυχάτερα. Ἡ γραῖα μόλις ἔκλεισεν ὀλίγον τὰ ὅμιματα τὴν ὥραν τοῦ ὅρθου, μετὰ τὸ τρίτον λάλημα τοῦ πετεινοῦ. Ἐξύπνησεν ἀπὸ τὴν φωνὴν τῆς κόρης της, τῆς Ἀμέρσας, ἥτις ἥλθε λίαν πρωὶ ἀπὸ τὸν μικρὸν οἰκίσκον, τὸν γειτονικόν, ἀνυπομονοῦσα νὰ μάθῃ πῶς εἶνε ἡ λεχώνα καὶ τὸ μωρόν, καὶ πῶς εἶχε περάσει τὴν νύκτα ἡ μάνα της.

Ἡ Ἀμέρσα, ἡ δευτερότοκος, ἥτον ἀνύπανδρη, γεροντοκόρη ἥδη, ἀλλὰ προκομμένη πολὺ «μορφοδύλα», ὁνομαστὴ δὲ ὑφάντρια: ἥτον μελαψή, ὑψηλή, ἀνδρώδης, — καὶ τὰ προικιά της καὶ τὰ στολίδια τὰ κεντητά, τὰ δποῖα μόνη της εἶχε κατασκευάσει, εὐρίσκοντο κλεισμένα ἀπὸ χρόνων πολλῶν εἰς μεγάλην ἀκομψφον κασσέλαν, καὶ τὰ ἔτρωγεν ὁ σκόρος καὶ τὸ σαράκι.

— Καλημέρα! . . . πῶς εἶστε; . . . Πῶς περάσατε;

— Ἔσύ 'σαι, 'Αμέρσα; . . . Νά, πέρασε κι' αὐτὴ ἡ νύχτα.

Ἡ γραῖα μόλις εἶχεν ἔξυπνήσει, κ' ἔτριβε τὰ ὅμιματα τραυλίζουσα. Ἡκούσθη ὑδρύβος εἰς τὸ πλαγινὸν μικρὸν χώρισμα. Ἡτον δὲ Νταντῆς δὲ Τραχήλης, δὲ σύζυγος τῆς λεχώνας, δστις ἐκοιμᾶτο ἐκεῖθεν τοῦ λεπτοῦ ἑυλοτούχου, παραπλεύρως ἐνὸς ἀλλού κορασίου κ' ἐνὸς παιδίου μικρᾶς ἡλικίας, καὶ εἶχεν ἔξυπνήσει τὴν στιγμὴν ἐκείνην. Ἐμάζενε τὰ ἔργαλεῖα του — σκεπάρνια, πριόνια, ροκάνια, καὶ ἡτοιμάζετο νὰ ὑπάγῃ στὸν ταρσανᾶν, ν' ἀρχίσῃ τὸ μεροκάματον.

— Ἀκοῦς, τί σαμαντᾶ κάνει! εἴπεν ἡ γραῖα. Δὲν μπορεῖ νὰ μάζωξῃ τὰ σιδερικά του, χωρὶς εν' ἀκουστῇ. Ὁποιος τὸν ἀκούει, θαρρεῖ τί γίνεται! . . .

— «Γύφτικο σπίτι καίεται», εἴπεν εἰρωνικῶς γελῶσα ἡ Ἀμέρσα.

Ο ύδρυβος τῶν ἔργαλείων, τὰ δποῖα δὲ Νταντῆς, χωρὶς νὰ ἥνε δρατός, δπισθεν τοῦ ἑυλοτούχου, ἔρριπτεν ἀνὰ ἐν μέσα στὸ ζεμπύλι του — σκεπάρνια, πριόνια, τριβέλια, κτλ. — ἔξυπνησε καὶ τὴν λεχώ, τὴν γυναῖκα του.

— Τ' εἶνε μάνα;

— Τί νὰ εἶνε! . . . «Ο Κωνσταντῆς φίχνει τὰ σύνεργά του μέσ' τὸ ζεμπύλι! . . . εἴπε μετὰ στεναγμοῦ ἡ γραῖα.

— «Καὶ βιδού λογαριάζεις; . . . συνεπλήρωσε τὴν παροιμίαν ἡ Ἀμέρσα.

Ἡκούσθη τότε ἡ φωνὴ τοῦ Κωνσταντῆς δπισθεν τοῦ μικροῦ διαφράγματος.

— Ευπνήσατε, πεθερά; . . . ἔλεγε, πῶς περάσατε;

— Πῶς γὰρ περάσωμε! . . . «Σὰν τὴν κόπτα στὸ μύλο . . .» Ἐλα νὰ πῆς τὸ ρακί σου.

Ο Νταντῆς ἐφάνη εἰς τὴν θύραν τοῦ χειμερινοῦ θαλάμου. Ἡτο εὐρύστερος, μὲ ἀγαριών τὸν κορμόν, «ἀτσικιώτος», δπως ἔλεγεν ἡ γραῖα πενθερά του, καὶ σχεδὸν σπανός. Ἡ γραῖα ἔδειξεν εἰς τὴν Ἀμέρσαν τὴν μικρὰν φιάλην μὲ τὸ ρακί, εἰς τὸ μικρὸν φάρι ἄνωμεν τῆς ἑστίας, καὶ τῆς ἔνευσε νὰ βάλῃ στὸ ποτηράκι, διὰ νὰ πῆται ὁ Κωνσταντῆς.

— Δὲν ἔχει κανένα σῦκο; . . . ἥρωτησεν οὐτοῦ, ἀμαζλαβε τὸ ρακοπότηρον ἀπὸ τὴν χειρα τῆς γυναικαδέλφης του.

— Ποῦ νὰ βρεθῇ τέτοιο πρᾶμα! . . . εἴπεν ἡ γραῖα Χαδούλα. «Σαράντα σταχτούλουρα» μᾶς χρειάζοντ' ἔδω, ἐπρόσθεσεν, ἐννοοῦσα τὴν σπατάλην ἥτις συνήθως γίνεται κ' εἰς τὰ πτωχότερα σπίτια, ἐν καιρῷ ἐνσκήψεως τοιούτου «αἰσίου γεγονότος», δποῖον εἶνε καὶ ἡ γέννησις κόρης.

Θέλεις ἔσυ γαμπρὸ μὲ μάτια; εἴπεν ἐνθυμηθεῖσα ἄλλην παροιμίαν ἡ γυναικαδέλφη του, ἡ Ἀμέρσα.

Τουλόου σ' μὴν τὸν θέλης τὸ γαστικό σου νὰνε στραβός; εἴπε χωρὶς νὰ πειραθῇ, δὲ Νταντῆς . . . Ἐβίβα! Καλὴ σαράντισι!

Κ' ἔπιεν ἀπνευστὶ τὸ μικρὸν ποτήριον.

— Καλό σας βράδυ!

Ἐφορτώθη τὴν ζεμπύλαν, κ' ἐπῆγε διὰ τὸν ταρσανᾶν.

B'

Τὸ πῦρ ἔφυινεν εἰς τὴν ἑστίαν, δὲ λύχνος ἐτρεμόφεγγεν εἰς τὸ μικρὸν φάτνωμα, ἡ λεχώνα ἐλαγοκοιμᾶτο ἐπὶ τῆς κλίνης τὸ βρέφος ἔβη-

χεν εἰς τὸ λίκνον, καὶ ἡ γραῖα Φραγκογιαννοῦ, ἥπως καὶ τὰς προλαβούσας νύκτας, ἥγρύπγει ἐπὶ τῆς στρωμήνης της.

Ἡτο περὶ τὸ πρῶτον λάλημα τοῦ πετεινοῦ, ὅποτε αἱ ἀναμνήσεις ἔρχονται ἐν εἴδει φαντασμάτων. Ἄφου τὴν ὑπάνδρευσαν, καὶ τὴν «ἐκουκούλωσαν», καὶ τὴν ἐπροίνισαν μὲ τὸ σπίτι τὸ ἐτοιμόρροπον εἰς τὸ παλαιὸν ἀκατοίκητον Κάστρον, καὶ μὲ τὸ προστάντι τὸ χέρσον εἰς τὴν ἀγρίαν βορεινὴν ἐσχατιάν, καὶ μὲ τὸ ἀγριοχώραφον τὸ διαφιλονεικούμενον ἀπὸ τὸν γείτονα καὶ ἀπὸ τὸ Μοναστῆρι, ἡ νεόνυμφος μετὰ τοῦ συζύγου της ἐκατοίκησεν εἰς τὸ σπίτι τῆς ἀνδραδέλφης της τῆς χήρας, καὶ ἀνοίξει νοικόκυρο μὲ μικρὰ πράγματα. Τὸ προικοσύμφωνό της, ὡς τόσον, ἔγραφε λεπτομερῶς διτι τῆς εἶχαν δώσει τόσες φορεσίες ὁροῦχα, τόσα ὑποκάμισα, τόσες προσκεφαλάδες, δπως καὶ δύο χαλκώματα, ἔνα τηγάνι, μίαν πυροστιάν, κτλ. Ἀκόμη καὶ μαχαιροπειρουνα καὶ κουτάλια ἀνέγραφε τὸ προικοσύμφωνον.

Ἡ ἀνδραδέλφη, ἀμέσως τὴν Δευτέραν, τὴν ἐπιοῦσαν τοῦ γάμου, τὰ ἔξηλεγκεν ὅλα, καὶ εὑρεν διτι ἔλειπον ἐκ τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ δύο σινδόνια, δύο μαξιλάρια, ἐν χάλκωμα, καθὼς καὶ μία πλήρης φορεσιά. Ἀνθημερὸν δὲ παρήγγειλε τῆς πενθερᾶς νὰ φέρῃ τὰ ἔλλειποντα. Ἡ ἰδιοτελῆς γραῖα ἀπήντησεν διτι «τὰ δσα ἔδωσε, εἶνε καλῶς δοσμένα, καὶ εἶνε ἀρκετά». Τότε ἡ ἀνδραδέλφη ἔβαλε στὰ λόγια τὸν ἀδελφόν της οὗτος παρεπονέθη εἰς τὴν νεόνυμφον, ἔκεινη δὲ τοῦ ἀπήντησεν «Ἀν ἀγροικοῦσε τὸ συφέρο του, δὲν δὲν ἔδεχτο νὰ τοῦ γράψουν σπίτι στὸ Κάστρο, δποῦ μόνον τὰ Στοιχεία κατοικοῦν καὶ τί τὸν ὑφελοῦν τὰ σινδόνια καὶ τὰ ποκάμισα, ἀφοῦ δὲν ἥτον ἵκανὸς νὰ πάρῃ σπίτι καὶ ἀμπέλι κ' ἐληγώνα;»

Κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ ἀρραβώνος, ἡ Χαδούλα εἶχε δοκιμάσει τῷ δντι νὰ σφυρίξῃ κάτι τοιοῦτον σ' αὐτιὰ τοῦ γαμβροῦ. «Ἄν καὶ νέα πολὺ ἥτον, ἀλλά, χάρις εἰς τὴν φύσιν κ' εἰς τὰ μαθήματα τῆς μητρός της, τὰ ἔκουσια καὶ τὰ ἀκούσια, εἶχε γείνη πολὺ πονηρή, ἀναλόγως τῆς ἥλικίας της. Ἀλλ' ἡ μάνα της, μυρισθεῖσα τὸ πρᾶγμα, καὶ φοβουμένη μήπως αὐτή, ἡ μικρὴ Στριγλίτσα, καθὼς ὀνόμαζε συνήθως τὴν κόρην της, τοῦ σηκώση τὰ μυαλὰ τοῦ γαμβροῦ, ὃστε νὰ πονηρέψῃ οὗτος νὰ ξητῇ προκαὶ περισσότερα, εἶχε καθίσει ὅμως μὲ τοιοῦτον τρόπον, ὃστε νὰ ἔχῃ μόνον τὴν μίαν πλάτην γυρισμένην πρὸς τὴν νέαν — αἴφνης, ὃς νὰ τὴν ἐπληροφόρησεν ἀδρατον πνεῦμα ὅτι κατὰ ἔτρεχεν, ἐστραφη ἀποτόμως πρὸς τὴν θυγατέρα της, καὶ εἶδε τ' ἀπηγορευμένα «καμώματά» της.

συνομίλιαν μεταξὺ τῶν δύο. Τοῦτο ἔκαμνε, προσχήματι μὲν διὰ τὴν σεμνότητα:

— Δὲν ἔχω . . . νὰ μοῦ σκαρώσῃ κανένα πρωμάδι. . . αὐτὴ ἡ Στριγλίτσα! εἶχεν εἰπεῖ.

Βλέπετε, τὴν μεταφορὰν τοῦ φήματος τὴν ἐλάμβανεν ἀπὸ τὸ ἐπάγγελμα τῆς συντεχνίας («Σκαρώνω καράβι») ισοδυναμεῖ μὲ τὸ «ναυπηγῶναν»: ἀλλὰ πράγματι τὸ ἔκαμνε, διὰ νὰ μὴ ἀναγκασθῇ νὰ δώσῃ μεγαλειτέραν προϊκα.

Μίαν ἑσπέραν, τὴν παραμονὴν τοῦ ἀρραβώνος, διτι δὲ γαμβρὸς μετὰ τῆς ἀδελφῆς του εἶχον ἔληγεν εἰς τὴν οἰκίαν νὰ συζητήσουν τὰ περὶ προικός, ἐνῷ δὲ γέρων ναυπηγῆς ὑπηγόρευε τὸ προικοσύμφωνον εἰς τὸν Αναγνώστην τὸν Συβίαν, ψάλτην τῆς ἐκκλησίας, δστις εἶχε βγάλη τὸ δρειχάλκινον καλαμάρι του ἀπὸ τὴν ζώνην, τὴν ἐκ πτερού περιβλητήν την γηράδαν πένναν ἀπὸ τὴν μακρὰν θυμητοῦ τοῦ Κατρόδου, τοῦ διοικούσαντος τὸν Αποστόλον, κ' ἐπάνω εἰς τὸ βιβλίον τεμάχιον χονδροῦ χαρτίου, εἶχε γράψει καθ' ὑπαγόρευσιν τοῦ γέροντος «Ἐίς τ' ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Αγίου Πνεύματος . . . ὑπανδρεύω τὴν κόρην μου Χαδούλαν μὲ τὸν Ιωάννην Φράγκου, καὶ τῆς δίνων, πρῶτον τὴν εὐχήν μου . . .», ἡ Χαδούλα ἵστατο ἀντικρὺ τῆς ἑστίας, δίπλα εἰς τὴν τέμπλαν — τὴν στήλην τουτέστι τῶν στρωμάτων, παπλωμάτων καὶ προσκεφαλαίων τὴν σκεπαστὴν μὲ μεταξωτὴν σινδόνα, καὶ ἐπιστεφομένην μὲ δύο τεραστίας προσκεφαλάδες — ἀκίνητος καὶ καμπρώνουσα, κατὰ τὸ φαινόμενον, δπως ἡ τέμπλα. . . ἀλλ' ὅμως ἔνευε κρυφά, ἀνυπομόνως, καίτοι μὲ μεγάλην προφύλαξιν, ἔνευεν εἰς τὸν ἀρραβώναστικόν, ἔνευεν εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἀμπέλι κ' ἐλαιῶνα εἰς τὴν περιοχὴν τῆς νέας πόλεως.

Εἰς μάτην. Οὔτε δὲ γαμβρός, οὔτε ἡ ἀνδραδέλφη εἶδαν τὸν ἀπηλπισμένα νεύματα. Μόνον ἡ γραῖα, ἡ μήτηρ της, ἥτις, ἀν καὶ ἀναγκασμένη ἥτο νὰ στρέψῃ τὰ νῶτα πρὸς τὴν κόρην, διὰ ν' ἀντιμετωπίζῃ φιλοφρόνως τὴν συμπειδέραν καὶ τὸν γαμβρόν, εἶχε καθίσει ὅμως μὲ τοιοῦτον τρόπον, ὃστε νὰ ἔχῃ μόνον τὴν μίαν πλάτην γυρισμένην πρὸς τὴν νέαν — αἴφνης, ὃς νὰ τὴν ἐπληροφόρησεν ἀδρατον πνεῦμα ὅτι κατὰ ἔτρεχεν, ἐστραφη ἀποτόμως πρὸς τὴν θυγατέρα της, καὶ εἶδε τ' ἀπηγορευμένα «καμώματά» της.

Πάραντα ἐτόξευσε βλέμμα φοβερᾶς ἀπειλῆς πρὸς αὐτήν.

— "Ε! μωρὴ στριγλίτσα! ύπεψιθυρίσε μέσα της. "Εννοια σου!... κ' ἔγῳ σὲ σιάζω.

Ἐύθυνς ὅμως κατόπιν, ἐσκέφθη ὅτι δὲν θὰ ἐσύμφερε νὰ κάμῃ λόγον δὲν τὸ πρᾶγμα εἰς τὴν κόρην της. Διότι ἐφοβήθη μήν της δώση ἀφορμὴν νὰ παραπονεθῇ εἰς τὸν πατέρα της. Καὶ τότε τὰ πράγματα θὰ ἔγινοντο χειρότερα βεβαίως. Ο γέρων πιθανῶς θὰ ἔκαμπτετο εἰς τὰς ἴκεσίας καὶ τὰ κλαύματα τῆς μοναχούρης, καὶ θὰ ἔδιδε περισσοτέραν προῖκα. Όθεν ἐσιώπησεν.

"Η Χαδούλα ἐθάυμασε πῶς, ἐνῷ ἡ μῆτρος της ὀλιφάνερα τὴν εἶχεν ἵδει νὰ κάμην τὰ φιγούρινδυνα ἐκεῖνα νεύματα, διὰ πρώτην φορὰν εἰς τὴν ζωήν της, ὅταν εὑρέθησαν μόναι, δέν της ἔδωκεν οὔτε νυχιές, οὔτε τσιμπιές, οὔτε δαγκωματιές, πρᾶγμα τὸ δποῖον, ἄλλως, συχνὰ συνείθιζε. Σημειωτέον ὅτι ἡ προικοδοσία τῆς οἰκίας εἰς τὸ παλαιὸν ἀκατούκητον χωρίον εἶχε τοῦτο τὸ εὐλογοφανές, ὅτι πολλαὶ οἰκίαι ἐσώζοντο ἀκόμα εἰς τὸ Κάστρον, ὅτι οἰκογένειαί τινες συνείθιζον νὰ διατρίβωσι τὸ θέρος ἔκει, καὶ ὅτι εἰς τὴν φαντασίαν τῶν ἀνθρώπων ὑπῆρχε προκατάληψις ὑπὲρ τοῦ «Ιαλαιοῦ χωριοῦ», τὸ δποῖον ἐπονοῦσαν οἱ γεροντότεροι, καὶ δὲν εἶχαν συνείθισε ἀκόμα οὔτε εἰς τὴν νέαν τὰξιν τῶν πραγμάτων, οὔτε εἰς βίον εἰρηνικόν, χωρὶς ἐπιδρομὰς κλεφτῶν καὶ πειρατῶν καὶ τῆς Τουρκικῆς ἀρμάδας, καὶ ἡ ἐγκατάστασις εἰς τὴν νέαν πόλιν δὲν ἐνομίζετο δριστική, ἀλλ' ὑπῆρχε προσδοκία ὅτι οἱ ἀνθρώποι θὰ ἐβιάζοιτο καὶ πάλιν νὰ ἐπανέλθουν εἰς τὰ παλαιά, τὰ «μαθημένα» των. Κ' ἐνῷ ὅλο τὸ Κάστρον ἀνεπόλουν, καὶ τὸ Κάστρον ἐλυποῦντο καὶ τὸ ἐρρέμβαζον, καὶ τὸ εἶχον εἰς τὸ στόμα, δὲν ἔπαινον ὅμως νὰ κτίσωσι οἰκοδομὰς εἰς τὸν νέον συνοικισμόν — δπως ἀποδειχθῇ διὰ μυριοστὴν φορὰν ὅτι οἱ ἀνθρώποι συνήθως ἄλλα σκέπτονται καὶ ἄλλα κάμνουν, καὶ ὅτι μιμοῦνται ἀλλήλους μηχανικῶς.

Οὕτω λοιπόν, μετὰ δύο ἐβδομάδας ἀπὸ τοῦ ἀρραβώνος ἐτελέσθη ὁ γάμος. Οὕτως ἡθέλησεν ἡ πενθερά. Δέν της ἥρεσκεν, ὡς ἔλεγε, νὰ ἔχῃ γαμβρὸν ἀστεφάνωτον νὰ συχνάζῃ στὸ σπίτι, ἀφοῦ εἶχε θάρρος ἀπὸ πρόν, ὡς συντεχνίτης καὶ παραγνιός τοῦ ἀνδρός της. Καὶ ἡ ἀνδραδέλφη, χήρα, ἡλικιωμένη, μὲν ἔνα παῖδα ἔφηβον, ἐργαζόμενον ἐπίσης εἰς τὸ ναυπηγεῖον, καὶ ἔν αλλο παιδίον κ' ἔν κοράσιον ἀνήλικα, ἐδέχθη κατ' οἴκον τὸ νέον ἀνδρόγυ-

νον. Εἴτα, μετὰ ἐν ἔτος, ἐγεννήθη τὸ πρῶτον παιδίον, ὁ Στάθης, καὶ δευτέρα ἡ Δελχαρώ, ἀκολούθως ὁ Γιαλῆς, κατόπιν ὁ Μιχάλης, ἀκολούθως ἡ Ἀμέρσα, μετ' αὐτήν ὁ Μητράκης, καὶ ἡ τελευταία ἡ Κρινιώ. Κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους ἐφαίνετο νὰ βασιλεύῃ εἰρήνη ἐντὸς τῆς οἰκίας. Εἴτα, ὅταν ἥρχισαν νὰ μεγαλώνουν τὰ δύο πρῶτα παιδιά τῆς νύμφης, εἶχον δὲ μεγαλώσει ἀρκετά καὶ τὰ δύο τελευταία τῆς ἀνδραδέλφης, ἥρχισε πόλεμος ἐντὸς τοῦ οἴκου. Τότε ἡ Φραγκογιαννοῦ, ἡτις μὲ τὴν ἥλικιαν καὶ τὴν πεῖραν τοῦ κόσμου ἐγένετο πολὺ σοφωτέρα, εἶχεν ἀξιωθῆ, ὡς ἔλεγε μετριοφόρων, ν' ἀποκήσῃ καὶ αὐτὴ ἔνα σπιτάκι δικό της, χάρις εἰς τὴν ἐπιδειξιτητά της καὶ τὴν οἰκονομίαν της. Τὴν μίαν χρονιάν ἡ μπόρεσε μόνον νὰ κτίσῃ τέσσαρας τοίχους λασποκίστους, μικροὺς καὶ χαμηλοὺς καὶ νὰ τοὺς στεγάσῃ· τὴν δευτέραν χρονιάν κατώρθωσε νὰ πετώσῃ κατὰ τὰ τρία τέταρτα τὸ σπίτι, δηλ. νὰ κατασκευάσῃ μικρὸν πάτωμα, μὲ διάφορα σανίδια, ἀνόμοια, παλαιὰ καὶ νέα, καὶ, χωρὶς νὰ χάσῃ καιρόν, ἀνυπομονοῦσα, πότε νὰ «ξελευθερωθῇ» ἀπὸ τὴν τυραννίαν τῆς ἀνδραδέλφης, ἡ δποία ἐγήραξε κ' ἔγινετο παράξενη, ἐκουβαλήθη, κ' ἐπῆγε νὰ ἐγκατασταθῇ, μαζὶ μὲ τὸν σύζυγον καὶ τὰ τέκνα, εἰς τὴν «γωνιάν» της, εἰς τὴν «φωλιάν» της, εἰς τὴν «ἄκρην» της. Τὴν ἡμέραν ἐκείνην, δπως ἔλεγεν ἡ Ἰδία, ἥσθιανθη τὴν μεγαλειτέραν χαρὸν εἰς τὴν «ζῆσιν» της.

"Ολ' αὐτὰ τὰ ἐνθυμεῖτο, καὶ οἶσνει τὰ ἀνέξη ἡ Φραγκογιαννοῦ, κατὰ τὰς μακρὰς ἐκείνας ἀύπνους νύκτας τοῦ Ιανουαρίου, ἐνῷ ὁ βιορᾶς ἥκουετο ἐκ διαλειμμάτων νὰ συρῆῃ ἔξω, πλήττων τὰς κεφάλους, καὶ κάμνων νὰ ἥχωσι τὰ παραθύρα, δπότε ἥγρύπνει παρὰ τὸ λίκνον τῆς μικρᾶς ἐγγόνης της. Ἡτο ἥδη τρίτη ὥρα μετὰ τὰ μεσάνυκτα, καὶ ὁ πετεινὸς ἐλάλησε καὶ πάλιν. Τὸ θυγάτριον, τὸ δποῖον μόλις εἶχεν ἥσυχασει πρὸ μικροῦ, ἀρχισε νὰ βήχῃ ἐκ νέου ὀδυνηρῶς. Εἶχεν ἔλθῃ ἀσθενικὸν εἰς τὸν κόσμον, καὶ προσέτι, φαίνεται ὅτι εἶχε κρυώσει τὴν τρίτην ἥμέραν, εἰς τὰ «κολυμπίδια», ὅταν τὸ εἶχαν λούσει ἐντὸς τῆς σκάφης, καὶ κακὸς βῆχας τὸ εἶχε κολλήσει. Ἡ Φραγκογιαννοῦ ἀπλήστως ἀπὸ ἥμερῶν παρεμόνευε νὰ ἰδῃ συμπτώματα σπασμῶν εἰς τὸ μικρὸν ἀσθενὲς πλάσμα — ἐπειδὴ τότε εἶξενρεν ὅτι αὐτὸς δὲν θὰ ἐσώζετο — πλὴν εὐτυχῶς τοιοῦτον πρᾶγμα δὲν ἔβλεπε. «Εἰνε γιὰ νὰ βασανίζεται καὶ νὰ μᾶς βασανίζῃ», εἶχεν ὑποψιθυρίσει, χωρὶς κανεὶς νὰ τὴν ἀκούσῃ μέσα της.

Τὴν στιγμὴν ταύτην, ἡ Φραγκογιαννοῦ ἀνοιξε τὰ κλειστὰ ἀγρυπνοῦντα ὅμματα, κ' ἐκούνησε τὸ λίκνον. Συγχρόνως ἥθλησε νὰ δώσῃ τὸ σύνηθες ρευστὸν εἰς τὸ πάσχον μωρόν.

— Ποιὸς βήχει; ἥκουσθη μία φωνὴ ὅπισθεν τοῦ μεσοτούχου.

«Η γραῖα δὲν ἀπήντησεν. Ἡτο Σάρβιαν ἐσπέρας, καὶ ὁ γαμβρός της εἶχε πίη ἔνα φαγάλι, πρὸ της σπάνεως, περὶ τοῦ ξενιτευμοῦ καὶ τῶν ὑπερομέτρων ἀπαιτήσεων τῶν γαμβρῶν, περὶ τῶν βασάνων ὃσα ὑπέφερε μία χριστιανὴ μεροκάματα ὅλης τῆς ἐβδομάδος. Λοιπόν, ὁ Νταντῆς, ἐπειδὴ εἶχε πίη ἀρκετά, ἀναλόγως, ὡμιλοῦσε μέσα στὸν ὑπνον του, ἡ μᾶλλον παραμιλοῦσε.

Τὸ μωρὸν δὲν ἐδέχθη τὴν φανίδα τοῦ ρευστοῦ εἰς τὸ στόμα, ἀλλὰ τὴν ἐλάκτισε μὲ τὴν γλωσσίστσαν του, ἐν τῇ δριμῇ τοῦ βηχός, δστις εἶχεν αὐξήσει λίαν ἀλγεινῶς.

— Σκασμός!... εἶπε πάλιν ὁ Κωνσταντῆς, δ πατήρ τοῦ βρέφους, μέσα στὸν ὑπνον του.

— Καὶ πλαντασμός!... προσέθηκε μετ' εἰρωνίας ἡ Φραγκογιαννοῦ.

«Η λεχώνα ἔξαφρνισθη μέσα στὸν ὑπνον της, ἀκούσασα ἵστις τὸν βῆχα τοῦ μικροῦ, καὶ ἄμα τὸν ἄλλοκοτον βραχὺν διάλογον, δστις διημείφθη μέσον τοῦ ἔντονού του μεταξὺ τοῦ κοιμωμένου καὶ τῆς ἀγρυπνούσης.

— Τ' εἶνε, μάνα, εἶπεν ἀνασηκωθεῖσα ἡ Δελχαρώ. Δέν εἶνε καλὰ τὸ παιδί;

«Η γραῖα ἐμειδίασε στρυφνῶς εἰς τὸ τρομῶδες φῶς τοῦ μικροῦ λύγου,

— Σὰ σ' ἀκούω, δυχατέρα!...

Αὐτὸς τὸ «σὰ σ' ἀκούω, δυχατέρα» ἐλέχθη

μὲ τόνον πολὺ ἀλλόκοτον. "Ἄλλως δὲν ἦτο ἡ πρώτη φροά, καν' ἦν ἡ νεαρὰ μήτηρ ἥκουε τοιοῦτον τι ἐκ μέρους τῆς μητρός της. Ἐνθυμεῖτο ὅτι καὶ ἄλλοτε συνέβη, ἡ γραῖα, μεταξὺ γυναικῶν καὶ γοαΐδιων τῆς γειτονιᾶς, νὰ ἐκφράσῃ, μετὰ σείσματος ἐκφραστικοῦ τῆς κεφαλῆς, εἰς ὅρας καθ' ἄς ἐγίνετο λόγος περὶ τῆς μεγάλης πληθώρας τῶν νεαρῶν κορασίων, περὶ τῆς σπάνεως, περὶ τοῦ ξενιτευμοῦ καὶ τῶν ὑπερομέτρων ἀπαιτήσεων τῶν γαμβρῶν, περὶ τῶν βασάνων ὃσα ὑπέφερε μία χριστιανὴ μεροκάματα ὅλης τῆς ἐβδομάδος. Λοιπόν, τοῦτο τὸ πάντα μετατίθεται λίαν ἀλγεινῶς.

— Σὰ σ' ἀκούω, γειτόνισσα!... «Δὲν εἶνε χάρος, δὲν εἶνε βράχος;» ἐπειδὴ συνειθῦζε πολὺ συχνὰ νὰ ἐκφράζεται μὲ παροιμίας λίαν ἐκφραστικάς. Καὶ ἄλλοτε πάλιν τὴν ἥκουσαν νὰ δογματίζῃ ὅτι ὁ ἀνθρωπός δὲν συμφέρει νὰ κάμην πολλὰ κορίτσια, καὶ ὅτι τὸ καλλίτερον εἶνε νὰ μὴ 'πανδρεύεται κανεῖς. Ή δὲ συνήθης ἐνχῇ της πρὸς τὰ μικρὰ κοράσια ἥτο «νὰ μὴ σώσουν!... Νὰ μὴν πᾶνε παραπάνω!».

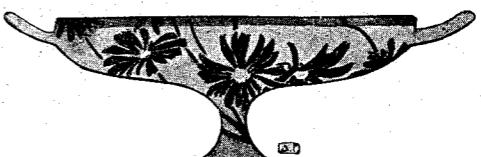
Καὶ ἄλλοτε προέβη ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε νὰ εἴπῃ:

— Τὶ νὰ σᾶς πῶ!... "Ετσι τούρχεται τάνθρωπον, τὴν ὥρα ποῦ γεννιῶνται, νὰ τὰ καρυδοπούγη!...

Ναὶ μὲν τὸ εἶπεν, ἀλλὰ βεβαίως δὲν θὰ ἤτοντο ίκανή νὰ τὸ κάμῃ ποτέ... Καὶ ἡ Ἰδία δὲν τὸ ἐπίστευε.

A. ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ

"Ἐπειτα συνέχεια.

Ο ΧΡΙΣΤΟΣ ΣΤΟ ΒΕΡΔΗ

Τὴν πλειὸν μεγάλη ἰδέα
Ἡ εὐτυχισμένη πλάσι
Ἐπῆγε νόμοντας
Στὸ πλειὸν φτωχὸν παχνί.

Ξεκίνησε μαζί της
Σεμιὰ γιὰ νὰ λατρέψῃ
Τῶν ἀστεριῶν μιὰ σκέψη
Π' ἀγκάλιαζε τὴν γῆ.

Τὴν ἀκλονθόνσε αἰώνια,
Μορφὴ τῆς εἶχε πλάσει
Κι' ὅταν τὴν εἶχε φθάσει
Σ' ἔνα βουνὸν σιμά

Κ' ἐγύρευε νὰ στήσῃ
Τῆς νίκης τὴν σημαία,
Ἡ πλειὸν μεγάλη ἰδέα
Ἐπέταξε ψηλά.

Ἄναμεσα στὰ σκότη,
Σ' ἑκατομμύρια χρόνια
Ἡ ἀγνή μορφή σου αἰώνια
Σὰν ἥλιος θὰ περνᾶ,

Κ' ἡ φωτεινή σου ἰδέα
Θὰ τρέχῃ ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη,
Κάτι στὰ οὐδάνια μάκρη
Τρανὰ νὰ κυβερνᾶ.

Μπροστά σου θὰ περνᾶνε
Τ' ἀγέννητα τὰ χρόνια
Κ' ἡ μονοική σιν αἰώνια
Στὴν πλάσι θ' ἀντηχῇ,

Ἄναμεσα στοῦ Δάντε
Τὴν ἄπλαστη ἀρμονία,
Ἐκεῖ ποῦ τοῦ Φειδία
Γροικέται τὸ σφυρί.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΜΑΡΤΖΩΚΗΣ

ΚΟΚΛΕΝ

ΣΥΡΑΝΟ ΔΕ ΜΠΕΡΖΕΡΑΚ

Η ΘΗ ΚΑΙ ΝΟΜΟΙ

“Τὸ πλῆθος ἀεὶ καὶ φάνεται καὶ
μήνεται πρὸς τὸν χρονένος οἶνος
„Ἐγειρόμενος σύμβολον,,.

ΠΟΛΥΒΙΟΣ

ΠΟΛΛΟΙ πολλάκις ἡκουύσθησαν λέγοντες μεθ' ὑφους θριαμβευτικοῦ, ὡσεὶ εἶχον ἀνακαλύψη τὸ πηδάλιον τοῦ ἀρεοστάτου :

«....Εἰς τί ὠφελοῦσιν οἱ νόμοι, ἀφοῦ δὲ λαὸς διεφθάρῃ; Μόνον ἐὰν γείνωσιν οἱ πολῖται ἡθικοὶ, τὸ σκάφος τῆς πολιτείας θὰ οὐδιοδομήσῃ! Εἰ δὲ μή...».

Ο συνήθης οὗτος ἐπωδός, δστις, εἶναι οἰνονεὶ μετάφρασις ἐλευθέρα — ἀκριβέστερον δὲ παρερμηνεία τοῦ κικερωνέου «quid leges sine moribus», — στερεοτύπως πρὸς ἀμνημονεύτων χρόνων ἐπαναλαμβάνεται ὑπὸ τῶν θρηνωδούντων, σχεδὸν πάντοτε περὶ τὸ τέλος τῶν πολιτικῶν συζητήσεων. Οἱ διμιληταὶ ἀποχώριζονται σκυθρωποὶ μὲν ἐφ' ὅσον τὰ σύγχρονα ἀτενίζουσιν, εὐέλπιδες δύμως ὡς πρὸς τοὺς ὅριζοντας τοῦ μέλλοντος, διότι, οἱ τοιαῦτα τινα δογματίζοντες φαίνονται πιστεύοντες, δτι ἀνεῦρον αἰσίαν δπωσδήποτε λύσιν τοῦ σπουδαιοτέρου ἵσως κόδινωνικοπολιτικοῦ προβλήματος ὅλων τῶν αἰώνων.

‘Αλλ’ οἱ πολῖται δὲν γίνονται ὡσεὶ ἀπὸ μηχανῆς ἡθικοί· ἡ πολιτεία καὶ μετὰ τὴν διαγνώσιν τῆς νόσου δὲν θεραπεύεται, οἱ δὲ ἀκάματοι τῶν καφείων θαμῶνες, συνεχίζοντες τοὺς ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀγῶνας των διὰ νέων συζητήσεων, μᾶλλον ἡ ἥττον θρυψιθεῶν, καταλήγουσι πάντοτε εἰς τὸ αὐτὸν περίπονον συμπέρασμα, ἔστιν δὲ καὶ μετά τινων ποικιλῶν ἡτοι τραυμάτων ἡ φατισμάτων χάριν δραστικωτέρας ἐπενεργείας τοῦ πολιτειακοῦ φαρμάκου.

Οἱ πολιτικοὶ ἰατροὶ — τοιοῦτοι δὲν ταῖς κοινοβουλευτικῶς διοικούμεναις πολιτείαις εἶναι ἔκτος τῶν ἀρχόντων καὶ πάντες οἱ συνταγματικοὶ πολῖται, καὶ δὴ οἱ διαχειρισταὶ τῶν ἐκλογικῶν σφαιριδίων — εὐκόλως γράφουσι συνταγάς, ἀλλὰ πρὸς θεραπείαν μόνον πάντων τῶν ἀλλων. Ὁμοιάζουσιν διάγονον, νομίζω, τοῖς ἐξερχομένοις εἰς τὰς ἀθηναϊκὰς ἀγυιὰς μετὰ τὴν ἔναρξιν τοῦ τριωδίου πρὸς ἀναζήτησιν προσωπιδοφόρων, ἐν ἐποχῇ καθ’ ἣν δὲν λειτουργεῖ δργανωτικὸν κομιτάτον τῶν ἐπ’ ἀμοιβῇ μεταμφιεζομένων. Ἀλληλοβλέπονται, ἀναμένουσιν ἐπὶ

πολὺν χρόνον ἀλλ’ οἱ φέροντες «φανερὰς προσωπίδας» δὲν ἐμφανίζονται καὶ οἱ περιπατηταὶ κατηφεῖς ἐπανέρχονται εἰς τὰς οἰκίας των, ὅπως ἐπαναλάβωσι καὶ κατὰ τὸ ἐπίον ἔτος τὴν αὐτὴν εὐχαρίστησιν τῆς προσδοκίας

§ 1.— Τὸ φαινόμενον τοσαύτης πληθύνος πολιτικῶν ίατρῶν, πειρωμένων μὲν διὰ τοιούτων καταποτίων, μὴ θεραπεύοντων δὲ τὴν συνεχῶς νοσούσαν πολιτείαν — κατὰ τὴν ἐφημεριδογραφικὴν τῶν ἐκάστοτε ἀντιπολιτευομένων φρασεολογίαν — εἶναι, νομίζω, μελέτης ἄξιον. Διότι ὅπισθεν τῆς κωμικοτραγικῆς σκηνῆς τῶν ίατρικῶν συμβουλίων πρὸς σύνταξιν δμοιομόρφων συνταγῶν διὰ τὴν ἡθοποίησιν τῶν πολιτῶν — δτε βεβαίως καὶ κατὰ τὴν γνώμην μακαρίων νομοθετῶν καὶ ἀρχόντων ἡ γῆ ὃδε μετεβάλλετο εἰς κῆπον Ἐδέμ — προβάλλουσι τακόλουμα σπουδαῖα, ὡς ὑποθέτω, ἐρωτήματα :

«Τὰ χρηστὰ ἡθη ὑπάρχουσιν ἐκ φύσεως » εἰς τοὺς ἀνθρώπους; Διαμορφοῦνται μόνον » διὰ τῆς θεοσεβείας καὶ τῆς οἰκογενειακῆς » ἀνατροφῆς; Ἀντέχουσι καὶ ἐν κακονομίᾳ;»

«Οἱ καλοὶ νόμοι, καλῶς ἐφαρμοζόμενοι, » διαπλάττουσι πολύτας χρηστοὺς καὶ ρυθμίζουσι δημόσια ἡθη;»

§ 2.— Η πολιτειακὴ εὐνομία εἶναι ὁ κυριωτέρος πάσης καλῆς κοινωνίας μοχλός, ἡ δὲ θρησκεία καὶ ἡ οἰκογενειακὴ ἀνατροφή, βασιζόμεναι ἐπὶ τῶν ἀγράφων καὶ θείων νόμων, εἶναι τὰ σπουδαιότατα τῶν βοηθημάτων εἰς τὴν διὰ τῆς ἀλληλεπιδράσεως διάπλασιν τῶν δημόσιων ἡθῶν.

§ 3.— Η ἔρευνα τοῦ ζητήματος, ἐὰν δὲν θεραπεύονται πολιτικῶν — εὐκόλως γράφουσι συνταγάς, ἀλλὰ πρὸς θεραπείαν μόνον πάντων τῶν ἀλλων. Ὁμοιάζουσιν διάγονον, νομίζω, τοῖς ἐξερχομένοις εἰς τὰς ἀθηναϊκὰς ἀγυιὰς μετὰ τὴν ἔναρξιν τοῦ τριωδίου πρὸς τὴν ἀδικίαν.

Τῇ ἀληθείᾳ οἱ ἀνθρωποι, κατὰ κανόνα, εἶναι ἀκριτοί. Οἱ ἀναγνώστης ἐπιτρέπεται νὰ

Θουκυδίου γ' § 84.

κατατάξῃ ἔαυτόν, ἐὰν προτιμῷ, μεταξὺ τῶν ἔξαιρεσεων. Ἄλλ’ οἱ πολλοὶ βεβαίως εἶναι μεστοὶ ἀνοίας, ἀσταθεῖς τὸν χαρακτῆρα ἀρμόζομενοι πάντοτε πρὸς τοὺς ἐκάστοτε καιρούς, φιλόκαιοι καὶ πρὸς πᾶσαν μεταβολὴν σφόδρα εὐκατάφοροι, ἴδιοτελεῖς καὶ πλεονέκται, φθονεροὶ καὶ συκοφάνται μιμούμενοι εὐκολώτερον τὰ ἐπουσιάδη καὶ τὰ κακὰ παραδείγματα ἡ τὰ σπουδαῖα καὶ καλὰ ὑποδείγματα εὐκόλως ἔξευροισκοντες τὰ ἐλαττώματα τῶν ἀλλων, δυσκόλως δμως βλέποντες τὰ ἴδια αὐτῶν μειονεκτήματα, σπανιώτατα γινώσκουσι καὶ πρόπτουσι τὰ δρθὰ καὶ τὰ πρέποντα.

Η πολὺ δλίγονον κολακευτικὴ αὕτη εἰκὼν τοῦ ἀνθρώπου, ἐκ τοῦ φυσικοῦ καὶ ἐν μικρογραφίᾳ, παρατεθεῖσα μόνον ἐν γενικαῖς γραμμαῖς, δὲν εἶναι ἔργον ἐμόν, ἀλλὰ περιληπτικὴ ἀντιγραφὴ ἐκ τοῦ πρωτοτύπου τοῦ μεγάλου ζωγράφου τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς — τοῦ Πολυβίου¹ — τοῦ στρατηγοῦ, τοῦ διπλωμάτου καὶ τοῦ ιστορικοῦ ἐκείνου ἀμα καὶ φιλοσόφου, δστις οὐ μόνον ἐν τῷ κλεινῷ τῶν Ἀθηνῶν ἀστεῖ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ γενετείρᾳ αὐτοῦ γῇ, τῇ Μεγαλοπόλει, εἶναι, πιστεύω, δλιγάτερον γνωστὸς τοῦ Κρούγερ καὶ τοῦ δὲ Κάστρου. Διότι δ. νεώτερος Ἐλλην ἀρέσκεται νὰ εἶναι ἐνήμερος περὶ τῶν ἐν Τρανσβαάλ καὶ ἐν Βενεζουέλῃ συμβαινόντων, ἀλλὰ δὲν ἡσθάνθη ἐπὶ τὴν δρεῖν νὰ μάθῃ οὔτε τίνες ἔζησαν ἐν τῇ γῇ, εἰς ἥν καὶ αὐτὸς ἐγεννήθη, οὔτε τίνες εἰσὶν αἱ δοξασίαι ἐκείνων καὶ διὰ τί τόσον ἐπιμόνως οἱ «ἀνόητοι» ξένοι ἀσχολοῦνται ἐπὶ μακροτάτην σειρὰν αἰώνων περὶ τῶν αἰωνίων μνημείων, ἀτινα ἀνίγειρεν ἡ μεγαλοφύτα τῶν ἀρχαίων Ἐλλήνων.

§ 3.— Η ἐπιστήμη διδάσκει, δτι τὸν ἀξεστον καὶ ἀγριον ἀνθρώπων, τὸν ἐκ τῶν δρέων κατελθόντα πρὸς κοινωνικὴν συμβίωσιν, διαπλάττει ἡ παιδεία διὰ διαφόρων μεθόδων καὶ μέσων. Αὕτη βεβαιοῖ, δτι πάντα τάνθρωπινα, ἔργα συντελοῦνται κατὰ ἀγράφους νόμους, αἰωνίους καὶ ἀμεταβλήτους, καὶ δτι οἱ παραβάται τῶν ἡθικῶν καὶ θείων νόμων, ἀγόμενοι εἰς τὰς πράξεις αὐτῶν ὑπὸ τῶν παθῶν, ἀφανίζονται τελείως.

Ἐν τῇ κοινωνικότητι ὁ ἀνθρωπος αἰσθάνεται πλειότερον τὴν ἀνάγκην τῆς θρησκείας. Η θεοσέβεια προφυλάττει αὐτὸν πολλῶν κα-

κῶν. Οὔτω διὰ διαμορφώσεως καλῶν ἡθῶν καὶ ἐθίμων, διὰ τῆς θρησκείας καὶ διὰ τῆς ἐκπαιδεύσεως τίθενται αἱ πρῶται ἀσφαλεῖς βάσεις τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας.

Ο κοινωνικὸς βίος ἀπεκρυστάλλωσε τὸν θεσμὸν τῆς οἰκογενείας, ἐν ᾧ δίδεται ἡ πρώτη διανοητικὴ τροφὴ πρὸς πόρου μόρφωσιν χρηστῶν ἡθῶν ἐδημιούργησε τὴν κοινότητα, ἐν τῇ δποίᾳ πρὸς κοινὸν δφελος συσφίγγονται οἱ δεσμοὶ τῶν μελῶν αὐτῆς: ὑπέδειξε τὴν ἀνάγκην συστάσεως πολιτείας πρὸς τὸ εὐδαιμόνως συζεῖν!

§ 4.— Οἱ θεῖοι, οἱ ἄγραφοι νόμοι εὐλόγως ἔξευρησαν ὑπὸ τῶν ἀθανάτων Ἐλλήνων ποιητῶν. Ο Σοφοκλῆς διὰ τοῦ στόματος τῆς φιλαδέλφου Ἀντιγόνης, λαούστης πρὸς τὸν σκληρὸν Κρέωνα, ἐγκωμιάζει τὰ ἄγραπτα κηρύγματα τῶν θεῶν², διὰ τοῦ χοροῦ ψάλλει ἐν τῷ Οἰδίποδι τυράννῳ τοὺς γεννηθέντας ἐν τῷ Ὁλύμπῳ ὑψίποδας νόμους. Ο Θουκυδίδης³ διὰ τῆς φωνῆς τοῦ δλυμπίου Περικλέους ἔπαινε τὸν ἀθηναίον διαθητήν της τηρούντας καὶ αὐτοὺς τοὺς ἀγράφους νόμους, οἵτινες εἰς τὸν παραβάτας αὐτῶν ἐγκολάπτουσιν αἰσχύνην.

§ 5.— ‘Αλλ’ οἱ ἡθικοὶ οὗτοι καὶ σωτήριοι νόμοι εἶναι ἀτυχῶς ἀνεπαρκεῖς εἰς τὴν συμβίωσιν τῶν ἀνθρώπων ἐν κοινωνίᾳ. Διότι ἡ γῇ δὲν κατοικεῖται ὑπὸ ἀγγέλων καὶ ἀγίων, δτε θὰ ἡρκει ὁ φόρος καὶ ἡ αἰδῶς τοῦ ἀγγώστου ποιητοῦ:

«Ἴνα δέος, ἐνθά καὶ αἰδῶς.

Τὴν πολιτείαν συγκρατοῦσιν οἱ ἀπόγονοι τῶν ἡθῶν καὶ τῶν ἐθίμων, οἱ θεῖοι νόμοι⁴, ὑποχρεωτικοὶ πᾶσι τοῖς ἐν αὐτῇ βιοῦσι, διότι «λυθέντων τῶν νόμων καὶ ἐκάστῳ δρθείσης ἔξουσίας, δτι βούλεται ποιεῖν», δ. βίος τῶν ἀνθρώπων δὲν διαφέρει — κατὰ τὸν Δημοσθένη — τοῦ τῶν θηρίων.

Καὶ ναὶ μὲν τὸ ὑπὸ τοῦ θεικοῦ νόμου διατασσόμενον κατὰ σιδηρᾶν ἀνάγκην πρέπει νὰ ἐκτελήται. Διὰ τοῦτο καὶ οἱ Ρωμαῖοι ἔλεγον «dura lex sed lex». ‘Αλλ’ ἔρωταται:

«Πᾶν δτι τὸ θεικὸν δίκαιον διατάσσει ὡς καλὸν εἶναι καὶ πράγματι καλὸν πάντοτε; Δὲν εἶναι πολλάκις καὶ κακόν;»

Οὔτω προβάλλει ἐνώπιον ἡμῶν ἡ ἔξετασις

¹ Ορα ἐμὴν μελέτην «Πολιτεῖαι καὶ κοινότητες» §§ 3-4.

² Σοφοκλέους, Ἀντιγόνη στ. 448 καὶ ἐπ.

³ Σοφοκλέους, Οἰδίποδος τύραννος στ. 852 καὶ ἐπ.

⁴ Θουκυδίδου β 37.

⁵ Block, Dictionnaire de la politique λέξις Moeurs.

αὐτοκράτωρ», κραυγάς αἱ ὁποῖαι ἡσαν ζωηρότεραι ἀπὸ ὅσον ἐδύνατο κανεὶς νὰ περιμένῃ ἀπὸ ἀνθρώπους οἱ ὁποῖοι εἶχον τόσον ἥδη φωνᾶξῃ.

“Υψωσα τοὺς ὄφθαλμοὺς καὶ δὲν θὰ λησμονῆσω ποτὲ τὸ θέαμα ποῦ εἶδα. Διὰ μέσου κνανωποῦ ἀτμοῦ διέκρινέ τις ὅπισθεν τοῦ ἡμικατεστραμμένου τοιχώματος τοὺς Ρώσσους γρεναδιέρους μὲ τὰ δπλα ὑψηλὰ ἀκινήτους ὡς ἀγάλματα. Νομίζω ὅτι βλέπω ἀκόμη ἔνα ἔνα τοὺς στρατιώτας μὲ τὸ ἀριστερόν τους μάτι ἐπάνω μας προστηλωμένον καὶ τὸ δεξιὸν στὸ τουφέκι κρυμμένον. Εἰς μίαν καμπῆν ὀλίγα μέτρα μακρὰν ἔνας ἀνθρώπος κρατῶν θρυαλλίδα ἵστατο πλησίον τηλεβόλου.

Ἐφρικίασα καὶ ἐνόμισα ὅτι ἥλθε ἡ τελευταία μου ὥρα.

— Τόρα θὰ ἀρχίσῃ ὁ χρόδος ἀνέκραξε ὁ λοχαγός μου. Καληγύκτα.

“Ησαν αἱ τελευταῖαι λέξεις ποῦ τὸν ἡκουσα νὰ λέγῃ.

“Ἐνος κρότος τυμπάνου ἀντήχησε εἰς τὸ δχύρωμα. Εἶδα τὰ τουφέκια νὰ χαμηλώνουν, ἔκλεισα τοὺς ὄφθαλμοὺς καὶ ἡκουσα ἔνα κρότον φοβερὸν ἀκολουθούμενον ἀπὸ κραυγὰς καὶ γογγυσμούς. Ἡνοιξα τότε τοὺς ὄφθαλμοὺς ἐκπεληγμένος ὅτι εὑρισκόμην ἀκόμη εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον.

Τὸ δχύρωμα ἐκ νέου ἔκαλύπτετο ἀπὸ καπνόν. Τριγύρω μου νεκροὶ καὶ τραυματίαι. Ο λοχαγός μου κάτω στὰ πόδια μου. Τὸ κεφάλι του εἶχε γίνη θρύμματα ἀπὸ ἔνα κανόνι καὶ ἥμουν δλόκηρος βαμμένος ἀπὸ τὰ μυαλά του καὶ τὸ αἷμα του. Ἀπὸ τὸ σῶμα μας ὅλον ἔξανθρωποι καὶ ἔγῳ ἀπομέναμεν.

Μετὰ τὴν πανωλεθρίαν αὐτήν, στιγμὴ καταπλήξεως ἐπηκολούθησε. Ο συνταγματάρχης τοποθετῶν τὸν πīλον του ἐπὶ τῆς αἰχμῆς τοῦ ξίφους του ἐπήδησε πρῶτος τὸ περιτείχισμα ἀνακράζων.

— Ζῆτω ὁ αὐτοκράτωρ.

Τὸν ἡκολούθησαν οἱ ἐπιζῶντες. Δὲν ἐνθυμοῦμαι ἀκριβῶς τί συνέβη κατόπιν. Εἰσήλθαμεν εἰς τὸ δχύρωμα δὲν ἥξεν ρω καὶ ἔγῳ πῶς.

Σῶμα μὲ σῶμα ἐπαλαίσαμεν καὶ μὲ καπνὸν τόσον πυκνὸν ὡστε δὲν ἐδύνατο δ ἔνας τὸν ἄλλον νὰ ἴδῃ. Νομίζω ὅτι ἐκτυποῦσα καὶ ἔγῳ διότι τὸ ξίφος μου εὑρέθη ὅλον αἰματωμένον. Ἐπὶ τέλους ἡκουσα νὰ κράζουν: ‘Ἐνικήσαμεν. Καὶ ἐπειδὴ δ καπνὸς ἥλλατοῦτο εἶδα νεκροὺς καὶ αἷμα μόνον, νὰ σκεπάζουν καὶ νὰ κρύπτουν τὸ χῶμα τοῦ δχυρώματος. Τὰ κανόνια προπάντων ἡσαν φροτωμένα ἀπὸ πτώματα. Διακόσιοι ἀνθρώποι ὅρθιοι μὲ γαλλικὰς στολὰς ἡσαν χωρὶς τάξιν συνηθροισμένοι ἄλλοι γεμίζοντες τὰ δπλα ἄλλοι σπογγίζοντες τὰ ξίφη... Μεταξύ των ἔνδεκα αἰχμάλωτοι Ρώσσοι.

Ο συνταγματάρχης εὐρίσκετο ἔξηπλωμένος δλως αἱμόφυρτος ἐπὶ θραυσμένου τηλεβόλου πλησίον τῆς εἰσόδου. ‘Ολγοί στρατιώται τὸν τριγυρίζουν. Ἐπλησίασα.

— Ποῦ εἶνε δ ἀρχαιότερος λοχαγός; ἡρώτησε ἔνα λοχίαν.

Ο λοχίας ὑψώσε τοὺς ὄμοις μὲ ἀρκετὰ ἐκφραστικὸν ὑφος.

— Καὶ δ ἀρχαιότερος ἀνθυπολοχαγός;

— Ἰδού δ κύριος ποῦ ἥλθε χθές, εἴπε μὲ πολλὴν γαλήνην δ λοχίας.

Ο συνταγματάρχης ἐμειδίασε πικρῶς

— ΕἼμπρός, κύριε, μοῦ εἶπε· σεῖς εἰσθε δ ἀρχηγὸς πλέον. Οχυρώσατε ταχέως τὴν εἰσόδον τοῦ δχυρώματος μὲ τὰ ἀμάξια ἀντὰ διότι δ ἔχθρος εἶνε κοντά. Ἀλλὰ δ στρατηγὸς Κ θὰ ἔλη ἀμέσως εἰς βοήθειάν μας.

— Εἰσθε σοβαρὰ πληγωμένος συνταγματάρχα.

— Τελειωμένος, φύλε μου, ἀλλὰ τὸ ἐπήρωμε τὸ δχύρωμά!

ΠΡΟΣΠΕΡΟΣ ΜΕΡΙΜΕ

Μετάφρασις Ν. Ἐπ.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΑΝΟΥ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ

ΠΡΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΝ ΤΖΑΚΑΛΩΦ

‘Αποστέλλω ὑμῖν μίαν πολύτιμον ἐπιστολήν, ἵς σφέται τὸ αὐτόγραφον σχέδιον. Ως ἔξαγω ἐκ τοῦ χαρακτῆρος τῆς γραφῆς καὶ ἐκ τοῦ περιεχομένου, αὗτη ἐγράφη παρὰ τοῦ ἐκ τῶν κορυφαίων Φιλικῶν Πάνου Ἀναγνωστοπούλου, ἀπεστάλη δὲ πρὸς τὸν ἐκ τῶν ἰδρυτῶν τῆς Φιλικῆς Ἐπαιρείας, τὸν ἀτυχῆ Ἀθανάσιον Τζακάλωφ.

Τὰ πρωτόγραφα ταῦτα κατετάξαμεν ἐν τῷ ὑπ’ ἀριθ. 2137 φακέλῳ τῶν χειρογράφων τῆς Εθνικῆς Βιβλιοθήκης ὃντας ἀριθμὸν 5490.

Δ. ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥΣ

Φίλτατέ μοι ἀδελφὲ Τζακάλωφ,

Πάμπολλα ἔτη παρῆλθον ἀφότου ἀγαχωρήσατε ἀπὸ τὴν Πατρίδα διὰ τὸν τόπον δπον ἥδη εὐρίσκεσθε. Ή αἵτια ἡτού σᾶς ἔκαμε νὰ μὴν κυπτάξετε δπίσω σας καὶ ἴδετε τὸν τόπον ὑπὲρ τοῦ δποίου εἰσθε τόσον ἐνθουσιασμένος καὶ ἐμοχθήσατε τοσοῦτον, ἡτον αἵτια σημαντικὴ καὶ ἀξιοσημείωτος καὶ σᾶς δικαιόνει μεγάλως, διότι ἡτον δ θάνατος τοῦ ἀειμήστου Κυβερνήτου. Κἀντε, φύλε μου Ἀθανάσιε, ἔχων τὸν νοῦν τον σύμφωνον μὲ τὴν καρδίαν του, δὲν μπορεῖ νὰ σᾶς μεμφθῇ, ζητοῦντα τὸν ἀριθον Σας, τὸν δποῖον σᾶς ἡρούμην, δ μὴ ὀφειλεν, δ πατρίς, εἰς τὴν ἀλλοδαπήν. Ω πόσον ἡμάρτησα ἀποδώσας τὴν ἀρνησιν εἰς τὴν πατρίδα, ἐν φ αύτῃ δ τάλαιρα πληρώνει ἀδρῶς διὰ νὰ ἀνταμείβωνται οἱ νέποροι αὐτῆς ἀγανωρήσατε.

Ἄλλ’ εἰς διμᾶς μόνον ἡρούμησαν οἱ κατὰ καιρὸν διέπορτες τὰ πράγματα, δχι δὲ καὶ εἰς ἐμὲ καὶ πάντα ἄλλον καλῶς ἀγωνισάμενος; Τέλος δη συνείδησας μας εἶναι ἐλευθέρα ἀπὸ τὰ μακαρούντα. Σκουφᾶν κατὰ τὸ 1818 ἐν Κωνσταντινούπολει τὴν ίδιαν ἡμέραν, καθ’ ἣν ἐκατηχήθη καὶ δ Π. Σέκερης ἀπὸ ἐμέ. Δὲν μπορῶ πρὸς τὸ παρόν νὰ ἐκτανθῶ. Εἶπατέ με τὰ περὶ τὸν ἀνθρώπον τούτον δ, τι

εἰμεθα πιωχοί, ἔγῳ τοῦλάχιστον, ἀλλ’ εἶμαι εὐχαριστημένος εἰς τὴν ἐντιμον πιωχείαν μου, ἐν φ ἡδυνάμων καταχωρίερος ὡς καὶ πολλοὶ ἄλλοι νὰ ἔχω κοὶ ἔγῳ.

Άλλ’ ίσως πάντα ταῦτα εἰσὶ ματαιολογία καὶ καλὸν νὰ τὰ παρατρέξωμεν ἥδη.

Εἶπατέ με τί κάμητε καὶ πῶς ἀπεργατε; ἀμαρτία ἥτο νὰ ζῶμερ ἀποχωρισμένοι ἐν φ ἡγωνίσθημεν μαζῆ. Ἐγὼ πάντοτε σᾶς ἐτίμω καὶ ἡγάπων, φύλε καὶ ἀδελφέ μον ἀγαθὲ Ἀθανάσιε, καὶ ἡ ἀνέκαθεν ἰδέα ἐκείνη μείνασα ζωηρὰ εἰς τὴν κεφαλὴν καὶ καρδίαν μου, μὲ κινεῖ ἀείποτε νὰ σᾶς ἐνθυμοῦμαι καὶ νὰ σᾶς γράφω, δψέποτε τυγχάρω εὐκαιρίαν. Καὶ ἄλλοτε σᾶς ἐγραφα, ἀλλ’ ἀγνοῶ ἀν ἐλάβατε τὰ γράμματά μου καὶ ἐὰν ναι, διατί νὰ μὴ μὲ γράψετε; Ἐνῷ ἄλλως εἶχον καὶ ἔγῳ δικαίωμα νὰ σᾶς παρατηρήσω τὸ διατί καὶ ὑμεῖς νὰ μὴ μὲ γράψετε; Σκοπὸν εἶχα νὰ σᾶς εἴπω τι καὶ περὶ τῶν πολιτικῶν μας καὶ τῆς ἐνεστώσης καταστάσεως τῶν πραγμάτων μας, ἀλλ’ ἐστοχάσθην νὰ σᾶς γράψω πρῶτον τὴν παροῦσάν μου διὰ νὰ μὲ ἀπαντήσετε καὶ βλέπων τότε ὅτι ὑπάρχετε εἰς τὴν ζωὴν καὶ ἔχετε διάθεσιν νὰ σᾶς γράψω ἡ ἀν θέλετε ἰδίου σᾶς προλαμβάνω καὶ ἐκ νέου.

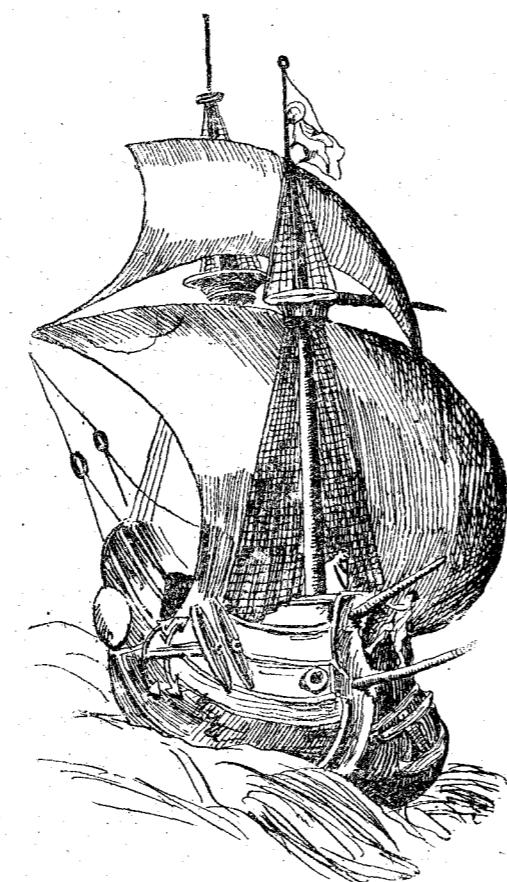
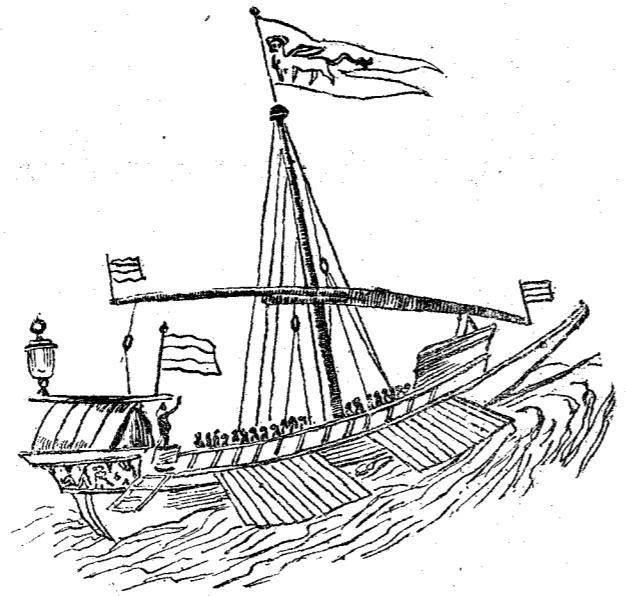
Ο π. Ξάρδος ἐξέδωκεν, δς δ ἕδιος τὸ ὀνόμασεν, ἰστορικὸν ὑπόμνημα τῆς Φιλικῆς ἐπαιρίας λέγει δὲ δτι αὐτὸς κατὰ τὸ 1813 μεταβάντος ἀπὸ Κωνσταντινούπολιν εἰς Πρέβεζαν καὶ ἐκεῖθεν εἰς Οδησσόν δπον εἰδούσων τὸν π. Σκουφᾶν πρῶτον, τὸν ἐνέπνευσε καθὼς καὶ ὑμᾶς δεύτερον τὸν περὶ ἐλευθερίας σκοπὸν καὶ δτι καθὸ μασῶν (πτίστης) ἔκαμε τὸ σχέδιον τῆς ἐπαιρίας. Συμφωνήσαντες δὲ καὶ ὑμεῖς μετ’ αὐτοῦ ἐκάματε τὸ σύστημα αὐτῆς. Ἐπειτα ὑμεῖς οἱ δύο ἀναχωρήσατε διὰ Μόσχαν καὶ αὐτὸς διὰ Κωνσταντινούπολιν. Τοιαῦτα καὶ πολλὰ ἄλλα ἀναδῆψενδη ἐκήρυξεν, ἐνῷ ζῶσιν ἔτι ἀπαντα τὰ πρωτευογά μέλη τὰ δποῦ γνωρίζουν δτι αὐτὸς κατηχήθη ἀπὸ τὸν μακαρούν. Σκουφᾶν κατὰ τὸ 1818 ἐν Κωνσταντινούπολει τὴν ίδιαν ἡμέραν, καθ’ ἣν ἐκατηχήθη καὶ δ Π. Σέκερης ἀπὸ ἐμέ. Δὲν μπορῶ πρὸς τὸ παρόν νὰ ἐκτανθῶ. Εἶπατέ με τὰ περὶ τὸν ἀνθρώπον τούτον δ, τι

Τῇ 21 Δεκεμβρίου 1845.

Ἐρ Ἀθήναις.

ΕΙΚΟΝΕΣ ΙΑΠΟ ΤΟΥΣ ΧΑΡΤΑΣ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ ΤΟΥΣ
ΔΩΡΗΘΕΝΤΑΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΡΙΓΚΗΠΑ ΓΕΩΡΓΙΟΝ ΥΠΟ
ΤΟΥ κ. ε. ΓΛΥΜΕΝΟΠΟΥΛΟΥ

ΤΟ ΔΕΚΑΔΕΝΟΘΗΜΕΡΟΝ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΖΩΗ

Γεωργίου Δροσίνη : ΓΑΛΗΝΗ — Αθήναι, ἔκδοσις τυπογραφείου Έστιας Μάισνερ καὶ Καργανόνη — 1902.

“Οταν πρὸς εἰκοσαετίας ὁ ποιητὴς κ. Γεώργιος Δροσίνης ἔξεδωκε τὰ πρῶτα του ποίηματα, τοὺς «Ἴστους Ἀράχνης», εἶχε προτάξει ἐν εἰδεί προλόγου εἰς τὴν μικράν, κομψὴν καὶ φιλάρεσκον ἐκείνην ἔκδοσιν δλίγους γαλλικούς στίχους. Οἱ στίχοι ἥρχιζαν ὡς ἔξῆς:

Je fais ces vers ainsi qu'on fait des cigarettes.

Ἡ ἀνόητος αὐτὴ ποιητικὴ συνταγὴ ἀνῆκεν εἰς τὸν Γάλλον ἀκαδημαϊκὸν Φρανσουά Κοππέ. Τὰ σιγαρέττα τοῦ κ. Δροσίνη, κατὰ τὴν γαλλικὴν συνταγὴν, ἥσαν μὲν ἀπὸ ἀδύνατον καπνὸν, ἔχοντα δλίγον τὴν γεύσιν τοῦ ἀχύρου, ἀλλ᾽ ἥσαν καλοκαμωμένα, καλοκολλημένα, κομψά, λεπτὰ καὶ εὐγενικά. Καὶ εἰς τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ὅπου πολὺ θὰ ἐδυσκολεύετο κανεὶς νὰ εῦῃ τὴν κομφότητα καὶ τὴν χάριν τὴν δποίαν ἔδιδεν ὁ κ. Δροσίνης, μὲ τὴν γαλλικὴν του συνταγὴν, μίαν συνταγὴν ἀκαδημαϊκήν, τὰ σιγαρέττα του ἔγιναν περιζήτητα καὶ ὁ κ. Δροσίνης ἔθεσε μὲ αὐτὰ τὰς πρῶτας βάσεις τῆς ποιητικῆς του περιουσίας. “Ἐκτοτε δλα τὰ πράγματα προώδευσαν. Σιγαρέττα ὅπως τὰ ἰδικά του εἰμπόροις νὰ εὔρῃ κανεὶς χωρὶς πολὺν κόπον εἰς τὰς Ἀθήνας. Καὶ ὁ κ. Δροσίνης, εἰς μίαν ἔξελιξιν εὐχάριστον, ἐλησμόνησε τὴν σιγαροποιίαν καὶ τὴν συνταγὴν του, αἱ δποίαι τοῦ ἔχαρισαν τὰ πρῶτα του κεφάλαια, καὶ μᾶς ἔδωκε τὰ «Εἰδύλλια». Ἐμπρὸς εἰς τὸν ποιητὴν ἐλησμονήσαμεν τότε τὸν σιγαροποιόν. Ὁ κ. Δροσίνης ἐκράτησεν ὡς δριστικὸν του τίτλον, τὸν τίτλον τοῦ ποιητοῦ τῶν «Εἰδύλλων». “Υστέρα ἀπὸ μερικὰ ἀλλα ἔργα, τὰ δποία δὲν ἐστάθησαν ἵκανὰ νὰ μετατρέψουν τὸν τίτλον αὐτὸν τοῦ ποιητοῦ, ὁ κ. Δροσίνης μᾶς εδωκε τὰς τελευταίας αὐτὰς ἡμέρας ἔνα νέον τον τόμον, τὴν «Γαλήνην». Ὁ νέος αὐτὸς κομψὸς τόμος, μὲ τὴν περιγαμηνὴν τοῦ ἔξωφύλλου, τὰ κομψὰ στοιχεῖα, τὴν ἀμεμπτὸν ἐκτύπωσιν

καὶ τὰ κυανᾶ τετράγωνα μέσα εἰς τὰ ὅποια φαίνονται ὡς φυλακισμένοι καὶ πάσχοντες ἀπὸ ἔλλειψιν ἀρέος οἱ στίχοι — ἀντιαισθητικὰ τετράγωνα — ἐὰν προσθέτῃ μίαν περιγαμηνὴν εἰς τοὺς ἔκδότας κ. κ. Μάισνερ καὶ Καργανόνη, ὑποθέτω ὅτι ἀφίνει ἀκόμη, μέχρι νεωτέρας διαταγῆς, τὸν κ. Δροσίνην ποιητὴν τῶν «Εἰδύλλων». Δὲν ἥξεύρω πᾶς συμβάινει τὸ πρᾶγμα, μολονότι ὁ κ. Δροσίνης δὲν εἶνε ὁ πρῶτος εἰς τὸν ὅποιον παρατηρεῖται τὸ φαινόμενον αὐτό. “Υποθέτω ὅμως ὅτι κ. Δροσίνης ἔνθυμημή τὴν παλαιάν του γαλλικὴν συνταγὴν καὶ τὴν παλαιάν του τέχνην τῆς σιγαροποιίας, χωρὶς νὰ λάβῃ ὑπὸ σημείωσιν ὅτι σήμερον ἀπὸ τὰ κομψὰ αὐτὰ σιγαρέττα, μὲ τὰ ὅποια ἔκαμε τὴν τύχην του, εύρισκει κανεὶς, μὲ δυνατώτερον καὶ εὐώδεστερον μάλιστα καπνόν, ἀπὸ ἔκεινον τοῦ 1885, παντοῦ, δπως π. χ. εἰς τοῦ κ. Περγιαλίτη, τοῦ κ. Ζωϊοπούλου καὶ ἄλλων ἀσημοτέφων. Καὶ ἐπομένως εἶνε πολὺ ἀμφιβόλον ἀν εἰμπορῇ κανεὶς νὰ πλουτίσῃ εἰς τὰς ἡμέρας μας μὲ τὴν λεπτὴν αὐτὴν τέχνην, ἔστω καὶ ἀν ἔχῃ τὰς καλλιτέρας συνταγάς, δπως ἔκεινην τοῦ γάλλου ἀκαδημαϊκοῦ.

“Ἐνας τίτλος δὲν ἔχει σπουδαίαν σημασίαν δι' ἔνα βιβλίον, ἐκτὸς τῆς σημασίας τῆς πρώτης ἐντυπώσεως. Ἡ ὅποια κάποτε ἔξασφαλίζει καὶ τὴν πρώτην ἐπιτυχίαν, τὴν καθαρῶς ἐμπορικήν. “Υπὸ τοὺς καλλιτέρους τίτλους κρύπτονται κάποτε τὰ χειρότερα πράγματα καὶ ὑπὸ τοὺς χειροτέρους τὰ καλλίτερα. “Ἄς μην ἀνησυχήσῃ ὁ κ. Δροσίνης, διότι δὲν θέλω νὰ εἴπω ὅτι δ τίτλος του είνε ὠδαῖος. ‘Ἐμέ τοῦλάχιστον δὲν μ’ ἔνθουσιάζει καθόλου. Διατί; οὔτε ἔγῳ δὲν γνωρίζω. Καὶ δμως θὰ ὑπάρχῃ κάποιος λογος. Πιθανὸν διότι καὶ διὰ νὰ αἰσθανθῇ κανεὶς καὶ διὰ νάποδώσῃ τὸ αἰσθημα τῆς γαλήνης χρειάζεται κάποια ψυχικὴ τρικυμία. Γαλήνη μέσα εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ποιητοῦ μοῦ φαίνεται ὅτι ίσοδυναμεῖ μὲ ἀρνητικής ποιησεως. Δὲν ἀρνοῦμαι ὅτι μία τέχνη ἡμπορεῖ νὰ δίδῃ τὴν ἐντύπωσιν τῆς γαλήνης. ‘Άλλα τὸν χαρακτηρισμὸν αὐτὸν τὸν δίδομεν

ἥμεῖς οἱ ἔνοι. Μου φαίνεται δύσκολον νὰ τὴν δίδῃ ἐν συνειδήσει τοῦ ἔργου του ὁ Ἰδιος ὁ τεχνίτης. Ἀλλὰ διατί νὰ χάνεται κανεὶς μὲ ἔνα τίτλον; "Ισως δὲν ἀξέιται καὶ τὸν κόπον.

”Ας ἀνοίξωμεν καλλίτερα τὸν ὕδαιον τόμον. Ό κ. Δροσίνης ἔχει τὴν εἰδικότητα τῶν κομψῶν ἐκδόσεων. Ἀπὸ τὸν καιρὸν τῶν «Ιστῶν Ἀράχνης» κάποιος ἀστεῖος τῆς ἐποχῆς ὠνόμασεν αὐτὸν καὶ τὸν Νίκον Καμπᾶν ποιητὰς τῆς . . . τυπογραφικῆς σχολῆς. Ι' ξαίρεσν ἔκαμε, κατὰ μοιραίαν σύμπτωσιν, δ κ. Δροσίνης εἰς τὰ «Εἰδύλλια» του. Μὲ τὴν «Γαλήνην» του ήθιέλησε νὰ μᾶς δώσῃ τὸ ταξιτυπικό τῆς ἐκδοτικῆς κομψότητος, τόσον ὥστε ἐάν δὲν διέκρινα κάτω ἀπὸ τὴν θαμβότητα τῆς περγαμηνῆς τὸ δνομά του, θὰ ἔλεγα διτὶ δ τόμος ἀνήκει εἰς τὸν φύλον μου κ. Ἐπισκοπόπουλον. ’Αλλ’ ἀς φορέσωμεν λευκὰ χειρόκτια καὶ ἀς ἀνοίξωμεν τὸν ὕδαιον τόμον. Μέσα εἰς τὰ τετράγωνα κνανᾶ πλαίσια οἱ ὕδαιοι στίχοι φαίνονται ώς νὰ πάσχουν ἀπὸ δύσπνοιαν. Μοῦ ἔρχεται νὰ σπάσω τὰ τετράγωνα αὐτὰ καὶ νάφισω τὸν ἀέρα νὰ κυκλοφορήσῃ ἔλευθέρως μέσα εἰς τοὺς στίχους. ’Αλλὰ δὲν τὸ κατορθώνω. Πέρονω μίαν βαθυτάτην ἀνοπνοὴν καὶ εἰσέρχομαι εἰς τὰ τετράγωνα, μὲ τὴν ἐλπίδα διτὶ τὰ κομψὰ ποιήματα θὰ ἔχουν ἀρκετὸν δειγμόνον ἀπὸ τὸ βιουνδὸν καὶ ἀπὸ τὸ ἀκρογιάλι τῆς πατρόδος των διὰ νάναπνεύσωμεν ἐγὼ καὶ ἔκεινα.

Χωρὶς νὰ ἔγγισω τὸ ζῆτημα τῶν δρίων τῆς ζωγραφικῆς καὶ τῆς ποιήσεως, τὸ ὅποῖον ἡγγισεν δὲ Λέσσιγκ — πολὺ σοβαρὰ πράγματα διὰ τὴν ὥραν — δὲν ἡξεύρω διατὶ δὲ κ. Δροσίνης μοῦ ἐνθυμίζει αὐτὴν τὴν στιγμὴν τὸν κ. Γιαλλινᾶν. ‘Ο κ. Γιαλλινᾶς ἔχει τὰ προβατάκια του, τὶς ἀκρογιαλίες του, τὰ συννεφάκια του, τὰ δειλινά του καὶ μὲ αἴτα κάμινει πολὺ καλὰ τὴ δουλίτσα του. ‘Ο κ. Δροσίνης ἔχει ἐπίσης τὰ προβατάκια του καὶ τὰ σπιτάκια του, τὶς στεργίες του καὶ τὶς ἀλυγαρίες του, τὰ ἐρημοκλήσια του καὶ τὶς βαροκοῦλες του καὶ, περισσότερον ἀπὸ τὸν κ. Γιαλλινᾶν, ἔχει κάποτε τοὺς δράκους καὶ τὶς μάγισσες του. Μὲ τὰ ὥραια αὐτὰ στοιχεῖα, μὲ τὰ ὥραια αὐτὰ χρώματα καὶ τοὺς ὥραιόντας αὐτὸνς ἥχους, τὰ ὅποια ἔχουν ἔξαιρετικὴν ἐπιτηδειότητα καὶ οἱ δύο νὰ τὰ εὑρίσκουν καὶ νὰ τὰ νέμωνται, κάμινον εὐχαρίστους ὑδατογραφίας καὶ εὐχάριστα ποιήματα. Διότι μᾶς δίδουν τάχα τὴν ψυχὴν αὐτῶν τῶν πραγμάτων; ‘Οχι πάντοτε ὑποθέτω. ‘Αλλὰ διότι μᾶς τὰ ἐνθυμίζουν ὄπωςδήποτε. Καὶ ὑποθέτω

εἰς ποίαν στενόχωρον θέσιν θὰ εὑρίσκοντο καὶ
οἱ δύο ἦνας ἀστεῖος Ἀλῆ - Πασδᾶς ἔλεγεν
εἰς τὸν κ. Γιαλλινᾶν :

— Κύριε Γιαλλινᾶ, κάμε δ, τι θέλεις. Άλλὰ δὲν ἔχει πλέον οὔτε προβατάκια, οὔτε δειλινά, οὔτε Ποντικονήσια. Νὰ ξεγράψης τὴν Κέρκυραν.

Kai εἰς τὸν κ. Δροσίνην

— Ξέγραψε, φίλε μου, τις στεριές καὶ τὶς ἀλυγαριές καὶ τὰ προβατάκια σου καὶ τὰ σπιτάκια σου. Ζαγορὰ δὲν ὑπάρχει πλέον γιὰ σένα. Εἰδεμή σου κόβω τὸ κεφάλι.

Δέν λέγω ότι θὰ ἔχανετο ὁ κ. Δροσίνης, ὁ δοποῖος ἔγραψε τὰ «Εἰδύλλια». Ἰσως μάλιστα νὰ ἥτο καὶ διὰ τὸ καλόν του. Ὁπωσδήποτε δῆμος θὰ εὑρίσκετο εἰς δύσκολον θέσιν. Ἀλλ' αὐτὰ εἶνε ἀστειότητες... Θέλω νὰ εἰπῶ ότι ἂν τὸ ἔργον τῆς ζωγραφικῆς καὶ τῆς ποιήσεως ἥτο νὰ μᾶς ἐννυμίζουν μόνον τὴν φύσιν καὶ νὰ μᾶς γενοῦν αἰσθήματα ἔξι ἀναμνήσεως, αἱ ὑδατογραφίαι τοῦ κ. Γιαλλινᾶ θὰ ἥσαν ἀπὸ τὰ καλλίτερα ἔργα τῆς ζωγραφικῆς καὶ ή «Γαλήνη» ἀπὸ τὰς καλλιτέρας ποιητικὰς συλλογάς. Ἐγὼ τούλαχιστον θὰ ἥθελα μίαν ποίησιν κατάλληλον δι' ἐμὲ ἀκόμη καὶ εἰς περίστασιν δύπου θὰ ἤμουν τυφλός ἐκ γενετῆς. Ἐάν εἶχα τὴν ἀτυχίαν αὐτὴν τὰ περισσότερα ποιήματα τῆς «Γαλήνης» — ἀς ἀφίσωμεν τὸν κ. Γιαλλινᾶν εἰς τὴν ἥσυχίαν τού — θὰ ἥσαν δι' ἐμὲ ἀνύπαρκτα.

Ο νέος τόμος τοῦ κ. Δροσίνη — αὐτὸ ποῦ εἶπα καὶ παραπάνω — μᾶς ἔξιμοι λογεῖται ἔνα πρᾶγμα : "Οτι ἡ γαλήνη τοῦ βουνοῦ καὶ ἡ γαλήνη τῆς ἀκρογιαλιᾶς ενδῆκε τὰς περισσοτέρας φοράς μίαν ἀλλιγ γαλήνην εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ποιητοῦ. Καὶ γαλήνη + γαλήνῃ εἰμι πορεῖ νὰ κάμην φιλοσοφίαν π. χ., ἢ δ, τι ἄλλο θέλετε, ἀλλ ἀσφαλῶς δὲν κάμνει ποίησιν. Καὶ δὲν ἔκαμε ποίησιν ἐπομένως εἰς τὸ Χωριό, μίαν ἐντύπωσιν κοινοτάτην εἰς τὸν καθένα, καθημερινήν, ἀναμαστημένην, ἡ δποία δὲν ἥξει καν νάποτε λέσῃ ἔνα ποίημα, εἰς τὴν Φωτιά, ἔνα ποίημα ἐντελῶς ἀνόητον, εἰς τὸν Κολασμένον, ἔνα στιχούργημα κακοῦ γούστον, εἰς τὴν Καταχνιά, εἰς Τῆς κοπέλλας τὸ νερό, μίαν ψυχοὺν ἀντιγραφὴν παραδόσεως, εἰς τὸν Εσπερινόν, ἔνα ποίημα σάρλατανικῆς κατασκευῆς, δποι :

μιὰ χειδονοφωλιά
ψηλὰ στὸν νάρθηκα χισμένη
ψάλλει τὸ δόξα· ἐν Ὑψίστοις . . .

διὰ τὸ δποῖον θὰ διαμαρτυρηθοῦν ὅλα τὰ χειλιδόνια ἀκόμη καὶ δταν κατοικοῦν εἰς τοὺς νάρθηκας τῶν ἐκκλησιῶν, τὴν Μάρνα καὶ τὸ Γυιό, μίαν ὠχρὰν ἀντιγραφὴν παραμνθιοῦ ἢ παραδόσεως, εἰς τὰ Κοχύλια ἔνα ποίημα ἐντελῶς ψεύτικο καὶ βεβιασμένον εἰς τὴν οὐσίαν του καὶ τὴν μορφήν του, δπου: τὰ ἔξωτικὰ (;) κοχύλια μοιάζουν μὲν μάτια καὶ μὲ χείλια καὶ σκορποῦν φεγγοβολιὰ τὰ μεσάνυχια καὶ ἀντιλαλοῦν κάποια γνώριμη λαλιά. Ἀνάλογα εἶνε τὰ περισσότερα τῆς συλλογῆς, συνθέσεις βεβιασμένης προμελέτης ἢ ἀντιγραφαὶ ψυχραὶ τῆς φύσεως μὲ μίαν μονοτονίαν ἐνθυμοῦ ἐνοχλητικήν, ἢ ἀντιγραφαὶ ὠχραὶ παραδόσεων, ποιήματα σπεύδοντα χωρὶς χάριν νην παρομοίωσιν, ὀλίγον σαρλατανικήν, καὶ θὰ εἰμποροῦσα νάναφέρω καὶ ἄλλα, εἴτε ποιήματα ὀλόκληρα εἴτε μέρη ποιημάτων. Οἱ νοικοκυράδες ὅταν ἔχουν τὴν ζύμην εἰς τὰ χέρια των πλάθουν κουλουράκια, πλάθουν καὶ κουκλίτσες, πλάθουν κάθε λογῆς σχήματα μὲ τὸ νὰ κολλοῦν ἔδω δύο χεράκια καὶ ἐκεῖ δύο οὐρίτσες. Ὁ κ. Δροσίνης εἶχε τὴν ὁδαίαν ζύμην του καὶ ἥθλησε πολλάκις, μὲ τὴν γαλήνην τῶν νοικοκυράδων, νὰ πλάσῃ μερικὰ ποιήματα, ὅπως πλάθουν ὅχι πλέον τὰ σιγαρέττα, ἄλλὰ τὰ κουλουράκια. Ἄλλα καὶ ἡ συνταγὴ αὐτῇ διὰ τὴν ποίησιν εἶνε δυστυχῶς τόσον ἀνόητος, δσον καὶ ἡ συνταγὴ τοῦ Γάλλου ἀκαδημαϊκοῦ.

ευτυχεῖς ή ευτυχοφανεῖς στίχους, εἰς μίαν ἀμφιβόλον κορώνα, διὰ νὰ δανεισθῶμεν τὸν δρον ἀπὸ τὴν μουσικήν, εἰς μίαν τελευταίαν ἐντύπωσιν, πᾶν διηλαδὴ εἰς τὴν τέχνην γνωρίζεται ὡς ψευδές, προσποιημένον, ἀνειλικρινές καὶ ἀποτελεῖ τὴν ἄρνησιν τῆς ποιήσεως. Φθάνει νάνακλησή κανεὶς λεπτομερέστερον τὰ ποιήματα αὐτὰ διὰ νὰ εῦρῃ ὅλα τὰ συμπτώματα τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς ψευδοῦς αὐτῆς διαθέσεως τοῦ ποιητοῦ καὶ τῆς ἀπουσίας τοῦ αὐθιδομήτου. Η ἐντύπωσις τοῦ συνόλου εἰς πολλὰς περιγραφάς οὔτε ὑπῆρξεν εἰς τὸν ποιητὴν οὔτε μεταδίδεται εἰς τὸν ἀναγνώστην. Κοπιάζει κανεὶς νὰ καταρτίσῃ τὴν εἰκόνα, δύος ἔκοπίασεν δι ποιητὴς νὰ τὴν συνθέσῃ, παρουσίαζων εἰς ἡμᾶς ὅχι πλέον εἰκόνας τῆς φύσεως ἐμψύχους καὶ ζωντανάς, ἀλλὰ ποιητικάς ἀπογραφάς καθ' ὃν τρόπον ἐνεργεῖ κανεὶς τὴν ἀπογραφὴν τῶν ἐπίπλων ἐνὸς δωματίου, ἡ ὅποια μὲ δῆλην τῆς τὴν ἀκρίβειαν δὲν ἥμπορει νὰ μᾶς δώσῃ τὴν εἰκόνα τὴν δοπίαν θὰ μᾶς ἔδιδαν δύο γραμμαὶ αισθαντικῆς περιγραφῆς. Διὰ νὰ μὴν ἀναφέρω ἄλλα, ἀφοῦμαι νὰ ὑπενθυμίσω Τὸ Παραθύροι μας, τὸ δποῖον εἰμπορεῖ νὰ χρησιμεύσῃ καὶ ὡς δεῖγμα τοῦ εἴδους αὐτοῦ τῆς ποιητικῆς ἀπογραφῆς εἰς τὸν πρώτους του κυρίως στίχους, διότι τὸ ποίημα αὐτὸν δύως τὰ περισσότερα τοῦ κ. Δροσίνη, τελειώνει καλά. Τὰ συμπτώματα αὐτὰ τῆς ψευδοῦς ποιητικῆς διαθέσεως εἰμπορεῖ νάνακαλύψῃ κανεὶς ἔκτος τῆς περιγραφῆς καὶ εἰς τὴν κυρίαν οὐσίαν τῆς τάξεως αὐτῆς τῶν ποιημάτων. Ἀνέφερα ἥδη τὰ Κοχύλια, στηριζόμενα ἐπάνω εἰς ἓνα ψευδός αἰσθητικόν, κατὰ τὴν ἀντίληψίν μού, καὶ τὸν Ἐσπερινόν ἐπάνω εἰς μίαν βεβιασμέ-

τὴν μυστικὴν φωνὴν τοῦ βουνοῦ καὶ τῆς ἀκρογιαλιᾶς, τὴν φωνὴν τῆς ἔξοχῆς, τὴν ὅποιαν τόσον συχνὰ τὴν πλαισιογραφεῖ. Διότι δὲ κ. Δροσίνης εἶνε φίλος τῆς φύσεως, κανεὶς δὲν εἰμπορεῖ νὰ τοῦ τὸ ἀρνηθῆ. Υπάρχουν ὅμως κάποτε φίλοι διὰ τοὺς ὅποιους ἐβγῆκεν ἡ παροιμία: «διταν ἔχης τέτοιους φίλους, τί τοὺς θέλεις τοὺς ἔχθρους;» Καὶ τέτοιος φίλος γίνεται κάποτε, χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ καὶ χωρὶς νὰ τὸ ἔννοιῃ ὁ κ. Δροσίνης. Ή φύσις εἶνε μίαν φοράν ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ τέχνη εἶνε ἄλλην μίαν φοράν. Τὸ ψεῦδος δὲν ἔχει καμμίαν θέσιν οὔτε εἰς τὴν μίαν οὔτε εἰς τὴν ἄλλην, διότι τὸ ψεῦδος ἔαν εἰς τὴν κοινωνίαν εἶνε ἐλάττωμα καὶ κακία, εἰς τὴν τέχνην εἶνε ἡ ἀσχημία. Καὶ ἂν εἶνε δικαιολογημένος κανεὶς νὰ ψεύδεται εἰς τὸν κόσμον — ὑπάρχουν τόσαι ἱεραὶ προφάσεις — μόνον ἡ τέχνη δὲν εἰμπορεῖ νὰ γίνῃ πρόφασις τοῦ ψεύδους. Καὶ λέγει τόσον ἔμοιφα κάποτε τὴν ἀλήθειαν ὁ κ. Δροσίνης, ὡστε νὰ μᾶς κάμνῃ νάγανακτοῦμεν ὅταν δὲν τὴν λέγῃ πάντοτε. Τίς οἶδε! Ἰσως πταίει ἀκόμη ἡ κατηραμένη ἔκείνη συνταγὴ τοῦ Γάλλου ἀκαδημαϊκοῦ, ἡ ὅποια κατὰ κακὴν τύχην τοῦ ἔλαχεν εἰς τὰ πρῶτα του βήματα,

Εἰς τὸν πρόλογον τῆς συλλογῆς του ὁ κ.
Δροσίνης, — ἔνα εἶδος ἀφιερώσεως πρὸς μίαν
ἴδαινικὴν Ἀντιγόνην, ή δύοια τὸν ὄδηγησεν
εἰς τὴν μαγεμένην της πατρίδα, ὅπου, τιφλὸς
εἶδε τὸ φῶς καινούοιου κόσμου. — ψάλλει :

*Μὲ τέτοιο φᾶς εἶδα τὴν Πλάσι
Πρὸν χέοι ἀνθρώπουν τὴν χαλάσση
Πάναγνη, διλόμορφη παρθένα.
Κ' ἔτι τὴν Πλάσι θὰ ίστοργήσω
Ποῦ μ' ἔχει κάνει νὰ γνωρίσω
Τὸ φᾶς ποῦ χάρισες σ' ἐμένα.*

ΞΕΝΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ

Κοκλέν.

Πόσον ζηλεύω τὸν ποιητήν, τὸν ὁποῖον μία ποιητικὴ Ἀντιγόνη ἔφερε πρὸς τὴν μαγεμένην πατρίδα τῆς! Ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ κυναῖ τετράγωνα, τὰ ὅποια φυλακῆσσιν τοὺς στίχους του, βλέπω τὰ ὑπερῷφανα πλατάνια, ἐνωτίζομαι τοὺς μυστικοὺς ἥχους τοῦ δάσους καὶ τοῦ κύματος, ἀγροικῶ τὸ παρόπονον τῆς φλογέρας καὶ τὸ νυκτερινὸν γαύγισμα τοῦ σκύλλου, δραματίζομαι τοὺς δράκους καὶ τὶς μάγισσες, ἔχωρίζω μέσα εἰς τὰ σκοτεινὰ νερὰ τὰ πυροφάνια τῶν ψαράδων, μυρίζομαι τὴν ἀδριστὸν ἀναπνοὴν τῆς ἀγράμπτελης καὶ τῆς λυγαριᾶς. Ἀλλὰ δὲν αἰσθάνομαι πάντα τὴν ψυχὴν

ΤΙΠΟΤΕ κανονικώτερον ἀπὸ τὴν ζωὴν τοῦ
Κωνστάντου Κοκλέν, τοῦ πρεσβυτέρου, ὅπως
καλεῖται, πρὸς διάκονισιν τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ, ὅσ-
τις ἐπίσης εἶνε ἥθυποιός καὶ ἑταῖρος τῆς Γαλ-
λικῆς Κωμῳδίας. Ὁ βίος τοῦ Κοκλέν εἶναι
βίος πολύμοχθος ἀστοῦ — καὶ μεταχειριζόμεθα
τὴν λέξιν ταύτην ἐπίτιηδες, ἐπαινετικῶς, πρὸς
ἀντίθεσιν τῆς παραλόγου ἴδεας, καθ' ἥν πάν-
τες ἔν γένει οἱ ἥθυποιοι θεωροῦνται ὡς μία
τάξις ἀνθρώπων ἀτάκτου καὶ πλάνητος βίου.
Οὐαὶ τῷ Κοκλέν ἐδημιούργησεν αὐτὸς ἔαυτόν·
Υἱὸς ἀπλοῦ ἀρτοπάλον τῆς παραμαλασσίας
Βουλιώνης, τίποτε δὲν ὄφελει εἰς τὴν κατ-
γωγὴν ἢ τὴν ἐκπαίδευσίν του. Ἡ τέχνη του

εγεννήθη αὐτόματος, χωρὶς νὰ προϋπάρξῃ ἀλλοις ἡθοποιὸς εἰς τὴν οἰκογένειάν του, ὅπως συμβαίνει εἰς κάποιας οἰκογενείας ἐν Γαλλίᾳ. Τὸ αἰσθητὸν αὐτὸν τὸν ἔφερεν εἰς τὸ Παρίσι, ὅπου εἰσῆλθεν εἰς τὸ Ὁδεῖον μὲ διδάσκαλον τὸν *Régnair*, πρὸς τὸν ὁποῖον ἔτρεφε πάντοτε βαθὺν σεβασμόν.

γωνισμούς και ποια αρεβαιοτης υπαρχει εις αὐτούς.
Μόλις πέντε ή ἔξ έτη είχε παραμείνει δικαιολόγησε την Γαλλικήν Κωμῳδίαν και ἀμέσως ἐφάνη διτι τὸ τάλαντόν του ἔφυθασεν εἰς πλήρην ὡριμότητα και διτι δικαιολόγησε την τέχνην του. Εἰς τὸ σημεῖον τούτο ἔφυθασεν ἔξ διλοκλήρου σχεδόν εἰς κλασσικὰ μέρη, διπως εἰς ὑπηρέτας και ἄλλους κωμικοὺς χαρακτῆρας τοῦ Μολιέρου. Μία μεταβολὴ ἐν τούτοις συντελεῖται βραδέως εἰς την ψυχήν τοῦ Κοκλέν, ἣ διποία γίνεται αἰσθητή κατὰ τὴν τελευταίαν περίοδον τοῦ σταδίου του.

Ρέπων ἐκ φύσεως πρόδος τὰ σοβαρά, ἔσκεψθη
ὅτι τὸ νὰ γελᾶ ἢ νὰ προξενῇ τὸν γέλωτα δὲν
εἶναι ὁ ὑψηλότερος προνοισμὸς τοῦ ἀνθρώπου.
Ἡ σφοδρὰ ἐπύπαθειά του πρόδος τὰς συγκινή-
σεις τὸν ἔφερεν εἰς πάλην μεταξὺ πάθους καὶ
καθήκοντος—πάλην ἡτοι ἀποτελεῖ τὴν ζωὴν
δόλοκληδον, καὶ τῆς ὅποιας τὸ θέατρον δίδει
τὴν ἐντύπωσιν, τὴν ἔξ αὐτῆς δημιουργούμενην
ὑπὸ τῆς τέχνης. Ἐπειδύμει νὰ παρουσιάσῃ ἐπὶ
τῆς σκηνῆς ποικιλωτέραν σειρὰν αἰσθημάτων
καὶ ἴδεων καὶ ν' ἀφειρωθῆ εἰς τὴν μελέτην
χαρακτήρων περιπλοκωτέρων ἔκεινων, τοὺς ὅ-
ποιους μέχρι τοῦδε εἶχεν ὑποδυθῆ.

Είναι μεγάλη ύπερβολή τὸ λεχθέν, ὅτι αἱ σκέψεις του ἐστραφήσαν πρὸς τὴν τραγῳδίαν καὶ ὅτι οὕτω πράττων περιεφρόνησε τὴν φύσιν, ἥ δόπια δὲν τὸν ἐπροίκισε μὲν τὸ χάρισμα ποῦ ἐπροίκισεν ἔνα Μουνὲ Σουλλύ. Ἀλλ' εἶνε ἀληθές, ὅτι πολὺ ταχαίως ἐφιλοδόξησε νὰ ὑποδυθῇ χαρακτῆρας ἐνέχοντας ποικίλα αἰσθήματα, ὅπου ἡ συγκίνησις καὶ τὰ δάκρυα συγχέονται μὲ τὴν εὐθυμίαν καὶ τὸ εὐτράπελον.

Ἐνόσῳ συντελεῖται μέσα του ἡ μεταβολὴ αὐτῇ, αἱ φιλολογικαὶ κλίσεις τοῦ Κοκλέν, αἱ δοποὶ εἰνε ἐξλεκτικαί, φέρονται πρὸς τὴν ὑψί-

την τάξιν τῶν ρωμανικῶν ποιητῶν, που τοῦ ἐνθυμίζουν οἱ μεγάλοι ἡθοποιοί, οἱ δόποιοι τοὺς διερμήνευσαν. Οὗτοι διατελῶν ἀκόμη ἐταῖρος τῆς Γαλλικῆς Κωμῳδίας, καταλείπει τοὺς κλασικούς ἥ καθαρῶς κωμικούς χαρακτῆρας καὶ παίζει ρόλα σύγχρονα κωμικο-ηρωϊκά τῶν μεγάλων κοινωνικῶν δραμάτων τοῦ Δουμᾶ. Τοιοῦτος εἶναι δὲ χαρακτὴρ τοῦ δουκὸς τοῦ Septmonts, δόποιος ἦτο διὰ τὸν Κοκλὲν μία καθαρῶς νέα δημιουργία. Καὶ ἡ ὑπὲρ αὐτοῦ διεύθυνσις τοῦ θεάτρου τῆς Πύλης τοῦ Ἀγίου Μαρτίνου ἀνοίγει ἐλεύθερον τὸ στάδιον πρὸς τὸ δόποιον ἀπὸ πολλοῦ ἀπέβλεπε. Ἡθέλησε νὰ γίνη, καὶ ἔγεινεν, ἡθοποιὸς δοτικές ἔμεινε καθαρῶς κωμικοὶ εἰς μερικὰ μέρη, δπως π. χ. εἰς τὴν μύτην τοῦ Συρανὸς ἥ τὸ βαττάρισμα τοῦ Latustière εἰς τὸν Θεομιδόρο, ἀλλ' δοτικές εἰς ἀπλοῦς καὶ λαϊκοὺς χαρακτῆρας, δπως εἰς τὸν Jean Bart, Du Guesclin ἥ La Tulipe καὶ εἰς τὴν ἀπόδοσιν ἀφελείας ψυχικῆς δπως ἥ τοῦ Γιάννη Ἀγιάννη. προκαλεῖ τὴν συγκίνησιν καὶ τὰ δάκρυα διερμηνεύων τὸν ἡρωϊσμόν, τὴν τρυφερότητα καὶ τὴν καλωσύνην. Βεβαίως καὶ ἔκεινοι ἀκόμη οἱ δόποιοι, διὰ τῆς συνήθους λογικῆς, σκέπτονται διτὶ δὲ Κοκλέν διὰ τῆς τελειότητός του εἰς ἐν εἴδος ὑποκρίσεως θὰ μείνη διαρκῶς περιωρισμένος εἰς αὐτό, δὲν ἡμποροῦν ν' ὀδρνηθοῦν διτὶ κατέχει ἔξι ίσου τὴν δύναμιν νὰ συγκινῇ καὶ τὸ χάρισμα νὰ προκαλῇ τὴν εὐθυμίαν.

Ἐξ ἀρθροῦ τοῦ Henry Fouquier

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

Αἱ συνεδριάσεις τῆς Γεωμανικῆς Ἀοχαιολ Σγολῆς.

Κατ' ἀρχαῖον ἔθιμον τῶν Γερμανῶν ἀρχαιολόγων, ἥρξαντο καὶ πάλιν αἱ συνεδρίαι τῆς Γερμαν. Ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς τὴν ἐπέτειον τῆς γεννήσεως τοῦ Βίγκελμαυ.

Κατά τὴν πρώτην συνεδρίαν, ἣν ἐτίμησαν διὰ τῆς παρουσίας των αἱ Α. Β. Υ. ὁ Διάδοχος μετὰ τῆς ἡγεμονίδος Σοφίας, ὀμίλησε πρῶτος ἡ κ. Dörpfeld ἐκθέσας διὰ βραχέων τὰς κατὰ τὸ λῆξιν ἔτος ἀρχαιολογικὰς ἐργασίας ἐν Ἑλλάδι καὶ ἀλλαχοῦ. Μετ' αὐτὸν δικαθηγήθης κ. Herzog ὀμίλησεν ἐκτενῶς περὶ τῆς ἀπὸ ἐτῶν ἀρξαμένης καὶ νῦν αἰσιώς

περατωθείσης ἐπιστημονικῆς καὶ ίδιως ἀρχαιολογικῆς συστηματικῆς ἔξερευνήσεως καὶ περιγραφῆς τῆς νήσου Κώ. Ήδιώς δὲ ὅμιλησε περὶ

τῆς τελευταίας καὶ καλλίστης αὐτοῦ ἐπιτυχίας, ἡτοι τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ μέχρι τοῦδε ματαίως ζητουμένου περιφήμου Ἀσκληπιείου τῆς νήσου ταύτης, περὶ οὗ δὲ Στράβων λέγει, διὰ τοῦτο «ἐν τῷ προαστείῳ, σφόδρα ἔνδοξον καὶ πολλῶν ἀναθημάτων μεστόν». Ἡδη ἀπεδείχθη, διὰ τοῦ προσδιορισμοῦ «ἐν τῷ προαστείῳ» δὲ γεωγράφος ἔνοιει οὐχὶ τὰ πρόθυρα τῆς πόλεως ἀλλὰ τὴν περὶ τὴν πόλιν ἔξοχήν, διότι δὲ ναὸς ἀνεκαλύφθη εἰς ἀρκετὴν ἀπὸ τῆς πόλεως ἀπόστασιν, τῆς ταυτότητος αὐτοῦ βεβαιωθείσης διὰ τῆς ἀνακαλύψεως πολλῶν ἐπιγραφῶν. Τὸ μέχρι τοῦδε ἀνασκαφὲν μέρος τοῦ Ἀσκληπιείου τούτου παρουσιάζει, ἐπὶ δύο διαφόρους ὅψεων ἐπιπέδων, τρεῖς ναούς, διαφόρων ἐποχῶν, ἵδρυμένους πέριξ ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ παναρχαίου βωμοῦ, πρὸς ὃν εἶναι ἐστραμμένος δὲ ἄξων καὶ τὸ μέτωπον καὶ τῶν τριῶν ναῶν. Οὐδὲν μέρος αὐτῶν κεῖται εἰς τὸ κάτω ἐπίπεδον, δεξιᾷ τοῦ βωμοῦ, ὡς πρὸς τὸν ἐκ βορρᾶ προσερχόμενον. Ἀπέναντι αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἐπιπέδου ἔχει ἑτερον, ἐπίσης μικρόν, ναὸν περὶ οὗ δὲν εἶναι βέβαιον ἂν εἶναι δὲ ἀρχαιότατος ναὸς τοῦ Ἀσκληπιοῦ, μετασκευασθεὶς εἰς ναὸν αὐτοκράτορός τινος Ρωμαίου κατὰ τοὺς χρόνους τῆς καταπτώσεως τοῦ ἐλληνισμοῦ. Παρὰ τὸν ναὸν τούτον ἀνεκαλύφθη καὶ μεγάλη ἔξέδος.

Από τοῦ κάτω ἐπιπέδου, ἐφ' οὐ κεῖνται τὰ μνημονεύθεντα οἰκοδομήματα, ἃγει μεγάλη καὶ εὐρεῖα κλίμαξ πρὸς ὑψηλότερον εὐρὺν ἐπίπεδον, ἐν φάνεκαλύφθῃ δὲ νεώτερος καὶ δὴ μεγαλείτερος τῶν ναῶν τοῦ Ἀσκληπιοῦ, πρὸς βιορρᾶν ἐστραμμένος, ἥτοι καὶ πάλιν πρὸς τόν, ὡς φαίνεται, πανάρχαιον βωμὸν τοῦ κάτω ἐπιπέδου. Ἄνηκει δ' ὁ ναὸς οὗτος μόλις εἰς τὸν B' πρὸς X. αἱῶνα καὶ προφανῶς φυκοδομήθη δέ τε πλέον δὲν ἐπήρκει εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς λατρείας δὲ ἀρχαιότερος ναὸς τοῦ κάτω ἐπιπέδου.

Παραρασσὼν πέρουσιν δὲ λατρὸς κ. Ἀραβαντινός, ἔγραψε δὲ δριμέως ἐν τῷ περιοδικῷ «Ἀρμονίᾳ» (1901 σελ. 293) δ. κ. Σβιδῶνος, δοτις ὑπόστηρζων, συμφώνως πρὸς τὰς ἀρχαίας πτηγάς, τὰς πλείστας πραγματικὰς θέραπειας βεβαιούσας, διτὶ δὲ λατρικὴ ἐπιστήμη ἥσκειτο ἐξόχως καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Ἐπιδαύρῳ, ἔγραφεν διτὶ αἱ περίφημοι ἐπιγραφαὶ τῆς Ἐπιδαύρου ἀναγράφουσι θαύματα ἀντὶ πραγματικῶν λατρικῶν μέσων, μόνον ἔνεκα τῆς πονηρίας τῶν ἱερέων τῆς Ἐπιδαύρου, οἵτινες ἐφρόντιζον γὰ μεγαλοποιῶσι πάντοτε τὰ προτερήματα τοῦ ἀρτιοῦ εἰς

Ἐκ τῶν περὶ τῶν ἐν τῷ Ἀσκληπιείῳ εὑρημάτων ἀνακοινωθέντων ὑπὸ τοῦ κ. Herzog μεγάλην ἐπιστημονικὴν σπουδαιότητα ἔχουσιν ὅσα δὲ φύτωρ ἀνέφερε περὶ τῶν ἀνακαλυφθεισῶν ἐπιγραφῶν, ίδιως ἐν σχέσει πρὸς τὸ σπουδαῖον ἀρχαιολογικὸν ζήτημα περὶ τῆς ἔξασκήσεως ἢ μὴ τῆς ιατρικῆς ἐπιστήμης ἐν τοῖς Ἀσκληπιείοις, ζήτημα περὶ οὗ πολὺς ἐγένετο λόγος ἐσχάτως ἐν τῇ πόλει ἡμῶν, δῆπερ, φαίνεται, ἥγνοις ὁ Herzog. Τούτου ἔνεκα σημειοῦμεν ἐνταῦθα λεπτομερέστερόν πως τὰ περὶ τοῦ ζητήματος τούτου ποιῶσι παντες τὰ πρόσφατα τοῦ αἰώνος θεὸν προβιβασθέντος ἥρωος Ἀσκληπιοῦ, ἵνα οὕτω πλείονας λατρευτὰς προσελκύσσωσι καὶ ἐκμεταλλεύωνται. Ἀληθῶς, ὡς ἐκ τῶν πλείστων ἀσθενῶν πραγματικῶν θεραπειῶν καταφαίνεται, ὃν ἀνευ ἀδύνατον ἦτο νὰ διαφρυμισθῇ καὶ ἐπὶ αἰῶνας νὰ συγνάζεται τελεσφόρως τὸ Ἱερόν, οἱ ιερεῖς τῆς Ἐπιδαύρου ἥσαν ἔξοχοι ιατροί. ἀπέκουπτον δὲ τὰ πραγματικὰ φάρμακα δι' ὃν ἐθεράπευον τοὺς ἀσθενεῖς καὶ ἀντ' αὐτῶν ἀνέγραφον ἐν ταῖς περιφήμαις στίλαις θαύματα ἵκανά νὰ καταπλήσσωσι καὶ προσεκύνωσι τὸ κοινόν. Εἶναι ἄλλως εὐνόητον καὶ

Ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἀνακαλύψεως τῶν Ἰαματικῶν στηλῶν τῆς Ἐπιδαύρου, δὲ γενικὸς ἔφορος κ. Καββαδίας ἔγραψε πολλάκις, καὶ πλειστάκις ὡμίλησεν εἰς διάφορα μέρη, ὃς καὶ εἰς αὐτὸν τὸ τελευταῖον Πανελλήνιον ἱατρικὸν συνέδριον τῆς πόλεως μας, ὑποστηρίζων στερεοτύπως καὶ κατὰ κόρον μίαν καὶ τὴν αὐτήν, ἀρκετὰ παράδοξον καὶ ἐκ τῶν προτέρων ὅλως ἀπίθανον γνώμην, διτὶ δηλαδὴ ἐν τοῖς ἀρχαίοις Ἀσκληπιείοις δὲν ἥσκειτο ἡ ἱατρικὴ ἐπιστήμη, ἀλλὰ μόνον ὁ τσαρλατανισμός! Τὴν περὶ τοῦ ἀντιθέτου πεποίθησιν τῶν μέχρι τοῦδε περὶ τῆς Ἰστορίας τῆς ἱατρικῆς ἀσχοληθέντων νεωτέρων ἱατρῶν καὶ ἀρχαιολόγων ἐκήρυξσεν δὲ καὶ Καββαδίας ἐσφαλμένην, ψυεῦδη δὲν ἐθεώρει, μετὰ πρωτακούστου τόλμης, καὶ τὴν ὢρην μαρτυρίαν τοῦ Στράβωνος καὶ τοῦ Πλίνιου, διτὶ δὲ Ιπποκράτης εἰς τὰς ἔργασίας του πρὸς ἀνάπτυξιν τῆς ἱατρικῆς ἐπιστήμης ἔλαβεν ὥπερ ὅψει τὰς θεραπείας, αἵτινες ἔγένοντο εἰς τὸ Ἀσκληπιεῖον τῆς Κᾶς, καὶ μίλιστα διτὶ ἀντέγραψε τὰς συνταγάς, αἵτινες ἦσαν γεγραμμέναι εἰς τὰς ἐπιγραφὰς τοῦ Ἀσκληπιείου τούτου (ἴδε πλὴν ἄλλων τὰ Πρακτικὰ τοῦ Πανελλήνιου Ἱατρικοῦ Συνέδριον τοῦ 1901, τόμ. Α' σελ. 765 κ. ἕξ). Κατὰ τῆς ἀσυστάτου ταύτης θεωρίας, τῆς ἐπὶ πληρεστάτης παρανοήσεως τῶν ἐπιγραφῶν τῆς Ἐπιδαύρου στηριζούμενης, ὡμίλησε πολλάκις ἐν τῷ συλλόγῳ

Παρονασσώ πέρυσιν δὲ ίατρὸς κ. Ἀραβαντινός,
ἔγραψε δὲ δριμέως ἐν τῷ περιοδικῷ «Ἀρ-
μονίᾳ» (1901 σελ. 293) δὲ κ. Σβιδῶνος, ὅστις
ὑποστηρίζων, συμφώνως πρὸς τὰς ἀρχαίας πη-
γάς, τὰς πλείστας πραγματικάς θεραπείας βε-
βαιούσας, ὅτι ή ίατρική ἐπιτήμη ησκείτο ἔξ-
χως καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Ἐπιδαύρῳ, ἔγραψεν δὲ
αἱ περίφημοι ἐπιγραφαὶ τῆς Ἐπιδαύρου ἀνα-

γοράφουσι θαύματα ἀντὶ πραγματικῶν ἵατρικῶν μέσων, μόνον ἔνεκα τῆς πονηρίας τῶν Ἱερέων τῆς Ἐπιδαύρου, οἵτινες ἐφρόντιζον νὰ μεγαλοποιῶσι πάντοτε τὰ προτερήματα τοῦ ἄρτι εἰς θεὸν προβιβασθέντος ἥρωος Ἀσκληπιοῦ, ἵνα οὕτω πλείονας λατρευτὰς προσελκύσωσι καὶ ἐκμεταλλεύωνται. Ἀληθῶς, ὡς ἐκ τῶν πλειστων ἀσθενῶν πραγματικῶν θεραπειῶν καταφαίνεται, ὃν ἀνευ ἀδύνατον ἦτο νὰ διαφριμισθῇ καὶ ἐπὶ αἰῶνας νὰ συχνᾶζεται τελεσφόρως τὸ Ἱερόν, οἱ Ἱερεῖς τῆς Ἐπιδαύρου ἦσαν ἔξοχοι ἱεροί ἀπέκονταν δὲ τὰ ποσιματικά φάρο

εἰς τὴν ἀπλουστέραν διάνοιαν, ὅτι, ἂν οἱ ἱερεῖς τῆς Ἐπιδαύρου ἐφανέρων τὸ κατ' ἀνάγκην γινόμενον, ἦτοι ὅτι ἡσκουν ἐπιστημόνικὴν ἴατρικήν, αὐτοὶ καὶ οὐχὶ ὁ Θεὸς θεραπεύοντες τοὺς ἀσθενεῖς, οὐδεὶς θὰ ἥρχετο ἐπί περάτων γῆς πρὸς τὸν Θεόν, ἀλλὰ θὰ ἥρκειτο καταφεύγων ἀπλούστατα εἰς τὸν πλησιέστερον ἰατρὸν.
Οπωδήποτε ἵνα τολμήσῃ τις, ὡς ὁ κ. Καββαδίας, νὰ διαψεύσῃ οριὰς μαρτυρίας ἀρχαίων, οἵος π. χ. ὁ ἀξιοπιστότατος Στράβων, ἔδει νὰ στηρίζεται ἐπὶ ἐπιχειρημάτων κάπως εὐφυεστέρων τούλαχιστον. Ἡδη δὲ αἱ ἀνασκαφαὶ τῆς Κῶ κατέρριψαν ἐντελῶς τὰς αὐθαιρέτους θεωρίας τοῦ κ. Καββαδία, διότι, ὡς αὐτὸς ὁ Herzog ἀνέφερεν, ἀνεκαλύφθησαν ἐπιγραφαὶ πληρέστατα ἐπιβεβαιοῦσαι τὰς μαρτυρίας τοῦ Στράβωνος καὶ τῶν λοιπῶν ἀρχαίων. Ἀνεκαλύφθη π. χ. νῦν ἐν Κῷ, ἐν ἐπιγραφῇ ἀναγεγραμμένῃ, ἐπιστολῇ τῶν Κνωσίων τῆς Κρήτης, εὐχαριστούντων τὸ Ἀσκληπιεῖον τῆς Κῶ ἐπὶ τῇ ἀποστολῇ ἰατροῦ θεραπεύσαντος τὸ πλῆθος τῶν ἐν πολέμῳ τραυματισθέντων Κνωσίων καὶ Γορτύνιων καὶ ἀπολυμάναντος τὰς πόλεις αὐτῶν.

Ούτω τὰ ἀρχαῖα Ἀσκληπιεῖα, αἱ σεμναὶ αὐτοὶ εἰσίαι τῆς Ἰατρικῆς ἐπιστήμης ἀπηλλάγησαν εὐτυχῶς καὶ δριστικῶς τοῦ δνείδους, ὅπερ ἥθελησε νὰ τοῖς ἐπιφορώψῃ ὁ κ. Παναγιώτης.

Μετὰ τὸν κ. Herzog, ὁμίλησεν δὲ καὶ Καββαδίας περὶ τῶν ὑπὸ τὴν ἐπίμοχθον ἐπιστασίαν τοῦ ἐπιστήμονος ἐφόρου κ. Κουρουνιώτου (διὸ ἐλησμόνησε κατὰ τὸ σύνηθες νὰ ἀναφέρῃ), τελουμένων ἐν Φιγαλείᾳ ἐργασιῶν πρὸς ἀναστήλωσιν τοῦ περιφήμου ναοῦ τοῦ Ἐπικουρίου Ἀπόλλωνος, ναοῦ οὗ σώζονται πάντα τὰ ἀρχιτεκτονικὰ μέλη.

‘Οργήτωρ διὰ μακρῶν ἐδίδαξε τοὺς παρισταμένους ἀρχιτέκτονας, ἀρχαιολόγους καὶ λοιποὺς κυρίους καὶ κυρίας, πῶς ἀνοικοδομοῦνται οἱ ἀρχαῖαι ναοί, ὃν σφέζονται πάντα τὰ μέλη, ἵδιως δὲ εἶναι λυπηρόν, ἀλλὰ θὰ ὑποκύψωμεν, ἀφοῦ ἡ ‘Ελληνικὴ ἀρχαιολογικὴ ἐπιστήμη ἀποδεικνύει ὅτι εἰς ναὸς διλγάτερον ἐν Ἑλλάδι καὶ μία στοὰ περιπάτου περισσότερον.

περὶ τοῦ τίνα λίθον πρέπει τις νὰ θέσῃ κάτω καὶ τίνα ἐπάνω. Κατέστησεν ίδιώς σαφέστατον ὅτι ποτὲ δὲν πρέπει νὰ θέσῃ τις εἰς κάτω σειράν λίθον, τὸν ὅποιον σαφῶς ἀναγνωρίζει ὅτι ἀνήκει εἰς τὴν ἐπάνω! Τὸ πρᾶγμα ἥτο λίαν δυσνόητον, ἀλλὰ χάρις εἰς τὰς ἐπανειλημμένας ἐπαναλήψεις τοῦ σοφοῦ φίγορος ἥδυνήθησαν νὰ τὸ ἔννοήσωσι καὶ οἱ πτωχότεροι τὸ πνεῦμα.

Κατόπιν δ κ. Καββαδίας προέβη εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν ἔξήγησιν τῶν ἴδιαιτέρων χαρακτηριστικῶν, ἀτινα παρουσιάζει ὁ ναὸς οὗτος, ἡτοι διατὶ εἶναι ἐστραμμένος πρὸς βορεῖου, δυτικοῦ καὶ αὐτὸς εἶναι οὐχὶ πρὸς ἀνατολᾶς ἐστραμμένος, ἀλλ᾽ ὡς ὁ ἐν Φιγαλείᾳ πρὸς βορρᾶν, δὲν εἶναι ναός, ἀλλὰ βεβαίως ἄλλο τι, πιθανῶς λατοεῖν φρενῶν, διφειλον καὶ αὐτὸ

ρᾶν καὶ οὐχὶ πρὸς ἀνατολάς, διατὶ κατέχει
στενὸν καὶ σχεδὸν πανταχόθεν ἀφανῆ κῶρον
καὶ διατὶ παρουσιάζει τύλην εἰς τὰ πλάγια
τοῦ σηκοῦ.

Πάντα ταῦτα ἔξήγησεν «ἀπλούστατα καὶ εὐφυέστατα» δικαίως. Καθιερώθηκε τοῦτο, — ὅχι τῶν λατρῶν τῆς Ἐπιδαύρου, ἀλλὰ τοῦ Ἀγίου Ἀπόλλωνος. — Αὐτὸς δηλαδὴ ὁ Ἐπικούριος Ἀπόλλων, δὲν εἶναι, ὅπως νομίζουσιν οἱ ἀρχαιολόγοι καὶ μυθιστόροι, ὁ ἐπικουρῶν εἰς τοὺς ἀσθενεῖς Ἀπόλλων, ὁ προκάτοχος τοῦ Ἀσκληπιοῦ, ἀλλὰ θεὸς πολεμικὸς ἐπικουρῶν ἐν πολέμῳ. Λοιπόν, κατὰ τὴν ἀνθρώπων φαντασίαν τοῦ καθηγητοῦ Καθηγητοῦ Καρβαδία, κάποτε οἱ Φιγαλεῖς πολεμούμενοι καὶ καταδιωκόμενοι ὑπὸ ἔχθρῶν των θάλασσαν κατέψυγον καὶ ἐκρύβησαν εἰς τὴν πινακήν τοῦ ὄρους ἐκείνου, ἔνθα νῦν ὁ ναός. Ἐκεῖ λοιπὸν θάλασσαν ἔκαμεν ξεαφρα δικαίων κάποιον θαῦμά του καὶ θάλασσαν τοὺς Φιγαλεῖς, οἵτινες εὐγνωμονοῦντες θάλασσαν τῷ ἀνήγειραν ἐπὶ τόπου μικρὸν ναόν, πρός ἀνατολὰς φυσικά ἐστραμμένον. Κατόπιν δὲ ὅτε ἀπειράστησαν νάρα κτίσωσι μεγαλείτερον ναὸν διὰ τοῦ περιφήμου Ἰατίνου, ἵνα μὴ τύγη καὶ

χαθῆ ἡ μνεία τοῦ θαύματος ἔκεινου, θὰ διέταξαν τὸν περίφημον ἀρχιτέκτονα νὰ μὴ περιᾶξῃ τὸ θαῦμα, δηλαδὴ τὸν ναΐσκον, ἀλλὰ νὰ περιβάλῃ αὐτὸν μάλιστα ποὺς βροφᾶν, ἔνθα

μόνον ὑπῆρχε χῶρος, διὰ ναούμορφου ὀκοδομήματος, τὸ δόποιον, ὡς πρὸς βορρᾶν ἐστραμμένον, κάθε ἄλλο - λέγει ὁ κ. Καββαδίας - δύναται νὰ εἶναι ἡ ναός! Οὐτως ὁ κ. Καββαδίας ἔκαμε τὴν νέαν φοιτερὰν ἀρχαιολογικὴν ἀνακάλυψιν ὅτι ὁ νπὸ τοῦ Ἰκτίνου ἀνεγερθεὶς ναὸς τῆς Φιγαλείας δὲν εἶναι ναός, ἀλλὰ... γαλερία πρὸς περίπατον κτλ. . . Τὸ πρᾶγμα

είναι λυπηρόν, ἀλλὰ θὰ ὑποκύψωμεν, ἀφοῦ ἡ
Ἐλληνικὴ ἀρχαιολογικὴ ἐπιστήμη ἀποδεικνύει
ὅτι εἰς ναὸς διλιγώτερον ἐν Ἑλλάδι καὶ μία
στοὰ περιπάτου περισσότερον.

τὴν ἔδρασίν του εἰς θαῦμα, ἐστραμμένον δὲ πρὸς βιόρραν ἵνα ἴσως δέχωνται ψυχρότερον τὸν ἀνεμονον οἱ ἐν αὐτῷ ἐνδιαιτώμενοι ἀσθενεῖς, ὅπερ μεγάλως θὰ ἔβοήθει πρὸς θεραπείαν τῶν.

Εἰς τὰς δύο ἀκολούθους συνεδρίας τῆς Γερμανικῆς Σχολῆς, ὡν ἐν τῇ πρώτῃ παρίστατο καὶ ἡ A.M. δι Βασιλεύς, ὁμίλησαν ὁ Dörpfeld, περὶ τῶν τελευταίων ἀνασκαφῶν τῆς Περγάμου, δι καὶ von Prott περὶ Διονύσου καθηγεμόνος, δι κ. Wilhelm περὶ τινῶν ἐπιγραφῶν καὶ δι κ. Thiersch περὶ θαυμαστοῦ ὑπογείου τάφου ἀνακαλυφθέντος ὑπ' αὐτοῦ ἐν Ἰδουμαϊᾳ τῆς Παλαιστίνης. Περὶ τούτων ἴσως γράψωμεν εἰς προσεχές φύλλον.

ΑΚΡΟΤΗΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΕΚ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

Η ΠΑΡΑΛΙΑ τοῦ Φαναρίου μὲ τὰς ἀκαλαιούσθητος ξυλίνας οἰκοδομάς, σκιαζομένας ἀπὸ καταπρασίνους κήπους, τῶν δοπίων τὸ κιγκλιδωτὸν φιλεῖ τοῦ Κερατίου τὸ κῦμα, ἡ παράλια αὐτὴ μὲ φέρει εἰς τὸ παρελθόν πάντοτε.

Αἱ ἔντοναι οἰκοδομαί, παρουσιάζουσιν ἐκ τῆς ἀλλης προσάφεως, δψιν ἀλλην πατηφεῖς, αὐστηραί, λιθότιστοι, μὲ μικρὰ παράθυρα κιγκλιδόφρακτα, ὡς παράθυρα φυλακῆς, μὲ αἰθούσας θολωτὰς καὶ μὲ κίονας καὶ μὲ κούπτας, ὑπενθυμίζουσι τὴν παλαιὰν φαναριωτικὴν οἰκογένειαν, μὲ τὸν διπλοῦν τῆς βίον.

Εἰς τὰς οἰκίας αὐτὰς ἡ ἀβρὰ Φαναριωτισσα ἤκουε μὲ προσοχήν, ἐνῷ αἱ ἐργατικαὶ χεῖρες τῆς ἐκέντων μὲ μαργαρίτας καὶ ρουβίνια, ἐπιταφίους καὶ ἱερὰ ἄμφια, τοὺς παρὰ τὸν Βόσπορον ποιητάς, νὰ φύλλουν καὶ νὰ ὑμιοῦν τῆς ἐποχῆς τὰ εὑγενῆ ἰδιανικά, ἡ καὶ τὴν ἰδιανικὴν καλλονήν τῆς.

Αἱ χρησταὶ δέσποιναι, ἵταλομαθεῖς δλαι κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχήν, ὅτε ἡ ἵταλικὴ ἀντίχεια εἰς τὰς αἰθούσας καὶ ἐχρησίμευεν ὡς μέσον συνεννοήσεως μὲ τοὺς ξένους, ἀνέτρεφον τοὺς ἀνδρας, οἱ δοποὶ δεῖξαν τόσην πολιτικὴν περίνοιαν καὶ τόσῳ ἥρωϊκὸν θάρρος.

Ἄριαδναι αὐταί, ἔδωκαν μὲ τὴν ἀνατροφὴν καὶ μὲ τὸ γάλα, τῆς ἐπιτυχίας τὸν μῖτον.

Εἰς τὰ ἀπέναντι πτηρίδια δλίγοι λησμονημένοι τάφοι, μὲ ἡμίσβεστα γράμματα, σημειώνουν τὰλησμόνητα ὄντοματά των.

Αὐτὰ μὲν ἔνθυμιζει ἡ παραλία, ἡ δοπία ἥλλαξε κατοίκους τώρα καὶ ἡ δοπία φέρει εἰς τὸν τράχηλόν της τὸν εὑγενῆ, ἔνα βουλγαρικὸν γαόν.

Ἡρημώθησαν ἡ ἥλλαξαν κυρίους καὶ τὰ θερινὰ τῶν Φαναριωτῶν μέγαρα, εἰς Θεραπειὰ ἡ μέγα ρεῦμα τοῦ Βοσπόρου. Ἀλλοτε τὰ προάστεια ἔλαμπτον καὶ ἐπρόκοπτον καὶ ἡ ἀποκέντρωσις ἔξηπλωνε τὰ καλὰ καὶ τάγαθα τοῦ πολιτισμοῦ.

Τώρα κέντρον εἶναι τὸ Πέρα, μὲ τὰ βαρέα μέγαρα του, μὲ τὴν μεγάλην ἀρτηρίαν του τὴν μεγάλην δόδον, εὐγενῆς ἀκρόπολις, δεξιόθεν ἀτενίζουσα πρὸς τὴν Προποντίδα καὶ τὸν Βόσπορον μὲ τοὺς πρασίνους λόφους του καὶ ἀριστερόθεν πρὸς τὸν Κεράτιον. Οἱ εἰς αὐτὸς λόφος τοῦ Πέρα, ἀτενίζει πρὸς τοὺς ἐπτὰ ἀπέναντι λόφους, τοὺς δοπίους στεφανώνει δῶς μεταίχιμον ουρανοῦ καὶ γῆς, εἰς ναὸς καὶ εἰς ὑπερύψηλος Μιναρές.

Τὴν ζωὴν τοῦ Πέρα υπὸ τὰς ποικίλας τῆς μορφᾶς, θὰ τὴν παρακολουθήσωμεν. Θὰ ἀνέλθωμεν εἰς τὰς χρυσᾶς αἰθούσας, τῶν δοπίων χρυσαῖς προστανταῖς Ἀφροδίταις δὲν θὰ θέωμεν τὸ ζήτημα τῶν περγαμηνῶν, ἀλλὰ θὰ μελετήσωμεν τὴν ἀριστοκρατίαν καὶ θὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἀστοῦ καὶ εἰς τὴν καλύβην τοῦ ἀποκλήδου.

Πρὸς τὸ παρὸν ἀφίνομεν τὰς εὐγενεῖς δεσποίνας, νὰ παρασκευάζουν τὴν ἀρωματώδη βασιλόπηταν, νὰ κρύπτουν εἰς τὴν ζύμην τὸ φλωρίον μὲ μίαν μυστικὴν εὐχῆν, νὰ ἐτοιμάζουν τὰ δῶρα, ἐργάζειρα τὰ πλεῖστα τῶν μαγικῶν δακτύλων των, καὶ νὰ διμιοῦν μὲ ἀνυπόκριτον ἐνθουσιασμὸν διὰ τὴν Νέαν Σκηνῆν.

— Μάγος δι κ. Χρηστομάνος! λέγει γνωστὴ μάγισσα.

Καὶ τὸ ἀτομον καὶ τὸ ἔργον τοῦ ποιητοῦ, εἰς τὸν εὐγενῆ τοῦ Πέρα λόφον, τὸ περιφέρει ή φήμη ταχύπτερος.

Καὶ μία ἄλλη εἰνεργειτικὴ νύμφη, ἔξεμυστηρεύθη: διτι θὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὸν σύζυγόν της, τὴν Δόξαν τοῦ Γύζη μας. Ἄσ εἴλη ἡ φωτεινὴ εἰκὼν, νὰ δοξάσῃ τὸν λόφον μας. Εὐγενῆς νύμφη, τὸ δῶρον αὐτὸ δὲν τὸ ζητεῖς διὰ τὸν ἔστιον σου, ὅλοι θὰ ἴμεθα εὐγνώμονες, νὰ τὴν αἰσθανώμεθα πλησίον μας, τὴν ἔνδοξόν του ταύτην Δόξαν.

Ἐκπνέει τὸ ἔτος τὰ τελευταῖα του δύο μαραμένα φύλλα σιγοτρέμουν, καὶ προβάλλει τὸ μυστηριώδες μειδίαμα ἔτους νέου, τὸ δοπίον εὐχομαι εἰς τοὺς ἀγαπητοὺς ἀναγνώστας, Ἀμαλθείας κέρας καὶ πηγὴν ἀθανάτου νεροῦ.

Πέρα Κονγόπλεως.

ΑΝΑΤΟΛΙΣΣΑ

ΛΟΓΟΙ ΚΑΙ ΑΝΤΙΛΟΓΟΙ

Αραμης.

Ἐχει πολὺ τὸ προφητικόν, τὸ μοιραῖον καὶ τὸ φυσικὸν ὁ τρόπος κατὰ τὸν δοπίον ὁ Ἀχαμης ἥρχισε διὰ πρώτην φορὰν τὸ ἔργον του. Εἰς τὸ γεῦμα ἐνὸς πλουσίου οἴκου τοῦ Λίβερπουλ, μὲ τὸ ποτῆρι εἰς τὸ χέρι, ἐσκέπτετο τί νὰ τραγουδήσῃ, δταν αἰφνιδίως ἔξε-

Αραμης.

τυλίχθη εἰς τὴν ἐνθύμησίν του ὁ «Ἀιτός» τὸν δοπίον εἰχεν ἀκούσει ἀπὸ πελώρων βοσκὸν εἰς ἔνα φέμιμα τῆς Ἡπείρου, δταν ἡτο παιδί, κάτω ἀπὸ γέρον πλάτανον. Η Ἡπειρος, ἡ φυλή, τοῦ ἔξαπέστειλαν διὰ μίαν στιγμὴν τὸ δημοτικὸν τραγοῦδι τὸ δοπίον ἥνθισεν ἐπάνω εἰς τὸν ἀφρόδιτον τῆς σαμπάνιας. Καὶ δὲν εἶναι βέβαια ὁ πρῶτος ποὺ μαζί την θέσιν του κάτωθεν τῶν οὐγγρικῶν φαυωδίων. Εἶχε τὴν θέσιν του κάτωθεν τῶν Πολωνικῶν παραπόνων καὶ τῶν Κρακοβιανῶν χρῶν τοῦ Σοπέν. Εἶχεν ἔξαιρετικῶς τὴν θέσιν του κάτω ἀπὸ τὴν ψυχὴν τῆς ἀγροτικῆς Νορβηγίας, ἡ δοπία μὲ τὴν ἀλήθειαν της ἔκαμεν ἀνυπέρβλητον τὸ ἔργον τοῦ γόντος τεχνίτου τοῦ «Πέρο - Γκόντ».

Ὑπὸ τὴν μορφὴν αὐτῆν, ὡς δημιουργικὸν καὶ ἀναπλαστικόν, ὡς ἔνα κόκκον σίτου δόποιος ἥμπορει νὰ καλύψῃ μὲ Ἑλληνικὴν πρασίναδαν τοὺς ἀγρούς, τὸ φέρει δι Αραμης εἰς τὴν Ἑλλάδα. Δὲν ἥξεν ωραῖος πῶς μοῦ φαίνεται διτι ἡ περιπλάνησις ἡτο ἀπαραίτητος. Ο Αραμης δὲν εἶναι βέβαια ὁ πρῶτος ποὺ μαζί εἰδοποιεὶ περὶ τῆς τεχνικῆς ὑποστάσεως τῶν δημιουργικῶν τραγουδῶν. Οὔτε δι Ντυγκουντράι, δὲν δοποὶ διηῆθεν ἀπὸ τὴν μικρὰν Ασίαν καὶ μόλις ἥγγισε τὰς Αθήνας, ἔκαμε τὴν μεγάλην ἔργασίαν ποὺ ἥδυνατο νὰ γίνῃ. Μυστικῶς καὶ μοιραίως τὸ πρῶτον ὑλικὸν ἐμαζεύετο ἐδῶ εἰς τὰς πόλεις τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τὰ βουνά.

Ανθρωποι ποῦ γράφουν ἀπλῶς μουσικήν, ξ-
στω καὶ βιζαντινήν, τὸ διέσωζον, δταν δὲν
προσεπάθουν νὰ τὸ καταστρέψουν. Κάμποσοι
ποῦ ἐγενήθησαν εἰς βουνά καὶ σῆμερον εἶνε
μπλαζὲ εἰς τὰς Ἀθήνας, τὰ τραγουδοῦν μὲ
τὴν πλατυσιομίαν καὶ τὴν ἀφέλειαν βοσκοῦ.
Οἱ κληρωτοὶ τῶν εὐζωνικῶν ταγμάτων, τὰ
ἔμπιστεύονται συνήθως εἰς τὸν ἀέρα τῶν Ἀμ-
πελοκήπων, καὶ ὑπάρχει ἡ ἀκοὴ ἡ ὅποια κά-
που τὰ ἀποδέτει. Ἀπὸ τὸ ρεῦμα αὐτὸν τοῦ
μικτοῦ Ἀθηναϊκοῦ πληθυσμοῦ, ἀπὸ τὸ δποῖον
περονᾶ ὅῃ ἡ Ἑλλάς, αἱ δημοτικαὶ μελῳδίαι
οὔτως ἡ ἄλλως βγαίνουν σιγὰ σιγὰ εἰς τὴν
ἐπιφάνειαν χωρὶς νὰ καταδύωνται πάλιν. Πρὸ
δύο ἔτῶν ὁ κ. Λαυράγκας παρουσίαξε μίαν
ἀπρόοπτον συνθετικὴν ἐργασίαν, καθὼς ἐκείνη
ποῦ ὀνειρεύμεθα σήμερον διὰ τὸ μέλλον, μὲ
τοὺς «Δύο Ἀδελφοὺς» ἀπὸ τὴν ἐναρμονιστι-
κὴν τέχνην τῶν δποίων ἀνέβλυζεν εἰς πολλὰ
μέρη τὸ γνήσιον δημοτικὸν μοτίβον. Καὶ με-
λέται ἐγράφησαν καὶ ἔρευναν εὐρύτεραι ἥρχι-
σαν νὰ γίνωνται, τὰς δποίας ἔκοψεν εἰς τὴν
ῳδαίαν των προσπάθειον ἡ αἰωνία ἀδιλιότης
τῆς ἐλλείψεως μέσων. Ο Ἀραμῆς λοιπόν, ἐνῷ
δὲν μᾶς φέρει τίποτε νέον εἰς τὸ ζήτημα τῆς
βαθυτέρας τεχνικῆς ἀξίας αὐτῶν τῶν τραγου-
διῶν, ἔξακολουθεῖ ὅμως νὰ ἦνε ἀπαραίτητος,
νὰ ἦνε ἔξυψωτής τοῦ ἔργου, νὰ ἦνε ἀπόστο-
λος καὶ δι' ἡμᾶς τοὺς Ἰδίους. Διότι ἐνῷ ἔμεινε
τόσον φανατικῶς πιστὸς εἰς τὴν δημοτικὴν με-
λῳδίαν, ἐνῷ ἐδείχμη ὑπὲρ τὰς ἐπίδιας μας ἀ-
ληθινός, ἔθεσεν ἐν τούτοις εἰς αὐτὰ μίαν λε-
πτὴν σφραγίδα Ἰδικήν του. Παρουσίασε κάτι
τὸ δποῖον δὲν εἶνε διασκενή, ἀλλὰ μᾶλλον λε-
πτὴ ἐπιμέλεια τεχνίτου, ὁ δποῖος πρὸιν τὰ ἐν-
νοήση μουσικῶς αὐτὰ τὰ τραγούδια τὰ εἶχεν
εἰς τὴν ψυχήν. «Οσα ἐτραγούδησεν εἰς τὸν
«Παρνασσὸν» δὲν ἦσαν ἐντελῶς τὰ τραγούδια
ποῦ ψάλλει ὁ λαὸς μὲ τοὺς Ἰδίους στίχους.
«Ησαν συναρμογαὶ ἐλληνικῶν μελῳδιῶν δια-
φόρων, γνωστοτάτων ὅμως, εἰς ἔνα. Μία ἀπλῆ
μετατόπισις, διόλου καταστρεπτική, ἀλλὰ δη-
μιουργική ἀπ' ἐναντίας. Διότι ποῖος ἡμπορεῖ
νὰ ἴσχυρισθῇ δτι μία μελῳδία ἦτο ἀπ' ἀρχῆς
ἐπάνω εἰς τοὺς στίχους εἰς τοὺς δποίους τὴν
τραγουδεῖ ὁ λαὸς σήμερον, καὶ δτι δὲν ἦτο ἀλ-
λοῦ, ἀποσπασθεῖσα ἀπὸ ἐνὸς ἡρωϊκοῦ τρα-
γουδιοῦ διὰ νὰ προσκολληθῇ εἰς μίαν ἐρωτι-
κὴν ἐπωδόν; Ή ἐπωδὸς τοῦ «Ἀϊτοῦ»

*χάνεται στὸν κάμπο
ἢ καταχνιὰ ἢ πολλὴ*

ХАРНЕС УМБРИНО

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΕΧΝΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Η «ΔΙΕΘΝΗΣ ΚΡΙΤΙΚΗ» τῶν Παισιών ἐπιθυμοῦσαν νάκαμη γνωστοὺς εἰς τὸ γαλλικὸν οὐνόν τούς ξένους ποιητὰς καὶ συγγραφεῖς τῶν δόπιων τὰ ἔργα εἶναι ἀξία νὰ μεταστραθοῦν, ἀποτείνεται πρὸς τοὺς κριτικούς καὶ τοὺς διευθυντὰς τῶν καλλιτέρων τερψιούδικῶν ἐπάστης χώρας διὰ νὰ ὑποδειξούν τοὺς καλλιτέρους συγγραφεῖς των. «Εκαστος ὁφεύλει νὰ ὑποδειξῇ ὅχι πλεον τῶν τεσσαράκοντα συγγραφέων οἱ δόπιοι ἔργωναν ἔχον φιλολογικὰ κατὰ τὰ τελευταῖα εἰκοσι ἔτη. Διὰ τὴν Ἑλλάδα ἡ δόπια βεβαιώς δὲν ἀξιοῦ νὰ τεθῇ εἰς τὴν μοῖραν τῶν μεγάλων ἐθνῶν, ἐν ἀνότερος ἀριθμῷ τῶν ὑποδειχθησμένων συγγραφέων ὄρθισθη εἰς εἴκοσι.

Ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἐν λόγῳ ἐφεύνης θὸς ἐκδοθῆ ὑπὸ τῆς «Διεθνοῦς ἐκδοτικῆς βιβλιοθήκης» «Ἡ Σύγχρονος φιλολογικὴ Εὐρώπη εἰς τὴν ὅποιαν θὰ περιηφθύνειν ἡ Ἰταλία, ἡ Γερμανία, ἡ Αὐστρία, ἡ Ἀγγλία, ἡ Ἰσπανία, ἡ Πορτογαλλία, ἡ Σουηδία καὶ ἡ Νορβηργία, ἡ Δανία, ἡ Ρωσία, ἡ Ἑλλάς, ἡ Ρουμανία, ἡ Τουρκία, ἡ Ὀλλανδία, τὸ Βέλγιον, καὶ πολλαῖς φιλολογίᾳ, ἡ οὐγγρικὴ, ἡ τσεχική, ἡ ἀρμενικὴ φιλολογίᾳ.

"Εκαστον ἔθνος δ' ἀντιπροσωπευθῆ δι' ἐνὸς τεύχους, τὸ ὅποιον ὑὰ περιλαμβάνει :

β'. Σημειώσεις βιο-βιβλιογραφικάς τῶν κυριωτέρων συγχρόνων συγγραφέων ἐκάστης φιλολογίας.

γ'. Κατάλογον τῶν κυριωτέρων φιλολογικῶν περιοδικῶν μὲ τὸ πρόγραμμα τῆς ἐνεργείας των καὶ τῶν τάσσεων του.

δ. Βιβλιογραφίαν των κυριωτερών εργών και με λεπτῶν αἱ δοῖαὶ ἡδημοσιεύθησαν ἀπὸ εἰκοσιν ἑτῶν ἐπὶ τῆς κινήσεως ἢ ἐπὶ τῶν σπουδαίων μορφῶν ἔκαστης φιλολογίας.

Τά 18 αυτά τεύχη θά συμπληρωθούν κατόπιν δι' ίδιωτέρων τευχῶν τὰ ὅποια θά περιλάβουν τὴν φιλολογικὴν ζωὴν τῆς Γαλλίας.

Ἐπὶ τῇ ἑρεύνῃ ταῦτης τῆς «Διεθνοῦς Κριτικῆς» θὰ κρατήσωμεν ἐννημέρους τοὺς ἀναγνώστας τῶν «Παναθηναϊών». Τὸ Ἑγήμερα εἶναι γενικωτάτον ἐνδιαφέροντος ὡς διεθνὲς καὶ θά χρησιμεύσῃ ὡς δύηγχος καὶ εἰς τὸν Ἐλεήμονα τὸν θέλοντα νὰ παρακολουθήσῃ τὴν φιλολογικὴν ζωὴν τῶν ἔπειν ἐθῶν.

ΤΟ ΝΕΟΝ βιβλίον του Ρώσου μυθιστοριογράφου Μαξίμ Γόρκυ «Βάρεγκα Ολέσσοβα» είναι ώραια σελίς δύο υπάρχειν, της μιᾶς γεμάτης από σθένος και ζωήν, της άλλης μὲ τὴν φύσινουσαν ζωὴν τῶν πόλεων καὶ τοῦ ἐργάτου τοῦ πενεύματος Ὁ Ιππόλιτος Σέργιεβιτς Πολτάνοφ πηγαίνει νὰ κατοικήσῃ μὲ τὴν χρησύνασσαν ἀδελφήν του εἰς ἔνα μακρονήσιο κτῆμα ἐπὶ τοῦ Βόλγα. Ἐκεῖ γνωσίζει τὴν νέαν κόρην Βάρεγκαν Ὁλέσσοβα. Ἡ Βάρεγκα είναι ώραιά καὶ ἀγέωνος. Πνέυματικῶς ὀλίγον ἀνεπτυγμένη Ὁ Πολτάνοφ ἐπιχειρεῖ νὰ διαπλάσῃ συμφόνως μὲ τὰς θεωρίας ἀνθρώπου τοπογεμένου τὴν πρωτογενῆ φύσιν τῆς κόρης. Καὶ ἡ σχέσις αὐτῆς ἡ καθημερινὴ γεννᾷ εἰς τὴν καρδίαν του μίαν ἀδύναμίαν πόδες τὴν Βάρεγκαν, ἡ ὅποια ἀποβαίνει οὕτω νικήτρια τοῦ ἀνωτέρου μὲν αὐτῆς ὑπὸ μίαν ἔποιν Πολτάνοφ. φυσικῶς δύμας πολὺν ὑποδεεστέρου Γάμος μὲ κόρην ὅπως ἡ Ὁλέσσοβα δὲν εἶναι δυνατός. Ἀλλ' ἥνιοιται ὁ Πολτάνοφ καθ' ἡμέραν περισσότερον τὴν φυσικὴν ὑπεροχὴν τῆς κόρης, ἡ ὅποια γίνεται δὲν αὐτὸν ἀντικείμενον διασκοῦς πόλουν.

Ἡ Βάρεγκα ἀποθίλεται πρὸς αὐτὸν περιφρονητικῶς.
Οὐ συγγραφεὺς μὲν μίαν ὁραιοτάτην εἰκόνα μᾶς φέρει
εἰς τὴν λύσιν. Ἡ Βάρεγκα ἔνα πρωὶ καταβαῖνει εἰς τὸν
πλησίον τοῦ κτήματος ποταμὸν νὰ λουσθῇ. Οὐ Ἰπ-
πόλιντος περιπατῶν ἐκείνην τὴν στιγμὴν εἰς τὴν ὅχθην
τοῦ ποταμοῦ, τὴν βλέπει ἔξαφα γυνῆν κατὰ τὸ ἥμι-
μου μέσα εἰς τὸ νερό, καὶ γεμάτη ἔρωτα καὶ ἐπιθυ-
μίαν τὴν κυττάζει. Ἡ Βάρεγκα βυθίζεται ὀδόλκηρος
εἰς τὸν ποταμὸν καὶ διατάσσει τὸν Ἰππόλιντον νὰ
φύγῃ. Καὶ ἐν φέρει προφέρει τρέμων μισάς λέ-
ξεις, χωρὶς νὰ ἡμπορῷ τίτοτε νὰ εἰπῇ, ἡ Βάρεγκα
μανιώδης ἐξέρχεται τού τὸν ὕδατος. Οὐ Ἰππόλιντος θέ-
λει νὰ τὴν ἀγκαλιάσῃ. Καὶ ἡ κόρη τοῦ δάσους τὸν
κτιστὴν κατὰ πρόσωπον, τὸν ὑβρίζει καὶ μὲν τελευ-
ταῖον κτύπημα εἰς τὸ στῆθος τὸν ἀνατρέπει καὶ φεύγει
μέσα εἰς τὰ δένδρα.

« Ή Βάρεγκα ἡ δοίᾳ φεύγει τὴν ἐκλευμένην φύσιν τοῦ νέου σοφοῦ ἀπὸ μῆσος πρὸς δὲ τι εἶναι ὑλικῶς ασθενὲς καὶ πνευματικῶς διεφθαρμένον», λέγει ὁ αριτικὸς τῆς «Διεθνοῦς Κριτικῆς», «μᾶς ἐνθυμεῖ τὴν σκληράν πάλην τῆς πρωτογενοῦς Ρωσσίας κατὰ τῆς παραμορφωνούσης τιμωννίας τοῦ πολιτισμοῦ».

ΜΕΤΑΞΥ τῶν φιλολογικῶν ἔργων τῆς Γερμανία,
Ιδιαιτέρας προσσοχῆς ἔτυχε τὸ μυθιστόρημα τῆς
Κλάρας Βίμπιτζ *Wacht am Rhein*. Τὸ ἔργον αὐτὸς
εἰς τὸ διπονού οἱ χαρακτήρες διαγράφουνται θαυμασίος
ὅς δοῦνει ἐπιλογίον Πίνκε. τοῦ ἐκπροσωπούντος τὴν
αὐτηράν πρωτοστήτην πειθαρχίαν καὶ ίδιως δὲ τῆς Ιω-
σηφίνης. τῆς ἡρωΐδος τοῦ μυθιστορήματος, ξαρκαρί-
ζει τὴν Γερμανίαν τὴν παλαιοτέραν, τὴν προσκολλη-
μένην εἰς τὰ ίδεα τῆς ἐποχῆς της, καὶ τὴν Γερμανίαν
τὴν σημερινήν, ἐλευθεριαζούσαν, καὶ ἀναπνέουσαν
μέσα εἰς δοξάντα ενδύτερον.

Η ΥΠΕΡΟΧΗ ΤΟΥ ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ. Ιδού τινές τῶν τελευταίων ἀπαντήσεων εἰς τὴν ἔρευναν τὴν ὅποιαν διεκόψαιμεν εἰς τὸ τεῦχος τῆς 30 Νοεμβρίου.

'Αγαπήλ Λεονιδ - Μπολιέ

Δὲν πιστεύω εἰς τὴν ὑπεροχὴν ταύτην, ὅχι διότι τὸ γεωμανικὸν πνεῦμα καὶ ἡ γεωμανικὴ ἐπιστῆμα εἰδί-
σκονται εἰς κάταπτωσιν, ἀλλ᾽ ἀπλούστατα διότι κανέ-
νας λαὸς σῆματα δὲν ἡμπορεῖ νὰ διεκδικήσῃ τὴν
πνευματικὴν ἥγειρονίαν.

καμψάται πάσιν τον οὐρανόν· οὐδέ τις από τούτων
εἰς μίμησιν ὑπὸ τῶν ἄλλων λαῶν. Κάμουν ἀναχρο-
νισμὸν οἱ Γερμανοὶ οἱ δόποι δὲν τὸ ἔννοοῦν. Παρα-
σύρονται ὑπὸ τῆς ἐθνικῆς φιλαπτίας καὶ εἶναι παι-
γνια ματαίων θεωριῶν ἐπὶ τῶν διαφόρων ψυλῶν.

Ἡ ἐπιστήμη καὶ ὁ πολιτισμός τῆς σύμερον, ἔχουν διαφόρους ἔστιας. Βεβαιώς ή Γεωμανία είναι μία τῶν λαμπροτέρων καὶ μεγίστων. Θά ἡτο ταπεινὸν ἐκ μέρους μας νὰ μὴ τὸ ἀναγνωρίσωμεν.

A. Μπαρτολομέ :

Ἀναγγέλλων ὁ Γουλιέλμος ἐπισήμως εἰς τὸν κόσμον τὴν γεωμανικὴν ἐπιρροήν εἰς ὅλους τοὺς κλάδους τῆς διανοίας, ἐπιτελεῖ τὸ καθῆκον του ὡς αὐτοκράτορα· παῖξει τὸν ρόλον του. Δὲν πρέπει νὰ εκπληγτεῖμεν.

τωμέα.
Έποκή ή δοπία ἔσχε ἄνδρας τὸν Ἔγγο, τὸν Δελαχρούνα, τὸν Κορό, τὸν Μιλλέ, τὸν Ρούδη, Καρπώ, Βαργε εἰναι ἐποκὴ μεγάλη. Ο αἱών αὐτὸς τῆς Γαλλίας δὲν ἔχει εἰς κανέν τῶν ἀντίστοιχον καὶ ὅλα τὰ ἔθνη ὀφέλιμθσαν μεγάλως. Εἶναι παμδωριῶνς νὰ παραγωριζεται καὶ νομίζω ότι ο αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας είναι ο μόνος έξιν ποιό δὲν τὸ ḥννύσης.

Πέτρος δὲ Μπρεβέν:

Νομίζω ἀναμφισβήτητον ὅτι ἡ γερμανικὴ ἐπίδρασις ἔξεδηλώθη κατὰ τὸ τελευταῖον τέταρτον τοῦ αἰῶνος, καὶ ἐκυριάρχησεν ἐν Γαλλίᾳ· μόνον ἡ προκατάληψις ἥμερος νά τὴν περιορίσῃ εἰς τὴν ἀποθέωσιν τοῦ ζύνθου τοῦ Μονάχου, εἰς τὸ δὲ τὸ Ζυθοπαλεῖον ἐπεκράτησε τοῦ Καφερείου.

Υπὸ ἔποιφιν μουσικὴν ἡ γερμανικὴ ἐπίδρασις ἥμερος νά συνοψισθῇ εἰς ἕνα ὄνομα, τὸ δόποιον ἐγέμισε τὸν κόσμον, τὸ ὄνομα τοῦ Ριχάρδου Βάγνερο.

Καὶ ἐν τούτοις ἀρμόζει νά γίνεται λόγος περὶ γερμανικῆς ἐπιδράσεως προκειμένου περὶ τὸν συνθέτον τοῦ Τοιστάν ἐπίδρωντος ἐπὶ τὸν γάλλων μουσικῶν; Δὲν θὰ ἥτο δικαιοτερον νά λεχθῇ: ἐπίδρασις ἐνὸς Γερμανοῦ;

Ποιὸς θὰ ἐσκέπτετο νά ἀνακηρύξῃ τὴν ἀγγλικὴν ἐπίδρασιν τοῦ Σαιξέπρο;

Δὲν ἀγνοοῦμεν ὅτι τὸ ἔργον τοῦ Βάγνερο ἐνέχει, ἐν μέρει, τὴν σφραγίδα γερμανικοῦ πνεύματος, ἀντικειμένου πρὸς τὸ γαλλικὸν πνεῦμα, ἀλλὰ ἀνευρίσκομεν εἰς αὐτὸν τὸν στοιχεῖα δραματικὰ καὶ μέσα μουσικά, τὰ δόποια ἥμεροιν νά προσαρμοσθοῦν εἰς κάθε φυλήν καὶ εἰς κάθε ἰδιοτυχίαν. "Ολοι, ἡ σχεδὸν ὅλοι, καὶ ἑκεῖνοι ἀρμότη οἱ δόποιοι δὲν παραδέχονται ὅτι ἔχουν τὴν ἐλαχίστην σχέσιν πρὸς τὴν τέχνην τοῦ Βάγνερο, ἀδενείσθησαν ἀπὸ τὸν Βάγνερο τὰ στοιχεῖα αὐτὰ νομίμως. Μὲ τοῦτο δὲν ἔχασαν τὴν ἀτομικότητα τὴν δόποιαν τοὺς ἔδωκεν ἡ φύσις. Δὲν λέγεται ὅτι μικεῖται τὶς τὸν Μοντεβέρδο διαταχεῖσται τὴν δεσπόζοντας ἐβδόμητην δόποιαν πρώτως αὐτὸς ἐφῆρμοσε.

Ἄλλα, τώρα πλέον δὲ, τὸ ἔληφθη ἀπὸ τὸν Βάγνερο ἀπόμοιωθη, ἔγεινε «κτῆμα», τὸν δανεισθέντων καὶ ἥμεροδύν τὰς δυνάμεις αὐτὰς νά διαμέτεντον ἐλευθέρως.

"Ἡ ἡρωϊκὴ βαγνερικὴ ἐποκὴ λοιπὸν ἐτελείωσε, καὶ μαζῆ τῆς καὶ ἡ γερμανικὴ μουσικὴ ἐπίδρασις.

Εἰς τὸ αἰώνιον βιβλίον τῆς τέχνης ἔγραψεν διδάσκαλος τὴν ἔνδοξον σελίδαν, ἀλλὰ, ὅπως ἔνας κριτικὸς εἶτεν ἀκοριθῶς περὶ τῆς τελευταίας ἐκτελεσθεῶς τοῦ «Δυκόφωτος τῶν θεῶν» σήμερον ἐστρέψαμεν ἀλλην σελίδα.

W. L. Courtney — Λονδῆνος:

Ἡ γερμανικὴ ἐπίδρασις ἐπὶ τῆς Ἀγγλίας δὲν εἶναι ἵστος δόποιος πρὸς τὸν περιστέντεντος ἐπῶν ἀλλ' εἶναι ἴσχυρὰ καὶ πιθανῶς μεγαλειτέρα τῆς ἐπιδράσεως καθὲ ἀλλῆς ἔνης χώρας. Πνευματικὴ ἐπίδρασις κυριαρχεῖ εἰς τὴν φιλοσοφίαν καὶ ὀλιγάτερον εἰς τὴν σηματικὴν καὶ τὴν πολιτικὴν. Ἐπίστης κατὰ μέγια μέρος, εἰς τὴν ίστορίαν, "Άλλο ξήτημα δὲν ἡ ἐπίδρον αὐτὴν θὰ διαρκέσῃ ὅλλα" διαματίσιος δργανισμὸς τῆς ἀνωτέρας παιδεύσεως ἐν Γερμανίᾳ νά ἔξασταλίσῃ ἐπὶ μακρῷ ἀρμότη ἐδῶ τὴν κυριαρχίαν τοῦ γερμανικοῦ πνεύματος.

Ἐρρίκος Δ. Δασδράι:

Τὸ σύγχρονον ἀγγλικὸν πνεῦμα δὲν ἔχει καμμίαν σχέσιν πρὸς τὸ γερμανικόν.

"Ἀπὸ τῆς ἐποκῆς δόπου ὁ Καολαΐλ ἥτο πλέον Τεύτων παρ' ὄσον εἶναι Γερμανός δὲ Καΐζερο, εὐρίσκονται εἰς τὴν ἀγγλικὴν φιλολογίαν ἀσήμαντα πλέον ἔγγη γερμανικῆς ἐπιδράσεως. Ἡ γερμανικὴ ἐκπαίδευσις δὲν φαινεται παρασύρουσα τὴν ἀγγλικὴν νεολαίαν ἔκτος δηλόνων μεμονωμένων περιπτώσεων. Καὶ περὶ Νίτε: γίνεται ἥδη ἔκδοσις ὀλιν τῶν ἔργων του χωρίς ἐν τούτοις οἱ ἔκδοσιντες τόμοι νά διεγέρουν πολὺ πολὺ τὴν περιέργειαν.

Γιλδερ Πάρκερ, βουλευτής — Λονδῆνος:

Νομίζω δὲν ἡ ἐπιδροὴ αὐτὴ δὲν ἔχει πλέον τὴν

ἀλλοτε ἰσχύν της: Δὲν θεωρῶ ἐν τούτοις τοῦτο ὡς ἔλλειψιν ἐκτιμήσεως πρὸς τὸ γερμανικὸν πνεῦμα ἐν Ἀγγλίᾳ. Μου φάνεται μᾶλλον δὲν ἡ ὥθησις τῶν ἐπιστημῶν εἰς τὴν πνευματικὴν ζωὴν τῆς Γερμανίας ἀντικατοτεῖσται ἐν μέρει τὴν κυριαρχοῦσαν θέσην τῆς διοικητικῆς πολιτείας τοῦ Μονάχου, εἰς τὸ δὲ τὸ Ζυθοπαλεῖον ἐπεκράτησε τοῦ Καφερείου.

Οὐγκὼ Παῦλος Τὴμ — Αμερική:

Εἶναι πολὺ πιθανὸν δὲν ἡ γερμανικὴ ἐπίδρον ἐν Ἀμερικῇ ἐξωγκώθη κάπως ἔνεκα τοῦ μεγάλου ρεύματος τῶν ἀμερικανῶν πονδαστῶν πρὸς τὰ γερμανικὰ πανεπιστήμια τῶν ὅποιων αἱ πύλαις ἡσαν πάντοτε ἀνοικταὶ δι ὅλους. Αἱ στατιστικαὶ δεικνύουν δὲν ὅτι ἡ περίοδος αὕτη παρήλθε καὶ δι τὴν πνευματικὴν ἰσχύν τῆς Γαλλίας εἶναι ἀκμαία ὅσον καὶ εἰς κάθε ἀλληλοπαίδειαν. "Υπῆρξε σταθερά, διαρκῆς, ἔσχε βαθεῖαν ἐπίδρασιν καὶ δὲν ὑπάρχει λόγος νά εἶγαι τῷρα ἐν παρακμῇ.

Ο προκαλέσας τὴν ἔρευναν ταύτην Ἰάκωβος Μορλάν λέγει ἐν τέλει τοῦ ἔρθρου του δὲν θὰ ἥτο θρασὺ νά θελήσῃ τὶς νά ἔξαγαγή συμπεράσματα ὡρισμένα ἐκ γνωμῶν αἱ δόποιαν τόσον συχνά ἀλληλοπαίδειαν.

ΘΕΑΤΡΟΝ

ΕΙΣ ΤΟ ΘΕΑΤΡΟΝ τῆς «Πύλης τοῦ ἀγίου Μαρτίνου» εἰς τὸ Παρίσι, ἐδόθησαν κατὰ σειρὰν ἔξι πραστάσια τῆς Μόνα-Βάννας τοῦ Μέτερλιγκ, τὴν δόποιαν διλόηρον ἐδημοσιεύσαμεν εἰς τὰ «Παναθήναια». Πύλη ἀγίου Μαρτίνου σημαίνει ἀπλούστατα κοινὸν λαϊκόν. Ή δευτέρα πράξις, ὁ ἀμύμητος ἑκεῖνος διάλογος μεταξὺ Πριγκηβάλλη καὶ Μόνα-Βάννας, φυσικά δὲν ἔνθουσιασε τὸ πλήθος. τὸ δόποιον ἐν τούτῳ τοῦ δράμα τοῦ Μέτερλιγκ κατὰ τὴν πρώτην τὴν τελευταίαν πρόξειν.

ΓΕΡΟΝΟΣ καλλιτεχνικὸν ἀπετέλεσεν εἰς τὰς Βρυξέλλας τὸ νέον μελόδραμα: «Ἡ μητστὴ τῆς θαλάσσης» στίχοι τοῦ Νέστορος δὲ Τιέρο καὶ μουσικὴ τοῦ Ι. Μπλόξ. Ἡ ὑπόθεσις ἐλήφθη ἀπὸ ἔναν θρύλον κοινὸν εἰς ὅλους σχεδὸν τοὺς θαλασσινοὺς λαούς. Χάνεται δι ἀρραβωνιαστικὸς τῆς νέας κόρης εἰς ἔνα ταξεῖδι καὶ δι μητστὴ τοῦ πνίγεται εἰς τὸν θαλασσαν. Ἡ Κέρδιν ἔμαθε τὸν θάνατον τοῦ "Ἄρον κοὶ ἔη πλέον μὲ τὴν ἀνάμνησιν τοῦ Ο Φρέ Κέρδε. Φίλος του καὶ σύντροφός του εἰς τὸ τελευταίον αὐτὸν ταξεῖδι ποὺ ἀγαπούσε τὴν πέπιση την Κέρδιν, ηθελητεῖσε νά καταλάβῃ τὴν θέσην τοῦ συντρόφου τοῦ πνίγεται εἰς τὸν θαλασσαν. Ἡ Κέρδιν ἔμαθε τὸν θάνατον τοῦ "Ἄρον κοὶ ἔη πλέον μὲ τὴν ἀνάμνησιν τοῦ Ο Φρέ Κέρδε. Κέρδιν καὶ τὸν κακολογεῖ πρὸς τὴν Κέρδιν, ηθελητεῖσε νά καταλάβῃ τὴν θέσην τοῦ συντρόφου τοῦ πνίγεται εἰς τὸν θαλασσαν. Ἡ Κέρδιν ἔμαθε τὸν θάνατον τοῦ "Ἄρον κοὶ ἔη πλέον μὲ τὴν ἀνάμνησιν τοῦ Ο Φρέ Κέρδε. Φίλος του καὶ σύντροφός του εἰς τὸ τελευταίον αὐτὸν ταξεῖδι ποὺ ἀγαπούσε τὴν πέπιση την Κέρδιν, ηθελητεῖσε νά καταλάβῃ τὴν θέσην τοῦ συντρόφου τοῦ πνίγεται εἰς τὸν θαλασσαν. Ἡ Κέρδιν ἔμαθε τὸν θάνατον τοῦ "Ἄρον κοὶ ἔη πλέον μὲ τὴν ἀνάμνησιν τοῦ Ο Φρέ Κέρδε. Κέρδιν καὶ τὸν κακολογεῖ πρὸς τὴν Κέρδιν, ηθελητεῖσε νά καταλάβῃ τὴν θέσην τοῦ συντρόφου τοῦ πνίγεται εἰς τὸν θαλασσαν. Ἡ Κέρδιν ἔμαθε τὸν θάνατον τοῦ "Ἄρον κοὶ ἔη πλέον μὲ τὴν ἀνάμνησιν τοῦ Ο Φρέ Κέρδε. Φίλος του καὶ σύντροφός του εἰς τὸ τελευταίον αὐτὸν ταξεῖδι ποὺ ἀγαπούσε τὴν πέπιση την Κέρδιν, ηθελητεῖσε νά καταλάβῃ τὴν θέσην τοῦ συντρόφου τοῦ πνίγεται εἰς τὸν θαλασσαν. Ἡ Κέρδιν ἔμαθε τὸν θάνατον τοῦ "Ἄρον κοὶ ἔη πλέον μὲ τὴν ἀνάμνησιν τοῦ Ο Φρέ Κέρδε. Κέρδιν καὶ τὸν κακολογεῖ πρὸς τὴν Κέρδιν, ηθελητεῖσε νά καταλάβῃ τὴν θέσην τοῦ συντρόφου τοῦ πνίγεται εἰς τὸν θαλασσαν. Ἡ Κέρδιν ἔμαθε τὸν θάνατον τοῦ "Ἄρον κοὶ ἔη πλέον μὲ τὴν ἀνάμνησιν τοῦ Ο Φρέ Κέρδε. Φίλος του καὶ σύντροφός του εἰς τὸ τελευταίον αὐτὸν ταξεῖδι ποὺ ἀγαπούσε τὴν πέπιση την Κέρδιν, ηθελητεῖσε νά καταλάβῃ τὴν θέσην τοῦ συντρόφου τοῦ πνίγεται εἰς τὸν θαλασσαν. Ἡ Κέρδιν ἔμαθε τὸν θάνατον τοῦ "Ἄρον κοὶ ἔη πλέον μὲ τὴν ἀνάμνησιν τοῦ Ο Φρέ Κέρδε. Φίλος του καὶ σύντροφός του εἰς τὸ τελευταίον αὐτὸν ταξεῖδι ποὺ ἀγαπούσε τὴν πέπιση την Κέρδιν, ηθελητεῖσε νά καταλάβῃ τὴν θέσην τοῦ συντρόφου τοῦ πνίγεται εἰς τὸν θαλασσαν. Ἡ Κέρδιν ἔμαθε τὸν θάνατον τοῦ "Ἄρον κοὶ ἔη πλέον μὲ τὴν ἀνάμνησιν τοῦ Ο Φρέ Κέρδε. Φίλος του καὶ σύντροφός του εἰς τὸ τελευταίον αὐτὸν ταξεῖδι ποὺ ἀγαπούσε τὴν πέπιση την Κέρδιν, ηθελητεῖσε νά καταλάβῃ τὴν θέσην τοῦ συντρόφου τοῦ πνίγεται εἰς τὸν θαλασσαν. Ἡ Κέρδιν ἔμαθε τὸν θάνατον τοῦ "Ἄρον κοὶ ἔη πλέον μὲ τὴν ἀνάμνησιν τοῦ Ο Φρέ Κέρδε. Φίλος του καὶ σύντροφός του εἰς τὸ τελευταίον αὐτὸν ταξεῖδι ποὺ ἀγαπούσε τὴν πέπιση την Κέρδιν, ηθελητεῖσε νά καταλάβῃ τὴν θέσην τοῦ συντρόφου τοῦ πνίγεται εἰς τὸν θαλασσαν. Ἡ Κέρδιν ἔμαθε τὸν θάνατον τοῦ "Ἄρον κοὶ ἔη πλέον μὲ τὴν ἀνάμνησιν τοῦ Ο Φρέ Κέρδε. Φίλος του καὶ σύντροφός του εἰς τὸ τελευταίον αὐτὸν ταξεῖδι ποὺ ἀγαπούσε τὴν πέπιση την Κέρδιν, ηθελητεῖσε νά καταλάβῃ τὴν θέσην τοῦ συντρόφου τοῦ πνίγεται εἰς τὸν θαλασσαν. Ἡ Κέρδιν ἔμαθε τὸν θάνατον τοῦ "Ἄρον κοὶ ἔη πλέον μὲ τὴν ἀνάμνησιν τοῦ Ο Φρέ Κέρδε. Φίλος του καὶ σύντροφός του εἰς τὸ τελευταίον αὐτὸν ταξεῖδι ποὺ ἀγαπούσε τὴν πέπιση την Κέρδιν, ηθελητεῖσε νά καταλάβῃ τὴν θέσην τοῦ συντρόφου τοῦ πνίγεται εἰς τὸν θαλασσαν. Ἡ Κέρδιν ἔμαθε τὸν θάνατον τοῦ "Ἄρον κοὶ ἔη πλέον μὲ τὴν ἀνάμνησιν τοῦ Ο Φρέ Κέρδε. Φίλος του καὶ σύντροφός του εἰς τὸ τελευταίον αὐτὸν ταξεῖδι ποὺ ἀγαπούσε τὴν πέπιση την Κέρδιν, ηθελητεῖσε νά καταλάβῃ τὴν θέσην τοῦ συντρόφου τοῦ πνίγεται εἰς τὸν θαλασσαν. Ἡ Κέρδιν ἔμαθε τὸν θάνατον τοῦ "Ἄρον κοὶ ἔη πλέον μὲ τὴν ἀνάμνησιν τοῦ Ο Φρέ Κέρδε. Φίλος του καὶ σύντροφός του εἰς τὸ τελευταίον αὐτὸν ταξεῖδι ποὺ ἀγαπούσε τὴν πέπιση την Κέρδιν, ηθελητεῖσε νά καταλάβῃ τὴν θέσην τοῦ συντρόφου τοῦ πνίγεται εἰς τὸν θαλασσαν. Ἡ Κέρδιν ἔμαθε τὸν θάνατον τοῦ "Ἄρον κοὶ ἔη πλέον μὲ τὴν ἀνάμνησιν τοῦ Ο Φρέ Κέρδε. Φίλος του καὶ σύντροφός του εἰς τὸ τελευταίον αὐτὸν ταξεῖδι ποὺ ἀγαπούσε τὴν πέπιση την Κέρδιν, ηθελητεῖσε νά καταλάβῃ τὴν θέσην τοῦ συντρόφου τοῦ πνίγεται εἰς τὸν θαλασσαν. Ἡ Κέρδιν ἔμαθε τὸν θάνατον τοῦ "Ἄρον κοὶ ἔη πλέον μὲ τὴν ἀνάμνησιν τοῦ Ο Φρέ Κέρδε. Φίλος του καὶ σύντροφός του εἰς τὸ τελευταίον αὐτὸν ταξεῖδι ποὺ ἀγαπούσε τὴν πέπιση την Κέρδιν, ηθελητεῖσε νά καταλάβῃ τὴν θέσην τοῦ συντρόφου τοῦ πνίγεται εἰς τὸν θαλασσαν. Ἡ Κέρδιν ἔμαθε τὸν θάνατον τοῦ "Ἄρον κοὶ ἔη πλέον μὲ τὴν ἀνάμνησιν τοῦ Ο Φρέ Κέρδε. Φίλος του καὶ σύντροφός του εἰς τὸ τελευταίον αὐτὸν ταξεῖδι ποὺ ἀγαπούσε τὴν πέπιση την Κέρδιν, ηθελητεῖσε νά καταλάβῃ τὴν θέσην

Λί « ΑΘΗΝΑΙ » δημοσιεύουν ἐκ χειρογράφου τοῦ γραμματέως τῆς Ἐπικράτειας Νικολάου Σπηλιάδου, ἀφήγησιν τῶν γεγονότων τῆς ἡμέρας τοῦ φόνου τοῦ Καποδίστρου μὲ τὰς λεπτομερεῖας τῆς συλληφεως τῶν φονέων, τῆς καταστάσεως τῶν πνευμάτων καὶ τῆς ἀποσοβήσεως τῆς στάσεως κατὰ τὴν ίστορικήν ἡμέραν.

Ο ΛΙΓΟΣΤΙΧΑ

Κατὰ τὴν ἐπίσημον κατάστασιν τῆς περιουσίας τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου μεχρι τῆς 31 Δεκεμβρίου 1902, ἀνέρχεται αὐτῇ εἰς 5.000.000 δραχμῶν.

Ἡ « Γενικὴ Ἀνταπόκρισις » τῆς Βιέννης βεβαιώνει ἐξ ἀσφαλοῦς διπλωματικῆς πηγῆς ὅτι ἡ ἔνωσις τῆς Κρήτης μετὰ τῆς Ἑλλάδος θὰ γίνῃ κατὰ τὴν προσεχῆ ἀνοιξιν καὶ ὅτι τὴν πρωτοβουλίαν τῆς προτάσεως ταύτης πρὸς τὰς Δυνάμεις ἀνέλαβεν ἡ Ρωσία.

Ο κ. Ἐβρανός, ὁ ἐνεργήσας τὰς ἐν Κνωσσῷ ἀνασκαφάς, ἤρχισε περὶ αὐτῶν σειράν διαλέξεων εἰς τὸ βασιλικὸν Ἰνστιτούτον τοῦ Λονδίνου. Εἰς τὴν πρώτην διάλεξιν εἴπεν ὅτι κατέχει τεκμήρια τῆς ὑπάρχεως τῶν γραμμάτων τοῦ ἀλφαριθμοῦ χιλιαῖτη πρὸ τῶν κρόνων τῶν Φοινίκων.

Ο Δ. Ἀννούντσιο ιδρύει θέατρον πλησίον τῆς Ρώμης εἰς τὸ ὅποιον ἡ Δοῦζε καὶ ἄλλοι μεγάλοι ἡθοποιοὶ θὰ παῖζουν μόνον ἔργα ποιητικῆς δέξιας. Τὸ θέατρον θὰ λειτουργῇ δύλιγας μόνον ἐβδομάδας κατ' ἔτος. Τὰ ἔγκαινα τὰ γίνοντα τὸ ἔαρ τοῦ 1904 διὰ τοῦ νέου δράματος τοῦ Δ. Ἀννούντσιο « ὁ βασιλεὺς Νουμάς ».

Ο Μάξ Νορδάουν, ὁ πολὺς Γερμανὸς συγγραφέας, εἰς ἀρθρὸν τοῦ περὶ Μακεδονίας δημοσιεύειν εἰς τὸν « Νέον Ἐλεύθερον Τύπον » χαρακτηρίζει τὰς δέξιες τῶν Βουλγάρων ὡς θρασείας καὶ ἀναιδεῖς καὶ τάσσει τοὺς « Ἑλληνας εἰς τὴν πρώτην γραμμήν, φορεῖς τοῦ ἐν Μακεδονίᾳ πολιτισμοῦ ».

Ἀπέδιναν εἰς τὸ Παρίσιο ὁ διαπρεπής « Ἑλλην ὁ φιλαλμολόγος Πανᾶς ».

Τὸν Φεβρουάριον θὰ ἀκούσουν αἱ Ἀθήναι τὸν διάσημον Γάλλον ἥθοποιον Κοκλέν, ὁ ὅποιος ἤρχισεν ἡδὴ τὴν καλλιτεχνικὴν περιοδείαν τοῦ ἀπὸ τὸ Ἀμπτερόδαμ.

Κατὰ τὴν ἐβδομηκοστὴν ἐπετηρίδα τοῦ Μπγέρον σον, ἡ ὅποια ἔωρτάσθη τελευταῖς, ὁ Νορβηγὸς ποιητὴς ἔλαβε καὶ τὰ ἀφελῆ συγχαρητήρια τῆς τροφοῦ τοῦ μαζῆ μὲ τὴν φιλογραφίαν τῆς: « Σου στέλλω τῆς εὐχές μου γιὰ τὴν ἱσοτή σου. Εδυτυχισμένα νὰ ἦνται τὰ γεράματά σου. Ἄπο μέρος τῆς Κατερίνης Κήοιμσην ποῦ σὲ βάστηξε παιδί στὰ χέρια τῆς ».

Ἐπαναλαμβάνονται τὸν Μάρτιον αἱ διακοπεῖσαι ἐνεκαὶ τοῦ χειμῶνος ἀρχαιολογικαὶ ἐν Ἐφέσῳ ἀνασκαφαῖ.

Ο ἐν Αίγυπτῳ κ. Ε. Γλυμενόπουλος ἐδώρησεν εἰς τὸν πρίγκηπα Γεώργιον, χάριν τοῦ Κεντρικοῦ Μουσείου τῆς Κρήτης, εἴκοσι χάρτας χειρογράφους ἐνετοῦ εύπατρίδου, τοῦ 1646, ἐκ μεμβράνης, ὅλων τῶν πόλεων τῆς Κρήτης, τῶν λιμένων τῆς, τῶν φρουρίων, τῶν ἔξοχῶν, τῶν κυρωτέρων στρατηγικῶν θέσεων καὶ τῶν τειχῶν διὰ τῶν ὁποίων περιεβάλλοντο τὴν ἐποχὴν ἐκείνην αἱ ὄνομαστότεραι πόλεις τῆς Κρήτης. Εἰς ἔκαστον χάρτην ὑπάρχουν καὶ εἰκόνες τῶν διαφόρων πλοιῶν τῆς ἐποχῆς, ἀντιγραμμέναι ἐπίσης ὑπὸ τοῦ Ἐνετοῦ εὐπατρίδου.

Ἐξεδόθη τελευταῖς ἀγγλιστὶ φυλλάδιον « Περὶ τοῦ Κυπριακοῦ ξητήματος » ὑπὸ τοῦ κ. Νικ. Κλ. Λανίτου, εἰς τὸ ὅποιον εὐγλώττως καὶ πατριωτικῶς τατα ἐπικαλεῖται ὁ συγγραφεὺς τὴν ἐνωσιν τῆς Κύπρου μετὰ τῆς Ἑλλάδος.

Εἰς ἐν βιβλίον τοῦ Παύλου Μπαστιὲ ἐπιγραφόμενον « Ἡ μητέρα τοῦ Γκαΐτε » ενδισκομεν ὁραιάν μελέτην περὶ τῆς μητρὸς τοῦ Γκαΐτε καὶ ἐνδιαφερούσας σελίδας τῆς οἰκιγνειακῆς ζωῆς τοῦ ποιητοῦ.

Ο κ. Ἀλέξανδρος Καζαντζῆς διωρίσθη μεταξὺ τῶν διδασκόντων εἰς τὴν Μουσικὴν Ἀκαδημίαν τῶν Βρυξελλῶν, ἀντικαθιστῶν κατὰ τὰς ἀπονοίας τοῦ τὸν περίφημον βιολιστὴν Τόμον

Εἰς τὴν Βιβλιοθήκην Μαραστῆ ἐκδίδονται κατ' αὐτάς τὰς Τὰς Νομίσματα τῶν Πτολεμαίων τοῦ κ. Ι. Σβιρόβουν μέγας τόμος μὲ δέκα φωτοτυπικούς πίνακας περιέχων πλήρη περιγραφήν δὲκαν τῶν ἐν τοῖς Μουσείοις ἀποικιμένων νομισμάτων τῆς δυναστείας τῶν Λαγιδῶν.

Τοῦ αὐτοῦ συγγραφέως ἐκδίδουν προσεκῶς γαλλιστὶ καὶ ἐλληνιστὶ οἱ κ. Μπέκ καὶ Μπάρτ « Τὸ Ἑπικόν ἀρχαιολογικὸν Μουσεῖον Ἀθηνῶν » περιγραφὴν καὶ ἀπεικόνισην δὲκαν τῶν ἐν τῷ Μουσείῳ Ἀθηνῶν ἀρχαιοτήτων, μὲ λεπτομερεστάτην βιβλιογραφίαν καὶ περιληπτικὴν μινέαν παντὸς δὲ της περὶ αὐτῶν ἐγράφη. Πρώτον τεῦχος τῆς σειρᾶς αὐτῆς δημοσιεύεται « Αἱ ἐξ Ἀντικυθῆρων ἀρχαιότητες ».

Εἰς Μόναχον κατὰ τὸν ἑτησιον διαγωνισμὸν διέπρεψεν ἐφέτος ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ δὲ Ἑλλην ἡγιανόφος κ. Σπυρ. Βικάτος λαβὼν καὶ βραβεῖον ἐξ 100 μάρκων.

Ο περίφημος Γερμανὸς ζωγράφος Fr. Lenbach εἶναι βαρέως ἀσθενής.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ὑπὸ Ρήγα Νικολαΐδου. Τόμος πρῶτος μετὰ 172 εἰκόνων ἐν τῷ κείμενῳ. Ἐν Ἀθήναις Π. Δ. Σακελλαρίου 1903.

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΙΑΤΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΗΣ διδαχθέντα ἐν τῷ Ἑπικοῦ Πανεπιστημίῳ ὑπὸ Γεωργίου Χ. Βάρα. Τόμος δεύτερος. Ζητήματα ἀναφερόμενα εἰς τὴν λειτουργίαν τῆς γενέσεως. Ἐν Ἀθήναις ἐν τοῦ πυτογραφείου Π. Δ. Σακελλαρίου 1903.

ΑΘΗΝΑ περιοδικὸν σύγγραμμα τῆς ἐν Ἀθήναις ἐπιστημονικῆς ἐταιρείας. Τόμος δέκατος τέταρτος. Ἐν Ἀθήναις, τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1903.

ΠΟΙΟΣ ΤΙΣ ΕΚΑΤΕΡΟΣ ὑπὸ Γ. Ν. Χατζιδάκι. Ἐν Ἀθήναις, τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1903.

ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΑ ΚΑΙ ΟΛΙΓΟΜΕΛΗ ΛΙΚΑΣΤΗΡΙΑ ὑπὸ Γεωργίου Ν. Φλαρέτου (Ἀθήναι 1902 τυπογραφείον « Νομικῆς » Λ. Χ. Βεργιανίτου).

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑ ΤΟΥ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΥ ΛΕΞΙΚΟΥ. Τεῦχος 8ον, περιέχον διπλοῦν πίνακα τῆς Ολυμπίας καὶ ἀρχῆρα ἀπὸ τοῦ « Δημητρακόπουλος », μέχρι τοῦ « Ἐγκεφαλοσύφιλις », ἐξ ὀντὸν ἀναφέρομεν τὰ διαμαγνητισμὸς Διαστάσεις, Δραγούμης, Εγκεφαλικά κέντρα, δύκοι πτλ (« Επικατον τεῦχος τιμάται λ. 80. Ἐκδόται Μπέκ καὶ Μπάρτ, πλατεῖα Συντάγματος »).

LE FANTESIE — G. Agéone Magno, 1903, Trani coi tipi dell' editore V. Vecchi.

Αγγέλλονται

ΠΡΟ ΤΟΥ ΕΣΤΑΥΡΩΜΕΝΟΥ ὑπὸ Χρήστου Α. Ηλιοτούλου.